

„Pasiunea dă naștere la miracole;
Urechia este omul care generează miracole.“
Popolo romano, Roma, 1899

Colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia“

Nucleul în jurul căruia s-au constituit colecțiile Bibliotecii Publice din Galați până în zilele noastre, a fost biblioteca personală a fondatorului ei, profesorul universitar, academicianul Vasile Alexandrescu Urechia, „adunată cu atâta grijă și dragoste în 40 de ani“, cum preciza la 11 noiembrie 1890

Atmosfera de la inaugurare îl va fi determinat să-și amintească de cărțile strânse în anii de studii la Academia Mihăileană și majorează vârsta bibliotecii personale, corectând înscrisul din actele oficiale. A predicat pentru întreaga asistență, cu speranța că numeroșii elevi prezenți îi vor urma exemplul întru strângerea cărților, iar adulții – reprezentând administrația publică, instituțiile acesteia, structurile școlare, culturale, economice și biserica – să continue să sprijine instituția înființată de el.

Când va fi început V.A. Urechia să adune cărți pentru a-și încropi o bibliotecă personală are și nu are importanță! Însă, dimensiunile la care a ajuns biblioteca personală a fondatorului Bibliotecii Publice din Galați are relevanță pentru istoria ei, întrucât aceasta poartă în toate compartimentele funcționale pecetea gândirii și acțiunii autorului ei.

În anul 1850, tânărul Vasile Alesandru avea un început de bibliotecă personală, inventariată pe file liminare din „*Condica cu cuprinderea proțesului fiștecăreie țele, 1832, ghenar 10, ținutul Fălciu, 1832–1835*“, folosită ca ierbar.¹⁾

Eticheta confecționată de adolescentul de 16 ani, o frunză decupată, are înscrisul „*Nr. 18 Flora sub–iscălitului B. Alesandru, 1850 iulie 10 zile, Eși*“, iar pe contur, „*când eram în colegia a 2-a sau în anul al V-lea (5) a învățaturii mele în Academia Mihăileană Iași, prof. D. Stamati.*“

Este de importanță documentară nu numai pentru istoria bibliotecii reținerea titlurilor cărților inventariate de tânărul Vasile Alesandru în grafia și descrierea practicate de el, unele conservate și astăzi.

Pe filele 149–151 se află inventarul cărților din anul 1850, având înregistrate 69 titluri în 81 volume, unele fără titlu: „*carte nemțească fără început*“, sau „*felurite istorioare francezie*“. Sunt șterse 6 titluri cu mențiunea „*dată*“:

„*Cărțile sub–iscălitului 1850.*“

1. 1713, Lipsca, 1a, P. Gimbrechi Desiderii erasmi, Latin. 2. 1846, Bruxelles.

2. I. Lèvi, Histoire générale, Franc.

3. 1784, Paris, 1a, L’auteur d’Adèle, Les veillées du château, id.

4. 1843, id., id., A. Ronna. Poeti italiani, Ital.

¹⁾ Ms. V/52, f. 149–151

5. 1843, *Nindebonae, id., Gramaticae graecae, Latin.*
6. 1833, *Iassy, Săulescu, Gramatica Română, Rom.*
7. 1825, *Paris, 1a, Stère Hernan, Histoire de Charles XII, Franc.*
- 8/9. *I. Bouilly, Encouragement de la jeunesse 2 vol, Franc.*
- 10/11. 1836, *Bruxelles, 1, Balzac Le lys dans la vallée 2 vol., Franc.*
- 12/13/14. *Paris, 1, Le Polonais, fr.*
15. 1846, *Paris, 4ème Poitevin Grammaire complète, fr.*
16. 1848, *id., 1, Chomod, Gram. latine, fr.*
17. 1773, *Londres, 1, L'an 2440—rève, fr.*
18. 1845, *Leipzig, 1, Fénelon, Télémaque, fr.*
19. *Paris, 1, Mme Eug. Tioa. Mémoires de Croquemitaine..., fr.*
20. 1839, *Bucureşti, Românul glumeţ, Rom. Şters şi notat: dată lui Dimani.*
21. 1836, *Buda, 1, Ioan Teodorovici, Adelaida, id. Notat la Korio.*
22. 1839, *Bucur., Eliad, Almanh, id.*
23. 18... *Paris, Molière, Pièces de théâtre fr.*
- 24/25. 1835, *id., Fénelon, Télémaque 2 vol., id.*
26. 1843, *Chalon, 2ème, Victor Fouque, Mosaique, fr.*
27. 1805, *Paris 2, Bossuet, Discours sur l'hist. univ., id.*
28. 1816, *id., 2, Berin Le nouvel ami, id.*
29. 1847, *Iassy, 2oa, Catehisu, Român.*
30. 1830, *Paris, 11ème, Blanchard, Premières connais, Franc.*
31. 18... *Niamzu, Acatistieriu, Rom.*
32. *Iassi, Săulescu, Chronologia, id.*
33. 1842, *Iassy, C. Sturdza, Etudes religieuses. Morales et historiques, Franc.*
34. 1848, *1a, id., Câmpeanu Gram. Română, Ro.*
35. 1846, *id., Codrescu, francedia, R. fr.*
36. 1846, *id., Vien, Nahmbücjlnin, Ale.*
37. 1842, *Paris, –, I. George, Petite, Mythologie, fr.*
38. 1828, *Vien, Lateinische sprachlere, Al.*
39. 1846, *Paris, 2, Mme Dr. Onea, Histoire sainte, fr.*
40. 1844, *Alesandri, Iorgu de la Sadagura, Rom. Notat: dată.*
41. 1850, *Iassy, Codrescu, Necrologu, id.*
42. 1850, *id, moi Georges de Sadagura, franc.*
43. 1847, *Paris, 4ème, Ab. Gornien, Littérature franc.*
44. 1850. *Iassy, Asaki, Mirtil et Hloe, Rom.*
45. 1845, *Bucur., 2, Visarion rus., Dialogue Allem., Rom.*
46. 1831, *Iassy, Pelteski, Abecedariu ruso român, R. Rom.*
47. 1845, *Bucur., Laurianu, Dacia,*
48. 1843, *Iassy, M. Erm. Marius, Istoria santa, Rom.*
49. *Iassy, Hrisov a lui Alexandru Mavrocordat, id.*
50. *Paris, Dimanches des enfante, fr.*
51. *O carte nemţească fără început.*
52. 1772, *Veneţia, Nuova Gram. Ital., id. Şetrs*
53. *Dratz, Robinson Crusoe, Rom. Şters.*

54. 1836, Bucur., Vinterhalder, *Triumful amor.*, id.
 55. 1837, Buc., Visarion rus. *Dialoguri R. Nemțiești.*
 56. 1814, Buda, *Luarea Parisului.* f.
 57. 1841, Iassy, *Le glaneur Moldo-Val.*, f.
 58, 59, 60, 61. 18..., Nurnberg, *Voyage autour du monde.* f. Șters.
 62. 1848, Yassi. 1, *Stamati, Ist. Naturală, R.*
 63. 1837, id., id., *Cuciureanu, id., id.*
 64. 1849, Odessa, id., T. *Thémery, Prévoy année d'un père.* f.
 65. 1843, Viènne, 4, *Tomasari Verce Langue Itali.* f. it. Șters.
 66. felurite istorioare francezie
 67. 1804, Viènne, Fr. *Bentora, Dinzio napi Erino francezu.*
 68,69. *La Juive* 2 vol.
 70. *Le chien voyageur.*
 71. 1844, Paris, M. *Ouen, Hist. ancienne...*, fr.
 72, 73. *Comte de Netz.*
 74. *Iassy, Exerciții.*
 75. 1846, Paris,, *Biblioteca românească din Paris, Rom.*
 76. *Voyage du jeune Anacharsis en Grèce.*
 77. 184., Iassy, *Gusti, Geog. veke, Rom.*
 78. *Piedrulatini.*
 79. *Test. nov.*“

În continuare este înscris „*Catalogul cărților ce am în anul 1851*“, cu rubricăție și descriere redusă, având 56 de titluri, unele reluate din lista precedentă:

„*Catalogu cărților ce am în anul 1851.*

1. *Let, Parnasse italien*; 2. 1, *Erasmii Coloquia*; 3. 2, *Encouragement de la jeunesse*; 4. 1, *L'an 2440*; 5. 3, *Le polonais*; 6. 1, *Gramatica română a lui Săulescu*; 7. 2, *Le comte de Netz*; 8. 2, *La juive*; 9. 1, *Souvenir de A.P. (Voyage du jeune Anacharsis)*; 10. 1, *Pièces de Molière*; 11. 1, *Les veillées du château*; 12. 1, *Charles XII*; 13. 1, *Histoire Générale*; 14. 1, *Amicul tinerimii*; 15. 1, *Noul testament*; 16. 1, *Grammaire de Poitevin*; 17. 1, *Latine de l'homone*; 18. 1, *Abc. allemand*; 19. 1, *Discours sur l'histoire universelle*; 20. 1, *Mosaïque*; 21. 1, *Trax ignatione*; 22. 1, *Georges de Sadagura*; 23. 1, nel., *Mirtil și Kloe*; 24. 1, *Calendariu*; 25. 1, *Catexis mare*; 26. 1, nel., *Télémake*; 27. 1. *études r. m. et hist*; 28. 1, *Le glaneur Moldo – Valaque*; 9. 1, *Histoire ancienne*; 30. 1. *Abc. nemyz*; 31. 1, *Dacia literară*; 32. 1, *Dialog. nem. rom*; 33. 1, *Gram. Fr. de Codrescu*; 34. 1, *Plusieurs petites histoires*; 35. 1, *Despre luarea Parisului*; 36. 1, *Hrisov domneasc de întărire*; 37. 1, *Le nouvel ami des enfants*; 38. 1, *Gramatica latino grecească*; 39. 1, *Croquemitaine*; 40. 1, *Cornelius Nujos*; 41. 1, *Historie Naturală*; 42. 1, *Geografie veche*; 43. 1, *Kronologie*; 4. 1, *Littérature fr.*; 45. 1, *Dimanche des enfants*; 46. 1, *exerta*; 47. 1, *Dictionar grec. fr.*; 48. 1, *Necrolog*; 49. *exerta*; 50. *G. rom. compl.*; 51. *Mythologie*; 52. *Fedru*; 53. *Gând adevăr*; 54. *Triumful amor*; 55. *Gram. Indiscifrabil*; 56. *Petites leçons de littérature Fran.*“

Sunt de reținut și „*Caetele*“ (sic). Acestea au făcut parte din biblioteca personală, fiind baza de studiu în acei ani de școală.

A înregistrat „*Caete* (sic) *de studiu Colegie 2, acestea în 2 semestre*“, într-o rubricăție pentru înscrierea și altor informații:

„*Profesorul, obiectul, anul, ce am urmat la el, nr. caetelor* (sic), *nota de la esamene.*

Domnul C. Stoica, *limba Latină, 1849 și 1851, I Gramatica dinceputuri până la verburile neregulate, 2le verburile neregulate, formații, construcții, memorisării din Eutropie, 1, 2, 3, 4, 5, 6, esamenul de iarna am căptat 1: iar cel de vara din lenevia mea am căpătat două.*

Domnul Gusti, *Geografia, de la Octomvrie 1849 1850 Iulie 15, Semestr. I Asia, al 2le Africa, America și Oceania, 7, 8, 9, 10, Sem. I–u 1, Sem. 2le 1.*

Sfinția sa părintele, *Religia, idem, Sem. I tot catehismul și din ist. santa până la Moisiy, al 2le de la Moisiy până la împarați, fără caiete, id.*

Domnul Vasiliu, *Artim., id., Semestrul I. Curbele, pătratele cu repetiție din fracții decimale. N. compuse, al II–e tot restul Aritmeticii până la Algebra, 11, 12, id.*

Domnul Metacsa, *limba Elină, id., Sem. I de iarnă începutul gram. până la formarea verbulor cu traducții, 13, 14, 15, id.*

Domnul Codrescu, *Historie, id. Sem. I până la nașterea lui Alisandru; al 2–e până la seculul de mijloc — 4 caete (sic), 16, 17, 18, 19, Sem. I Em. Sem. 2. 1.*

D. Stamatii, *Istoria Naturală, id., Sem. I Mineralogia; al 2–le Botanica pre largu, cu carte, Sem. I 1, Sem. II Em. I.*

Domnul Neculiță, *Gramatica română, id., Sem. I Sintacsul până la aplicația verbului și al 2–e până la finit cu 3 caete (sic) de comp. și Aplicațiuni, 20, 21, 22, Sem. I 1, Sem. 2–le 1.*

Domnul Partenie, *Desemn, id., S. I O coală de fig. geometrice în al 2–e 2 coli de fig. arhitectonice, cată la unelte, Sem. I 1, — 2–e Em.*

Domnul L. Gorden, *Limba francedie, id. S. I din gram. al 2–le literatura până la poezie cu comp. trad., 23, 24, 25, 26, 27, 28; la 9 obiecte en colegia a 2oa am avut trebință de 28 caete (sic), în tot anul am avut notele: un– 2,1,4 – 1, 3- em. {cu foarte bine toatele.“*

Dintre cărți inventariate atunci mai sunt prezente astăzi în depozitele bibliotecii: Enrich Winterhalder, *Triumful amorului*, București, 1836; Gh. Săulescu, *Gramatică românească*, Iași, 1833; *Acathisteriu*, Neamț, 1836; Gh. Săulescu, *Hronologhia și istoria Universală*, Iași, 1837; *Istoria sfântă*, traducere Ermiona Moruzi, Iași, 1840 (datată de el 1843); Scarlat V. Vârnab, *Biblioteca română de la Paris*, 1846; Petre M. Câmpănu, *Gramatica românească*, Iași, 1848; V. Alecsandri, *Iorgu de la Sadagura*, Iași, 1848; Gh. Cuciureanu, *Povățuiri pentru sătenii Moldovei la tâmplare de holeră*, Iași, 1848.

În donația sa există o carte veche și un atlas cu însemnări ce indică o posibilă proveniență de la predecesorii săi pe linie paternă:

Amfilohie Hotiniul, Elemente arithmetice, Iași 1795, cu însemnări, p.160: „Această aritmetică este a Dumisale Iordache Ureachi bivvel Sulger, cumpărată cu 23 galbeni de la Petreni la 1818...“; p. 162, „iar acum este a mea Cluciar Alexandru Ureachi... lui Cepar Iordache Ureachi. Piatra, 1832“; p. 164, „Să se știe când a murit Ureche 1818“.

Atlas Homannianus Mathematici delinatus (Humannischer Atlas), Nürnberg, 1747, pe forța însemnarea: „Acest atlas este al meu. Atlas ce... (indescifrabil) lui Popovici.“

Listele din 1850 și 1851 sunt atestate ale începutului bibliotecii personale. Înclinăm să credem, în absența altor informații, că aceasta număra cel puțin 135 de titluri în 166 de volume, inclusiv caietele de note.

Pentru cărțile „adăugate“ în anii următori nu s-a găsit inventar.

Cele mai vechi informații privind cumpărarea unei cărți datează din anul 1851, identificate în lista cheltuielilor din susnumita *Condică*: „Lei 14 pentru o carte nemțească“ și „Lei 16. Petites leçons de littérature 1851 Ghenarie“, foarte scumpe în comparație cu celelalte obiecte ori servicii,

notate în finalul înscrisurilor.

Între cărțile colecționate în anii de început se află și *Manualul de istoria Principatului Moldovei de prof. Ioan Albineț, Iași în 1845*, semnat V.A. Urechia, procurată, probabil, după anul 1851, nefiind înscrisă în lista sus menționată.

V.A. Urechia a practicat sporadic marcarea cărților cu însemne de proprietate, semnătură sau ex libris, cu sau fără localizare și datare, ceea ce face imposibilă stabilirea cu exactitate ce și câte cărți a cumpărat pentru biblioteca sa.

Rareori făcea însemnări marginale, liniforme, sublinieri în text; se întâlnesc în unele cărți ce au ajuns până la noi, cum ar fi volumul *Satire și alte poetice compuneri de prințul Antioh Cantemir, Iași în 1858*.

La un moment dat a intenționat să-și marcheze cărțile cu ex libris; s-a identificat pe două cărți parafa „*Biblioteca licențiatului V. Alexandrescu*“, confecționată, probabil, în Spania ori imediat după revenirea în țară.²⁾

Una dintre cărțile marcate autograf și cu o anume valoare documentară privindu-l pe Urechia este *Hronicul românilor și a mai multor neamuri de Gheorghe Șincai, tipărită de pe manuscrisul cumpărat de către Înălțimea Sa Grigore Alessandru Ghika V.V. Domnitorul Moldovei și hărăzit Bibliotecilor școlilor din Iași. Iași, Tipografia româno-franceză, 1853, Tom I.*³⁾

Exemplarul are imprimat pe copertă cu majuscule în sec PRAEMIUM.

Este, dintre cele tipărite în acest scop, primit și de tânărul Vasile Alesadru? Nu l-a dat atunci; o va face mai târziu; s-a jucat ca în anii de școală, exercițiu pentru definitivarea semnăturii, deși era o persoană publică.

Pe foaia de titlu a *Hronicului* sunt două semnături în caligrafie rapidă: „*B. Aless...*“ și „*B. Urechia*“. Inițiala *B.* trimite la anii când era numit în familie *Basile*.

Pe coperta a 3-a se află înscrisul, ani și semnătură, etajat *1859 / V. Aless Urechia / 1868*, semnătură practică rar, pe unele scrisori, cum ar fi cea adresată Reginei Elisabeta, prin care îi solicita colaborarea la *Albumul Macedo Român* în anul 1880,⁴⁾ sau una adresată lui D.A. Sturdza în anul 1899.

Primele romane publicate în periodice au înscris numele *Vasile Alisandrescu* și *Vasile Alessandresco: Logofătul Baptiste Veveli*, respectiv, *Coliba Măriucăi*, în *Foiletonul Zimbrului*, 24 iul–27 nov 1855.⁵⁾

Este posibil să fie exemplarul din care a făcut și extrasul de autori citați de Gh. Șincai.

Sigur a fost folosit la catedră, mai mult de un deceniu, pentru citarea lui Gh. Șincai direct din carte. A marcat și datat marginal paragrafele folosite înainte de anul 1861 și până în 1871. O însemnare trimite la confruntarea surselor: „*Vezi documente, noi relațiuni* (adăugat ulterior) *din*

²⁾ A doua programă a gimnasiului micu romanu de religiunea ortodoxă..., Brașov, 1859, de Gavril I. Munteanu; V. Barrantes, *Baladass espannolas*, Madrid, 1853. Vezi și P. Păltănea. V.A.Urechia – Interferențe cu lumea ... În: *Românii în istoria universală*, vol. 3/1, Iași, 1988, p. 899

³⁾ BVAU, III 931 (1) d.4, exemplar deteriorat.

⁴⁾ Bibl. Acad. S 19 CCLI: Scrisoare către Regina Elisabeta

⁵⁾ Vezi: *Dicționar cronologic. Literatura română*. Buc., 1979, p. 140, 141

*cartea lui Teiner(sic?)... la Roma (bib. arh. statului), p. 181.*⁶⁾

În anii studenției la Paris și mai ales în Spania a „strâns” și cărți. În familia soției sale, Françoise de Plano, erau oameni de cultură, proprietari de edituri–librării la Madrid, Paris, Londra și New York⁷⁾, iar tânărul ginere și cumnat era mare iubitor de cărți. Este posibil ca din anii 1857–1858, cu sprijinul „rudelor” de Plano, să fi început să adune cărțile străine ce au fost cedate Galațiului peste trei decenii.

După 1860, prin natura profesiei, funcțiilor, preocupărilor și acțiunilor social–culturale, cartea îi va deveni necesară precum aerul respirabil, procurarea și colecționarea fiindu-i una dintre principalele preocupări.

În anul 1881 biblioteca sa avea dimensiuni „considerabile”, dacă numai pentru bibliografia Istriei și Dalmației avea „*vr’o 150 de volume și carte*” și o colecție de hărți „*relative la Marea Neagră și la țările locuite de Români*” pe baza cărora își propusese să întocmească „*cartografia generală română*”.

Biblioteca academicianului Vasile Alexandrescu Urechia, conservată integral (sau aproape) la Galați, este o componentă a istoriei culturii românești, bibliotecile personale reflectând stadiul evoluției culturii și civilizației unui popor.

Este important să fie cunoscută dimensiunea bibliotecii personale a fondatorului, întrucât aceasta reprezintă aproape jumătate din patrimoniul cultural al Bibliotecii Publice din Galați constituit până în anul 1901, este un fond bibliofil ce particularizează istoria acestei instituții în istoria bibliotecilor publice din România.

Cum a evoluat biblioteca lui V.A Urechia este greu de reconstituit în lipsa arhivei, datării și localizării procurării tuturor cărților ce i-au aparținut. Din respect pentru această personalitate a civilizației românești din veacul al nouăsprezecelea, intrată în Panteonul României și prin faptele sale, pentru sublinierea unicității gestului său privind instituționalizarea bibliotecii publice moderne la români este necesară stabilirea – statistic aici, concret într-un viitor *Catalog al bibliotecii personale V.A. Urechia* – a ceea ce a colecționat pentru uz personal mai întâi, ce a adăugat pentru a fi o instituție publică mai apoi.

Înscrisurile lui V.A. Urechia și actele oficiale consemnează mărimea donației ce intenționa să constituie începutul bibliotecii publice gălățene: „*între 3000 la 3500 volume, din care multe de o raritate extremă*”, evaluate la 60.000 lei în scrisoarea adresată Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice din octombrie 1889.

Unii au opinat că aceasta a fost „toată” biblioteca lui personală, alții au estimat că ar fi avut 6.000 sau peste 11.000 de volume.⁸⁾

Gh.N. Munteanu–Bârlad, aprecia în anul 1927, nu departe de realitate, că „*a dăruit în 1889 biblioteca sa, compusă din câteva zeci de mii de volume, stampe, obiecte de muzeu etc...*”⁹⁾

⁶⁾ Prima însemnare nedată p. 115, „P. aici,... III-lea, fine”, prima dată, p. 138, „Lect. XV de Luni 13 februarie 1861”, ultima, p. 203, „Aici, 12 Noabr. 1871”

⁷⁾ Apud: Vistian Goia. Op. cit. p.26

⁸⁾ P. Păltănea. Biblioteca „V.A. Urechia”. O contribuție la perenitatea culturii românești. În: Biblioteca și perenitatea culturii românești. Iași, 1991, p. 330

⁹⁾ Gh.N. Munteanu–Bârlad. Galații. Galați, 1927, p. 83

Înregistrată concret, în septembrie 1890, donația inițială a fost aproape dublă față de ce preconizase să dea. A fost completată ulterior, pe întinderea primului deceniu de activitate a bibliotecii, cu documente, cărți, manuscrise, periodice, hărți, stampe, foi volante, obiecte muzeistice. A cumpărat din propria-i simbrerie cărți vechi și din producția curentă, altele primite în dar, toate aduse la Galați.

În *Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților existente la 1 octombrie 1890*, în fapt un inventar pe titluri, tipărit în septembrie, numărul de volume înregistrat a fost de 5.151 unități de evidență și 126 în *Lista de cărțile dublete pentru schimb interbibliotecar*, totalizând 5.277 volume.

În scrisoarea din 26 septembrie 1890, prin care informa Ministerul Instrucțiunii că biblioteca este pregătită pentru deschidere publică, V.A. Urechia menționa, rotunzind, că noua instituție gălățeană urma să-și înceapă activitatea cu 5.200 „opere“, incluse fiind și alte donații:

„Din acest număr, 146 cărți le-a donat bibliotecii D. Socec, librar editor, iar 18 sunt donațiune de la D. Haiman. În numărul de 5200 opere intră și 200 volume ale nefericitei mele fiice Corina Urechia,“ preciza el în scrisoarea respectivă.

În cuvântul rostit la deschiderea Bibliotecii, Urechia informa că „6 mii de numere de cărți, hărți, stampe istorice,... de astăzi înainte devin lucrul națiunii“; a avut în vedere, probabil, și ce era prezent în depozit și neinclus în prima fascicolă a *Catalogului general*,

Bibliotecarul Valeriu Surdu a inventariat imediat ceea ce nu fusese luat în evidență din donația lui V.A. Urechia, donațiile Librăriei Socec și ale dr. N. Vicol, publicate în *Suplimentul nr. 1* apărut la 14 noiembrie 1890, de la numărul 5.151 la nr. 6.007, respectiv 846 titluri, plus 84 în lista de dublete, totalizând 930 unități de evidență.

Biblioteca și-a început activitatea publică la 13 noiembrie 1890 cu 6.000 volume, din care donația fondatorului era de 5.462 volume.

În februarie 1891, V.A. Urechia scria Ministerului Instrucțiunii:

„În interesul folosirii de bibliotecă din partea publicului, care zilnic e frecventată în număr foarte îmbucurător din Galați și Rusia, rog încă, să se aprobe tipărirea suplimentului nr. 2 pentru a șaptea mie de volume ce am avut fericirea să fac să intre în biblioteca Urechii din Galați de la a ei inaugurare până astăzi.

Asemenea va trebui să se imprime, ca supliment nr. 3, volumele ce se vor primi de la Iași.“¹⁰⁾

În același an el a comunicat bibliotecarului să nu inventarieze nimic din ce se primește ori se cumpără, urmând să completeze donația sa până la numărul 8.000. V. Surdu îl va informa că era prea târziu; inventariase deja până la numărul 7710.

V. Surdu a publicat la 10 noiembrie 1891 articolul *Biblioteca noastră publică*¹¹⁾, pentru a marca împlinirea primului an de activitate, în care a afirmat că, deschisă cu „6100 volume, cât a alcătuit prima donațiune a dlui profesor V.A. Urechia, astăzi, grație sprijinului dat de comuna Galați, de Comitetul Permanent al Județului, precum și de alți generoși donatori, Biblioteca V.A. Urechia numără 8000 volume.“

Manuscrisul catalogului, trimis de V. Surdu pentru tipar, a fost refăcut în bună parte de V.A. Urechia: a introdus rubrica donatorilor pentru evitarea confuziilor; *Suplimentul nr. 2* începe cu cărți

¹⁰⁾ V.A. Urechia către Ministerul Instrucțiunii, 19 februarie 1891 Arh. BVAU, F. 7

¹¹⁾ Ms. II/186, f. 25–27

din noua sa donație, de la numărul 6.007 (repetat din *Suplimentul nr. 1*) până la 6.458; apoi a înregistrat intercalat cărțile aduse de el cu cele provenite din alte donații și achiziții, cum se poate vedea pe filele cu numerele 6.790–6.915, 6.987–7.403, 7.407, 7.408, 7.508–7.882, înscrierea continuând în alternață sub numerele 8.174–8.186, 8.190–8.539, 8.641–9.064 și 9.140, 9.141, acesta fiind ultimul număr din *Suplimentul 2*.

S-au identificat în acest *Supliment*, ieșit de sub tipar în anul 1892, 2.161 volume provenind de la V.A. Urechia, totalizând 7.623 din cele 8.000 promise. În înscrierile din *Tabelul* privind creșterea anuală a colecțiilor până în anul 1905, publicat de V. Surdu în *Istoricul Bibliotecii*, 1906, se calculează că în anul 1890 au existat 5.958 volume, în loc de 6.207, inclusiv donația lui I.V. Socec 148 și a lui N. Vicol 379, donația lui V.A. Urechia fiind stabilită la 5.431, în loc de 5.462, ignorând menționarea celor 218 volume donate de Haiman și Corina Urechia. Stampele au fost înregistrate în catalog separat.

Considerațiile privind aprecierea mărimii bibliotecii personale a lui Vasile Alexandrescu Urechia trebuie să înceapă de la aceste date: 7.623 unități de evidență, plus alte componente ale colecțiilor înscrise în inventar separat, stampe, sau fără evidență patrimonială, fotografii, obiecte de muzeu.

V.A. Urechia nu a donat toată biblioteca sa personală în anii 1890/1892; până în anul 1901 el a tot adus la Galați ce mai păstrase, ce a cumpărat ulterior pentru uzul personal sau special pentru biblioteca de la Galați din simbria și veniturile realizate prin vânzarea propriilor sale lucrări. A adus ulterior publicațiile Academiei primite în calitate sa de membru, *oficialele* convenite ca parlamentar, ceea ce a primit de la autori și editori. Toate acestea au staționat, au tranzitat stelajele din locuința sa, au făcut parte din biblioteca personală și ar fi rămas acolo dacă posesorul nu ar fi dorit să le transfere în folos public.

Manuscrisele – unele inventariate pe pachete, altele nu –, hărțile, cărțile, gravurile inventariate după moartea lui, trimise de el sau de familie, plusurile adăugate în rubrica *Observații a Tabelului* din 1906, confirmă afirmația de mai sus.

Între cele donate în anii următori se întâlnesc valori bibliofile, inclusiv incunabule, cărți și hărți imprimate în țară și străinătate în secolele XVII și XVIII, cărți vechi ori contemporane ce au făcut parte din biblioteca sa înainte de anul 1890. În anul 1898 a trimis, de exemplu, manuscrisul *Bernard le Bovier de Fontenelle. Histoire des Ajaoiens, Culegerea de gravuri Rembrandt*, tirajul Basan, unele incunabule. Pe manuscrisul *Condica casei dum/nea/lui vel pahar/nic/ jupan Constantin Almăjan*, a notat: „*Această condică se va da Bibliotecii Urechia din Galați. 1892 octombrie 2*“. A sosit la Galați împreună cu manuscrisele *De începerea vechiului neam slavonesc, 1743*, [*Condica lui Caragea*] și „*Urechia Grigore. Domnii țării Moldovei și viața lor. Descălecatul țării dentăi de Traian Împărat și de a doua descălecare de Dragoș Vodă*“, copie din cronicile lui Nicolae Costin și Grigore Ureche, inventariate post mortem.

A depus la Biblioteca din Galați cele primite ca donații de la autori și editori, via Urechia, unele , cum ar fi *E Kaine Diathece. Novum Testamentum, Leyda, 1624*, cu însemnare autografă Urechia: „*Donată de D. Lessouêf, 1897*“, altele, fără nici o mențiune.

O scrisoarea din anul 1899 atestă faptul că și redactarea *Suplimentului III al Catalogului*

general era definitivată de Urechia.¹²⁾

Avea acasă cărți ori reviste înregistrate înainte de a fi trimise la Galați. Bibliotecarul, la primirea colilor de tipar, sesiza neconcordanțele.

Urechia făcea corecturi, recomnada să fie cautate în bibliotecă, semnala existența cărților la el.: „*Cartea cu Nr. 25883 (Xenopol: Istoria și Genealogia Casei Calimachi o vom trece-o cu Nr. nou, cartea fiind încă la mine*“.

Pentru reconstituirea statistică a donației lui V.A. Urechia s-au luat ca bază datele din *Tabela de cumpărături făcute și donațiile primite de la înființarea bibliotecii până la 1905*, publicată de V. Surdu în *Istoricul Bibliotecii* – având înscrisă creșterea anuală a colecțiilor –, confruntate cu înscrisurile din *Catalogul general* și *Catalogul Stampelor* tipărite și manuscrise.

În *Istoricul Bibliotecii* nu au fost publicate colecțiile muzeale, cu excepția aproximării medaliilor și monedelor, iar inventarele obiectelor de muzeu nu s-au conservat. Pentru acestea singurele atestate sunt informațiile din actele de donații conservate, din rapoartele anuale și statisticele completate periodic și în special procesele verbale de predare din anii 1949/1950.

Inadvertențele nu modifică semnificativ problema constituirii colecțiilor bibliotecii, muzeului și „pinacotecii“.

Anual V.A. Urechia a adus la Galați cărți, periodice, documente, manuscrise, hărți, stampe și litografii în cantități impresionante, se poate spune, prezentate statistic în *Tabelul* din 1906 în succesiunea anilor de intrare, fără a fi în concordanță cu ordinea înscrisurilor din *Catalogul general*.

În anul 1890 sunt înregistrate ca fiind aduse de V.A. Urechia 5.431 volume (din calculul nostru 5462), în anul 1891 au sosit 1.327, în 1892 au fost aduse 838, pentru ca în 1893 să fie depuse 2.050 unități de evidență, între care 592 de gravuri, litografii și altele asemenea.

În anul 1894 s-a înregistrat cea mai mare donație V.A. Urechia după cea inițială: 3.248 unități de evidență, din care 1.473 imprimate inventariate în *Catalogul stampelor*.

În anul 1895 sosesc 511 volume cărți și periodice, următoarele „transporturi“, 109, respectiv, 2.210 cărți, fiind înregistrate în anii 1897 și 1898.

În anul 1899 sunt înscrise 570 opuri în 630 volume „plus 9 incunabule“, notate la rubrica „Observații“, neincluse în total. V. Surdu scrie sub numele lui V.A. Urechia „subvenția Ministerului“, dar la total și recapitulație le însumează la donația fondatorului. Din cei 600 de lei

¹²⁾ Ms. II/276: Iubite Domnule Surdu, În coala 33 s-au făcut încurcături cu Revue des deux Mondes de la Nr. 25.604 – 25.882. Observă că lipsesc colecțiunile pe anii 62–79. Apoi lipsește anul 1883, 84, 85, 86, câte erau până acum. După aceea broșurile cu care am complectat anii 1873 – 76 – 78, sunt trecute la N–e deosebite ceea ce este o greșală. În fine văd la Nr. 25.884 trecut a doua oară pe 1888 cu lipsă 3 volume pe când la Nr. 25.765 este trecut anul 1888 complect, carevasăzică cele 21 vol. pe acest an sunt dublete. Te rog împarte deci numerele 25. 604–25.905 pe anii din Revue des deux Mondes 1861–1890 exclusiv. Cartea cu Nr. 25.883 (Xenopol: Istoria și Genealogia Casei Calimachi o vom trece-o cu Nr. nou, cartea fiind încă la mine; așa că Revue des deux Mondes de la 1861–90 exclusiv să ocupe Nr. 25.604–25.905 chiar dacă n-ar ajunge aceste numere pentru fie-ce broșură din acești ani, în care cas vei pune mai multe broșuri cu acelaș număr adăugând literele a.b.c. etc. În curând îți voi trimite anul 85 întreg pe care-l poți băga în Nr. de mai sus. Asemenea broșurile ce-ți lipsesc din 86 și 87. Consideră ca complecți toți anii de la 1861–1890, exclusiv, căci treptat, treptat isbutesc să-i completez. Anii 1890–92 inclusiv sunt deja numerotați la 26.312–383 și-mi pare bine că i-ai regăsit. Vei primi peste câteva zile 1893 și 1894 și voi căuta să ajungem la 98 din cauza importanței acestei publicațiuni. Anii aceștia 90–92 incl. rămân cu Nr. deja tipărit. Pentru anii 94–95 și cei viitori voi păstra Nr. unic de 26.383... Din cărțile ce zici că lipsesc de la coala 33 și 35 am la mine pe următoarele: 25.883 care precum vezi își perede acest Nr. și se va trece din nou. 26.007–26.009; 26.405–416; 26.018 și 26.134. Acestea sunt din coala 33. Din coala 35 au număr: 26.565, 26.606, 26.616, 26.663, 26.662, 26.661, 26.675, 26.684, 26.729, 26.844–45, 26.887. Pe celelalte caută-le la Dta. Voi mai căuta și eu și de voi mai găsi oarecum te voi vesti. Corectura ce vei face pe Revue des deux Mondes la nr. sus arătate o voi tipări din nou și se va lipi la pag. 527, peste nr. greșite și așa vom izbuti să nu mai stricăm coala deja tipărită...

acordați de Ministerul Instrucțiunii nu puteau fi cumpărate 630 de cărți și 9 incunabule. Este posibil ca el să fi trimis incunabulele reținute acasă; au fost adăugate de noi la total. Deci în acest an au fost donate 639 volume.

În anul 1900 a trimis tot ce mai avea pe acasă: 2.980 unități de evidență, între care un incunabul și 2.114 imprimare tip stampe, plus 28 cărți vechi românești neînsumate în *Tabel*, probabil reținute până atunci de fondator.

În încercarea de a stabili mărimea donației lui V.A. Urechia, au fost lecturate *Suplimentul nr. III al Catalogului general* și registrul inventar manuscris de la nr. 33.853 la nr. 40.699 pe anii 1902–1919¹³⁾, fiind identificate, prin rubrica „*De cine sunt donate*“, 8.228 și respectiv 158 unități de evidență

V. Surdu a calculat 4.400 stampe ca donație V.A. Urechia; în raportul prezentat Comitetului Bibliotecii în anul 1902 preciza:

„*Afară de catalogul general al cărților se află tipărit o parte din catalogul special al stampelor, tablourilor, portretelor, hărților etc., care, sub privegherea fondatorului, s-au imprimat la imprimeria Statului până la nr. 4078. Din acestea lipsesc cele însemnate în anexata listă. De la nr. arătat mai sus până nr. 4333 au fost trimise de fondator Bibliotecii fără vreun catalog sau manuscris în care să fie inventariat și nu mai poartă nr. curent pe ele.*“

În *Istoricul Bibliotecii* V. Surdu semnală numărul stampelor, tablourilor etc. inventariate până în anul 1905: „*Colecțiunea, unică în țară, de stampe foarte prețioase cumpărate de fondator, numără 4732 bucăți între care diferiți domni, războaie și vederi românești inventariate toate într-un catalog imprimat, anume înființat.*“

Termenul „stampes“ în acest context trebuie acceptat ca fiind convențional: în catalogul stampelor au fost luate în evidență gravuri, grafică (originale și copii), fotografii, litografii, zincografii, hărți și altele.

Sintagma „cumpărate de fondator“ nu poate fi luată ca o precizare a realității. Cea mai mare parte a fost donată de V.A. Urechia și de alții; în 1904/1905 au fost luate în evidență 147 stampe și 18 tablouri donația general Pencovici, altele nu s-au înregistrate ca atare. Au fost cumpărate doar 100 de de stampe.

Prin lectura *Catalogului general... Partea II. Stampe și tablouri* tipărit se poate stabili ce și câte stampe a donat V.A. Urechia.¹⁴⁾ S-au identificat 3.424 unități de evidență, din cele 4078 inventariate, cu aproximație admisibilă, față de 4.483 cât consemna V. Surdu în 1905. Inventarierea de la nr. 4079 s-a făcut pe un registru manuscris care nu s-a conservat în arhivă.

Însumând cele calculate și identificate de noi, adică 5.462 volume donația inițială, cu 2.161, identificate în *Suplimentul nr.2*, cu cele 8.228 identificate în *Suplimentul nr. 3* și cu 158 unități de evidență identificate în registrul inventar manuscris de la nr. 33.853, plus cele 3.424 stampe, se poate spune că V.A. Urechia a donat Bibliotecii Publice de la Galați 19.533 de unități de evidență biblioteconomică practică la vremea respectivă.

Este de reținut, însă, că nici una dintre aceste sume nu este conformă cu realitatea fizică pentru că: inventarierea s-a făcut pe titluri (inclusiv din coligatele editoriale sau de posesor, din albumele

¹³⁾ Arh. BVAU. Registrul inventar al cărților: vol. IV de la nr. 33.853 la 40.699 pe anii 1902–1919(?); vol.V, de la nr. 40.670 la 43.669; vol. VI–VIII, de la nr. 43.370 până la nr. 58.040

¹⁴⁾ Catalogul Bibliotecii Urechia. Partea II. Stampe și tablouri, 112 p., cuprinde 4078 numere de inventar.

de stampe și litografii); au fost duble inventarieri și erori; dubletele au primit același număr de inventar cu unicatul; revistele au fost inventariate în majoritate pe numere de apariție, considerate ca broșuri, altele pe colecții anuale, nereușindu-se să se finalizeze (re)catalogarea/reinventarierea pe titluri începută în 1898/1899.

În raportul prezentat Comitetului Bibliotecii și Ministerului Instrucțiuni în noiembrie 1914, bibliotecarul face un expozeu al lucrărilor de evidență și catalogare, interesant pentru cunoașterea conceptului biblioteconomic pus (intenționat a fi) în operă, reperul fiind Biblioteca Academiei:¹⁵⁾

„Lucrări biblioteconomice. De la înființarea bibliotecii s-au inventariat în Catalogul cărților tipărite toate broșurile și publicațiile periodice, ca reviste anuale ș. a. Pentru ca broșurile să nu ocupe fiecare un număr de catalog am crezut ca la catalogarea lor să se adune mai multe la un loc, să se cartoneze sau să se păstreze în anumite cutii de grosimea unei cărți, purtând acest volum un singur număr de inventar, așa cum se procedează și la Academia Română.

Revistele și alte publicații periodice, care ocupau o mulțime de numere de inventar, am crezut ca treptat să fie înlocuite acele numere din catalog cu cărți, iar pentru toate aceste reviste, anuale și diferite alte publicații, în continuare, să se formeze un catalog aparte, cuprinzând secția publicații periodice, care, cu timpul, să fie colecționate, împărțite pe categorii, așezate în rafturi în o anume sală.

Colecțiunea stampelor care are catalogul special, astăzi s-a ajuns la numărul de 5.007, unele foarte importante...

Pentru foile volante s-a început un catalog anume, cuprinzând descrierea lor, clasificate pe categorii de date, depuse în cartoane speciale...

Dl. C. Moisil, numismat al Academiei Române, cu ocazia vizitei ce a făcut bibliotecii noastre, anul trecut, a binevoit a determina și clasifica unele din monezi, ce erau necunoscute.“

Bibliotecarul a început în anul 1892 corectarea greșelilor de evidență în catalogul tipărit, fără continuitate.

Unele dintre greșeli au fost semnalate cantitativ în raportul pe anul 1902: *„97 opere în 116 volume și broșuri care au fost inventariate din greșală de către donator în catalogul general în două locuri, adică aceiași operă sub două numere, în realitate nu figurează însă în Bibliotecă decât sub un singur număr, de unde urmează că al doilea rând de numere să fie înlocuite cu alte cărți.“*

În același raport se menționează că au rămas la V.A. Urechia *„un număr de 67 opere în 82 de volume și broșuri, inventariate toate în catalogul general, parte oprite, parte împrumutate de fondator, pe când trăia și de care se servea la cursul său de la Universitate, cu condițiune de a le restitui treptat; după moarte, familia Urechia a restituit cu o listă în regulă tot ce a putut găsi și aparținând Bibliotecii; aceste volume însă nu s-au putut găsi și nu au putut fi restituite Bibliotecii.“*

Comitetul Bibliotecii aprobă radierea din inventar a 169 de volume motivate de Surdu și înscrierea altor 97 în locul celor dublu inventariate.¹⁶⁾

După părerea noastră tot ce a donat Urechia a făcut parte din biblioteca sa personală, fiind colecționate și folosite ca om de cultură, ca profesor și membru al Academiei Române, ca parlamentar și persoană publică ancorată în social, ca agitator al problemei (re)punerii în drepturi a popoarelor din centrul și sud-estul Europei.

¹⁵⁾ Arh. BVAU, Ds.XLIV, 1914, f. 46–51. Vezi și V. Surdu. *Istoricul Bibliotecii...* p. 15

¹⁶⁾ Arh. BVAU, Ds. XXXII, 1902, f. 38

Pentru aprecierea corectă a mărimii donației lui V.A. Urechia este necesar a se lua în calcul și obiectele muzeale, monedele, medaliile, documentele, lucrările de artă, unele inventariate în registre speciale, pierdute, altele fără numere de inventar.

Procesul verbal din 12 septembrie 1903 consemna existența a peste 1.190 „exponate“ în galantare, unele înscrise grupat pe categorii: „*un pachet de manuscrise, 49 de documente neclasificate, 25 de fotografii, 97 diferite medalii*“. Pentru unele a fost menționat și donatorul.

Adăugarea „etc“-ului de către autorii inventarului este indiciul că nu au fost înscrise în liste toate cele găsite în galantare, iar cele etalate pe pereți și stative nu au fost înregistrate. O mare parte dintre piesele muzeistice se află la Muzeul de Istorie, iar unele lucrări de artă la Muzeul de Arte Vizuale din Galați. Unii donatori pot fi identificați arhivistic, alții cu o probabilitate acceptabilă.

Din cele expuse se poate lesne înțelege de ce este greu de stabilit cu exactitate numărul unităților de evidență patrimonială provenite din donația Urechia.

Constituirea colecțiilor Bibliotecii Publice din Galați – un compozit de valori bibliofile, documentare și de cultură generală, de la nivel școlar primar la cel științific specializat – poartă „pecetea“ gândirii lui V.A. Urechia despre structura documentelor unei biblioteci de utilitate publică, a unui intelectual român din cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea, slujitor pe frontul modernizării vieții civice, al afirmării țării în plan național și internațional, al formării conștiinței de sine a românilor, conștientizarea apărării drepturilor lor naturale; „*ce va fi această țară dacă cetățenii ei nu vor ști să o apere*“, suna retorica lui, pledând pentru o politică culturală statală, pentru generalizarea și diversificarea profilului instituției școlare și culturale, subliniind rolul cărții și bibliotecii în desăvârșirea acestor deziderate.

Între cele peste 19.500 volume convenționale donate de el se găsesc cărți cu valoare documentară și bibliofilă, manuscrise, stampe, litografii, hărți, manuale pentru școală, oficiale, legi, proiecte, bugete, acte normative, regulamente, statute, foi volante (afișe, proclamații, programe, instrucțiuni, apeluri publice) și altele asemenea – unele primite în calitate de parlamentar, director și ministru, președinte și membru al unor societăți.

Urechia a pus bazele unei colecții de cărți străine cu referințe la România, unei colecții de cărți românești vechi, unei colecții cartografice, unei colecții de documente istorice, unei colecții de stampe, unei colecții muzeale – de la piesa arheologică la medalia comemorativă din zilele lui –, o structură de componente bibliologice, biblioteconomice și muzeistice unică în România, s-ar putea spune pentru o bibliotecă publică din perioada lui, prin număr, valoare documentară și artistică.

Când a plecat la Paris la jumătatea secolului al XIX-lea, el era preocupat de identificarea cărților și autorilor străini care au abordat problematica Țărilor Române, interes stimulat de lectura încercărilor bibliografice de până la el, cert de *Hronicul* lui Gh. Șincai, din care a extras lista autorilor lucrărilor citate de acesta.

Paul Păltănea a depistat la Biblioteca Academiei Române un catalog întocmit de V.A. Urechia în 1862, după ce cercetase unele biblioteci din Franța, Italia, Spania, pentru confruntarea „bibliografiei“ Șincai. Pe prima filă din „*Catalog de cărțile din care urmează să fac extrase relative la români, V.A. Urechia nota. «operele citate de Șincai nu s-au mai trecut în acest catalog, deși ele există, mai în toate, în bibliotecile mai sus citate*»“.¹⁷⁾

¹⁷⁾ Paul Păltănea. Documente cartografice cu valoare patrimonială din colecția Bibliotecii „V.A. Urechia“. În: Valori bibliofile din patrimoniul cultural național. București, 1983, p.105. Cota catalogului Șincai indicată de P.P.: Biblioteca Academiei, Arhiva V.A. Urechia, X, Varia 3

P. Păltănea considera pe bună dreptate că opera lui Șincai a fost și una din sursele dezvoltării spiritului critic la V.A. Urechia, concretizat și în colecționarea cărților pentru biblioteca personală:

„*«Istoria» lui Gheorghe Șincai i-a fost stimulentele principale în primele investigații bibliografice de amploare pe care le face în 1862...*

Nu mai puțin impresionant a fost pentru Urechia spiritul polemic cu care Șincai combate pe «istoricii cei mai mulți» care nu «cearcă să scrie adevărul, ci numai cum se înalțe pre un neam, ca se-i dobândească bunăvoința și se surpe pe altul căruia îi pizmuesc urzirea, virtutea și lauda». Erau vizați, în măsură egală, Bonfino, care scrie «cum visează», Antonio Foresti, ce «amestică toate, cât cuvintele lui nu sunt vrednice de a le aduce aminte» sau «prevestitul Engel», care «pretudindenea unde poate tot jarul îl atrage la oala unguirilor, necăutând mai de multe ori adevărul».¹⁸⁾

A cercetat în biblioteci, arhive, anticariate și librării, a cumpărat pentru biblioteca sa cărți, hărți, stampe, a propus alocarea de fonduri pentru cumpărarea sau litografierea unora, chiar cu condiția de a restitui banii alocați. S-a informat asupra valorilor bibliofile ca documente și ca produse ale artei grafice prin consultarea celor mai cunoscute cataloage și bibliografii, cum ar fi lucrarea lui Niccola Francesco Haym Romano, *Notizia de' libri rari italiani, 1771*, unele achiziții fiind realizate și pe baza informațiilor din acest excepțional ghid bibliografic.¹⁹⁾

Uneori aplica tăieturi din cataloagele consultate pe cărți achiziționate pentru identificare, cum se găsește pe incunabulul *Johannes de Tambaco, De consolatione Theologiae, 1472*, sau pe cartea [De La Roche], *Oeuvres mellées contenant un discours sur la fin qu'a eu Vergile en composant ses Bucoliques, 1732*.

V.A. Urechia a avut legături stabile cu multe anticariate; primea oferte, inclusiv de carte românească veche, cum ar fi cele trimise de „Kubasta & Voigt. Buchandlung Antiquariat. Wien“, „Gilhofer & Banschburg Buch und Kunsthandlung Antiquariat. Wien“ sau I. Eisenstein care intermedia achizițiile între Emilian Micu și Urechia. În 1895 solicita acordul Ministerului Instrucțiunii să cumpere cărți din anticariate din Europa pentru Biblioteca din Galați.

Ce cărți străine a adus V.A. Urechia la Galați se poate reconstitui după Catalogul general și cel al stampelor, continuate în registrele manuscris. El a semnat, localizat, datat, evaluat foarte puține cărți, surprinzător pentru unul ce a dorit – către anii senectuții – să-și înscrie numele în cartea istoriei și prin fondarea instituției de la Galați.

Puținele cărți datate cu anul cumpărării confirmă faptul că Urechia a achiziționat cărți din veniturile personale înainte și după înființarea bibliotecii gălățene, completarea colecțiilor acesteea fiindu-i permanentă preocupare.

„Prima“ carte, în ordinea anilor de cumpărare, identificată de noi cu data achiziționării înscrisă de V.A. Urechia este [Vanel] *Historia de las Revoluciones de Hungria, Madrid, 1687*, volumul 1 semnat, iar pe volumul 2 notat: „*Cumpărată în Madrid în 1861*“. Este posibil să fi cumpărat tot atunci și *Histoire des Troubles de Hongrie, Amsterdam, 1688*, care are atașată și *Histoire de L'État présent du Royaume de la Hongrie, Cologne, 1686*.

Obișnuia să cumpere cărți de același autor sau în ediții succesive, practică ce ține de conceptul

¹⁸⁾ Paul Păltănea, V.A. Urechia și bibliografia daco-romanica. În: Revista de istorie, 6, iunie 1989, p. 616

¹⁹⁾ Lucrarea lui N. F. Haym a fost tipărită în mai multe ediții, cele postume completate de alți autori. Biblioteca are ediția „Biblioteca italiana o si a Notizia de' libri rari italiani“, completată de Ferdinando Giandonati, Milano, 1771–1773, cumpărată (!?) din subvenția pe anul 1894/95

de veritabil bibliofil, de reținut și ca alt argument, dacă mai era necesar, despre existența unei gândiri biblioteconomice înaintate la V.A. Urechia.

Pe lucrarea lui [Louis Hayes], *Voiage de Levant, Paris, 1624*, se află înscrisă și funcția guvernamentală: „V.A. Urechia. Director general la Ministerul de Culte și instrucțiune publică, 1866“. În același an cupără cărțile Nicolae Istvánffy. *Historiarum de rébus Ungaricis, Köln, 1622* semnată „V.A. Urechia 1866“ și Francesco Sansovino, *Historia universale dell'origine guerre et imperio de Turchi, Veneția, 1654*, cumpărată din țară, dacă se are în vedere localizarea: „V.A. Urechia. București 1866“, ca și Benjamin de Tudela. *Itinerarium..., Leyda, 1633*, semnată „V. Alexandrescu Urechia București“. În anul 1877 va folosi formula ex libris „Din cărțile lui V.A. Urechia 1877“ pe cartea lui Paul Piasecki, *Chronica Gestorum in Europa Singularium..., Cracovia, 1645*.

Marea majoritate a cărților donate nu au înscris costul, dar cele ce-l au demonstrează că propoziția rostită la inaugurare, „aceasta este toată averea mea“, nu a fost un eufemism; ea sugerează imaginea investițiilor în biblioteca personală.

Pe cartea Nicolas de Nicolay *Les quatre premiers livres des navigations et pérégrinations orientales..., Lyon, 1568*, a notat „plătit 200 de franci“. A localizat și datat inclusiv cu ziua cărțile Paolo Rannusio, *Della guerra di Constantinopoli..., Venetia, 1604*, „Cumpărată în Dalmația... cu franci 20... 1868 iunie 15“ și Maiolino Bisaccioni, *Delle historie memorabili de nostri tempi..., Venetia, 1653*, „Cumpărată din Vișinu în Istria în fiorini, 25 iunie 1868“. Este posibil ca tot atunci să fi cupărat și *Historia dell' guerre civili di questi ultimi tempi, Bologna, 1653*. Cartea lui Iacob Sobieski, *Commentariorum Chontinentis Belli, Dantisci, 1646*, a fost achiziționată în Austria: „Cumpărată cu 30 de fiorini la Viena în 1874 V.A. Urechia“. Tot aici este posibil să fi cumpărat și cartea lui Giovanni Sagredo, *Memorie Istoriche de Monarchi Ottomani, Venetia, 1677*, semnată și datată „V.A. Urechia, 1874“. Pe foaia de gardă a notat: „Am cedat bibliotecii din Iași o ediție din Veneția, MDCLXXIX. La același tipografond mai nou.“ A primit în schimb *Osservazioni storiche... la Valachia e Moldavia, Napoli, 1788*, pe care a și menționat: „Am de la Bibl. Iași“. Pe altele va consemna sumele plătite în lei, valoarea uneia fiind echivalentul salariului bibliotecarului pe o lună, a alteia chiar mai mult. Pe cartea Antonio Bonfini, *Rerum Ungaricarum, Hanoviae, 1606*, cu ex libris gravură „Ex-Cata/lo/go bibliothecae Cavamartin“, a notat „Cumpărată cu 80 de lei“, iar pe cea a lui Mauritio Nitri. *Raggualio dell'ultime guerre di Transilvania et Ungaria. Veneția, 1666*, cumpărată după înființarea Bibliotecii la Galați, „Plătită 120 lei, 1894, V.A. Urechia“.

Pe multe dintre cărțile străine își va aplica semnătura pe foaia de titlu și/sau în interiorul cărții, va face notații: Mathias de Miechow. *Historiarum Regni Poloniae, Cracovia, 1521*, semnată pe fila 1 și pp. 378 și 379, cu multiple însemnări, cumpărată de la Librairie du Luxembourg din Paris; Sigmund von Herberstein. *Rerum Moscoviticarum Commentarij..., Basel, 1551*, semnată pe foaia de titlu și p. 13; Paolo Giovio. *Historires... sur les choses faictes et avenve de son temps, Paris, 1570*, pe foaia de titlu și p. 650 din vol. 2. Pe foaia de titlu a cărții *Ungerischer und Siebenbürgischer... Frankfurt/Main, 1599*, a menționat „Mai este o ediție din 1596“, ceea ce atestă informare asupra aparițiilor editoriale și, posibil, intenția de a le cumpăra. Michel Baudier. *Inventaire de l'histoire... des turcs, 1634* este semnată și subliniată, iar pe foaia de titlu a lucrării Gasparo Bugato, *Historia Universale..., Venetia, 1570*, notează „rarissimi“. Cartea Jacques Auguste de Thou. *Historiarum sui temporis, Paris, 1604*, are numeroase însemnări marginale în limba franceză, iar cea a lui Eugen Roger. *La Terre Sainte..., Paris, 1646*, este semnată pe foaia de titlu și la pagina 5.

Novum Lesu Christi D. N. Testamentum, Lyon, 1611; *Ioannes Aubanus Bohemus. Omnium Gentium Mores...* Withagius, 1571; *Lambertus Hortensius. Secessionum Ciuiliium Ultraiectinarum...*, Basel, 1659; *Pietro della Valle. Les Fameux Voyages*, Paris, 1662–1664; *Laurentius Toppeltinus. Origines et Occasus Transsylvanorum*, Lyon, 1667; *Battista Giovanni Rostagno. Viaggi dell Marchese Ghiron Francesco villa in Dalmatia e Levante*. Torino, 1668; *Paul Ricaut. Histoire de L'État présent de L'Empire Ottoman*, Amsterdam, 1672; *Michel Febure. L'État présent de la Turquie*, Paris, 1675 sunt semnate numai pe foaia de titlu.

Pe tipăriturile din secolul XVIII-lea se întâlnește mai rar semnătura lui.

Neueste physikalisch-politische Reisen...Caischen und Sarmatischen oder Nördlichen Karpathen, Nürnberg, 1791 este semnat volumul al 2-lea la p. V, în dreptul unui text referitor la Țările Române. Pe *Etoiheia, Lipsca, 1766*, în limba greacă, își caligrafiază la p. 2 numele V.A. *Urechia*, semnătură ce trimite la anii tinereții, ca și cea caligrafiată îngrijit, V.A. *Urechia*.

Pe [Pierre Massuet], *Histoire des rois de Pologne...*, Amsterdam, 1733, din care a avut vol. 3, adus la Galați în 1892, pentru a atrage atenția asupra ediției în 6 volume din 1734, notează pe forțat: „vezi Massuet nr. 173–176 Biblioteca Urechia“

Exemplele citate trimit la importanța foiletării tuturor cărților din colecțiile gălățene pentru a stabili contribuția și evidenția valoarea investiției lui V.A. Urechia.

Întocmirea unui *Catalog al bibliotecii personale Urechia* este o necesitate și va fi o contribuție la istoria culturii române.

Nici un incunabul din colecțiile gălățene nu a fost „armat“ cu însemnele de proprietate ale lui V.A. Urechia, gest ce nu scapă de regulă colecționarului bibliofil.

Vor fi fost achiziționate/primate(?) în anii „sejururilor“ parisiene sau madridlene, când posibilitățile/relațiile materiale îi permiteau astfel de investiții? Să fi fost primite în dar de la familia soției sale, de Plano?

Tipăriturile incunabulare și cele imediat de după anul 1500, fie și în cantitate mică, sunt nucleul bibliofil pentru orice bibliotecă cu tradiție, ceea ce justifică listarea lor în acest context monografic.

Cel mai valoros incunabul din punct de vedere al istoriei cărții și al bibliografiei române este *Tractatum de Moribus Conditionibus et Nequicia Turcorum*, [Urach, 1482] al lui *Captivus Septemcastrensis*, pseudonimul lui *Georgius de Hungaria* sau, mai recent, *George de Romos*.²⁰⁾ Autorul aparține spațiului românesc, cartea a fost redactată aici, deci face parte din Bibliografia Națională a României. C. Göllner nu a văzut exemplarul de la Galați, deși i s-a comunicat existența lui.²¹⁾

A fost adusă la Galați în anul 1890, descrisă în *Catalogul general* după „Incipit“, fără a fi considerată incunabul.

În anul 1892 a fost adus incunabulul *Angelus de Clavasio, Summa Angelica, Veneția, 1487*; are o frumoasă majusculă inițială pictată. Cartea a fost suspectată ca fiind o raritate de C. Karadja, fără să o vadă; a avut în vedere o altă ediție.

În anul 1898 au fost luate în evidență patrimonială: [*Duns Scotus, Questiones quodlibetales*], editată de *Thomas Pinketh*, [Padua], 1474; *Albertus Magnus (de Padua), Opus: Expositionis*

²⁰⁾ Dan Simonescu, Gheorghe Buluță. Pagini din istoria cărții românești. Buc., 1981, p. 22

²¹⁾ Vezi: C. Göllner. Turcica, București, Berlin, 1961, 1978, Vol. 1, 3

Evangeliorum Dominicalium et Festivalium, Ulm, 1480. „, *Edition très rare, comme toutes les productions de cet imprimeur*“, menționează însemnarea de pe foaia de gardă. *Publius Papinius Statius, Silvae, cum Domitii Calderini commentariis, Veneția, 1494.* În anul 1899 au fost inventariate: *Vocabularius Juris Utriusque, Speyer, 1478*; *Johannes Chrysostomus, Sermones de paciencia beati Job, Esslingen, 1474*, o valoare, nota C. Karadja; *Johannes de Tambaco, De Consolatione Theologiae, Strasbourg, probabil 1472–1475*, despre care C. Karadja scria lui N. Georgescu Tistu, pe baza înscrisului acestuia, că s-ar putea să fie o ediție foarte rară dacă este cu adevărat această ediție. Vezi infra. Tot în anul 1899 au fost luate în evidență: *Petrus de Crescentiis, Ruralia Commoda, Louvain, 1474*, a cărei valoare este suplimentată și de trei file manuscris – după informații neconfirmate se pare a fi între primele texte farmaceutice în limba franceză medievală – și un fragment în limba latină, datat 1320; *Giovanni Francesco Bracciolini Poggio, Historia Fiorentina, coligat Leonardus Brunus Aretinus, Historia del Popolo Fiorentino Veneția, 1476.* Incunabulul *Maximus Valerius, Facta et dicta memorabilia, Milano 1478*, a fost trimis de V.A. Urechia la Galați în anul 1900, fiind inventariat în anul 1901.

Din perioada imediat postincunabulară (unii bibliologi prelungesc vârsta incunabilelor până în anii 1520–1530), Urechia a donat: *Ludovicus Helianus, De bello suscipiendo adversus Venetianos & Turcas, Augsburg, 1510*; *Hieronymum Hölzel, Berlin. Ein wunderbarlich Geschichte, Nürnberg, (1510?)*, astăzi lipsă; *Horatius Flaccus Quintus, /Opera/, cum quator commentariis, Paris, 1519*, cu însemnarea „*Cet exemplaire, qui, dans ce bel état de conservation, vont plus 130 fr, m'a donné, a Rosans (Hautes Alpes) en janvier 1862, par M. Lagarde père*“; *Mathias de Miechow, Chronica Polonorum. Historiarum Regni Poloniae, Cracoviae, 1521*; *Platon, Opera, Paris, 1522*; *Andrea Cambini, Commentario della origini de Turchi, Florența, 1528*; *Vienae Austriae Urbis... Augsburg, 1530.*

Colecția daco-romanica, constituită într-o bibliotecă personală, adusă de V.A. Urechia la Galați a fost/este cea mai însemnată din România; s-au identificat peste 320 titluri produse ale tiparului de până în anul 1700²²⁾ și peste 300 titluri din producția editorială a anilor 1701–1800. Între acestea, mai mult de 2/3 vehiculează informații despre români, unele ample și documentate comentarii privind istoria, limba, etnografia, geografia, aria de locuire a populațiilor neolatine din centrul și sud-estul Europei, situația politico-statală a Țărilor Române. Aceștia li se adaugă 177 hărți și atlase, imprimate din secolul al XVI-lea până în al XIX-lea, majoritatea tangente la zona istorico-geografică a României în granițele interbelice. Din donația și achizițiile de sub controlul lui V.A. Urechia și alte donații (cca 60 titluri) se conservă peste 720 titluri de cărți editate până la 1800 și aproape 200 de hărți.

Pe această temă, Urechia a continuat să colecționeze și cărți tipărite până la sfârșitul secolului lui, cum ar fi monumentalele lucrări (și ca produse ale artei tipografice) *Voyage pittoresque et historique de l'Istrie de la Dalmatie, rédigé d'après l'itinéraire de L.T. Cassas, par Joseph Lavallée*, ediție în folio realizată pe baza unei liste de subscripție a Republicii Franceze, primul consul fiind

²²⁾ Cartea străină veche 1472–1700. Catalog. Întocmit de Ion Mărunțelu, Sorina Codreanu, Florica Carapcea. Introducere de N. Oprea. Galați, 1975, 245 p. (Biblioteca V.A. Urechia.); P. Păltânea a confruntat Catalogul Urechia cu existentul, identificând și alte cărți.

Bonaparte²³⁾, sau, sub titlul generic *Les Populations Danubiennes, La Patrie des Romains d'Orient, Études ethnographiques, géographiques, historiques, économiques et littéraires, Paris –Bucarest, 1882*, de Léon de Rosny, ediția bibliofilă numerotată din 1884 tipărită la Paris având anexat un *volume d'atlas in-folio*.²⁴⁾

V.A. Urechia văzând, probabil, cartea *Souvenirs voyage en Espagne et Portugal de MM. Lessouëf & de Rosny, Paris, 1882*, editată din inițiativa și cu sprijinul lui „Don Vicente Vasquez Quepo, délégué général de l'Institution Ethnographique pour l'Espagne“, calitate pe care o avea și Urechia pentru România, a obținut participarea guvernului României la editarea ediției. În anul 1885 L. de Rosny va publica *Les Romains d'Orient. Aperçu de l'Ethnographie de la Roumanie*, posibil la propunerea lui V.A. Urechia. Aceștia li se pot adăuga și alte cărți despre România tipărite în Europa, între care, de remarcat, *La Roumanie et Roumains. Florence, 1898* a lui Angelo De Gubernatis.

Cititorul acestor rânduri, interesat într-un prim contact cu impresionanta listă de valori bibliofile editate până în anul 1700, poate poposi asupra catalogului – bibliografie *Cartea străină veche 1472–1700 în Biblioteca „V.A. Urechia“*, precum și asupra articolelor despre o carte, o hartă, un album sau un grup de cărți, hărți pe o temă, pe limbi sau dintr-o zonă editorială din periodice și/sau extrase.

Dintre cele 316 titluri bibliografiate, peste 220 sunt cu știri daco-romanică.

V.A. Urechia s-a străduit să-și întregască colecția pentru a demonstra și cu ajutorul izvoarelor scrise străine ascendența dacică, latinitatea și romanitatea românilor, evoluția stat(elor)ului român de la primele atestate.

S-ar putea spune că el a mers pe calea deschisă, de către Stolnicul Constantin Cantacuzino, de domnitorii Constantin Brâncoveanu, Nicolae Mavrocordat (va fi fost și una a lui Dimitrie Cantemir, luată cu el în pribegie în Rusia după anul 1711), precursori în încercările de constituire a unor mari biblioteci în Țările Române.

A avut informații despre aceste biblioteci, a cercetat ceea ce a mai rămas în urma servituțiilor vremii și a adus la Galați ce a putut.

Se conservă: *Juan Andrés, Confusio Sectae Mahometanae...Dresda, 1594*, legată împreună cu *Johannes Lauterbach, De Bello contra Turcas Suscipiendo, Dresdae, 1594* și *Tractatus Novus de Armis & Literis..., Witebergae, 1595* de același autor²⁵⁾ și *Anthologias diaforom Epigrammaton palaion. Florilegium diversorum Epigrammatum veterum in Centurias distributum, à M[agister] Elia Cüchlero Gorlicens[is] P[ater] C[onventuale], Gorlicii, 1618* (descriere după pagina de titlu a părții

²³⁾ Ouvrage orné d'Estampes, Cartes et plans, dessinés et levés sur les lieux par Casas, peintre et architecte, auteur et éditeur du Voyage pittoresque de la Syrie, de la Phénicie, de la Palestine et de la basse Égypte, et gravés par les meilleurs artistes en ce genre, sous la direction de Née, Graveur et seul éditeur de l'ouvrage... Paris 1802

²⁴⁾ S-au conservat numai copertele, pentru fasciculele 6–10

²⁵⁾ Cartea legată în piele crudă (restaurată), cu chenar liniar, în centrul copertei I-a un dreptunghi presat, având în partea superioară literele A.B., la mijloc un scut oval cu două diagonale câmp hașurat, încadrat în desen floral, iar la bază anul legăturii 1596. Ex libris Constantin Cantacuzino, înscris la piciorul paginii de titlu, decupat, vizibil conturul exterior de la E și părți superioare ale semnăturii, lungimea fiind de 9,5 cm.. Pe cotor cota răzuită și titlu în tuș negru greu lizibil.

I)²⁶⁾; ambele cărți au avut înscris ex libris—ul Constantin Cantacuzino decupat, mărturie a agresiunii asupra marilor biblioteci medievale românești. Și *Le Guido Mercurio del Geografico per tutte le parti del Mondo dalle stampe di Domenico Rossi in Roma alla pace, 1669/1699* a aparținut stolnicului, completat cu alte hărți; numerotarea și însemnarea „Întră această carte sânt toată lumea scrisă tot“, trimite la biblioteca acestuia, cum a afirmat și C. Dima Drăgan.²⁷⁾

Din biblioteca Mavrocordaților există cartea lui *Flavius Philostrate, Opera quae exstant, Paris, 1604*, cu ex libris autograf, *Jo Nicolaj Mavr Principis Moldaviae*, formă mai puțin cunoscută între cele practicate: Principe de Constantinopol, Principe al Țării Românești, Principe al Moldovei și Țării Românești. A fost salvată și lucrarea lui *Antonio Foresti, Del Mappamondo Istoric, Veneția, 1694* din biblioteca lui Pantaleon Calliarchi, cu ex libris gravură aplicat, al patrulea exemplar cunoscut până acum în România, după știința noastră – considerat părinte al genului introdus în țara noastră.

V.A. Urechia a încercat să adune cărți care să acopere întreaga evoluție a românilor. Nimic nu a fost întâmplător în acțiunea sa. El afirma originea, continuitatea și unitatea românilor în spațiul carpato–dunărean–pontic, dar dorea să o și argumenteze nu numai cu izvoare românești, ci și cu tipărituri străine, cu extrase de arhivele cercetate. A considerat necesară aducerea lor în țară pentru a demonstra permanența conștiinței descendenței românilor din cele trei mari provincii istorice vremelnice despărțite – Moldova, Valahia și Transilvania –, așa cum fusese receptată de către cei ce intraseră în contact cu ei, interesați ori întâmplător, pentru a pune la îndemâna viitorimii cât mai multe izvoare scrise. Le-a considerat utile ideii și pe cele ce conțineau informații lacunare sau aluzive la locuitorii spațiului de la Pontul Euxin și Dunăre până în Carpații Păduroși, de la albia Tisei până la cea a Nistrului și dincolo de ele, alături de cele privind istoria puterilor antice, medievale și moderne, a țărilor vecine și confruntărilor dintre ele pentru stăpânirea centrului și sudului Europei.

Acesta îi va fi fost gândul când a cumpărat cărți precum *Leonardus Brunus Aretinus, Historia del Popolo Fiorentino, 1476*, care are în prefață mențiunea: „*Litogetico. Lucullo vinse i Geti e gli cacero della provincia di Meosia*“, acțiune consumată în anii 72/71 î.H., după care daco–geții din Dobrogea mare recunoscuseră autoritatea romană; *Paolo Giovio, Historiarum sui Temporis, 1560*, cu știri despre Țările Române; *Ascanio Centorio, Comentarii della guerra di Transilvania, 1566*, autorul, fusese în Transilvania în 1551, comentează originea românilor plecând de la teza lui *Enea Silvio Piccolomini*, cel ce i-a cunoscut la ei acasă înainte de a fi Papa Pius al II-lea sau *Francesco Sansovino* în *Dell'Historia Universale* din anul 1564, și el citând teza lui Piccolomini despre vechimea, descendența și unitatea românilor. Nu a găsit ediția incunabulară a lucrării lui *Piccolomini, 1489*, și în anul 1899 va cumpăra din fondurile Ministerului Instrucțiunii *Opera Geographica et Historica, 1699*.

V.A. Urechia a avut tendința de a colecționa cărți pe tema Uniunii statale realizată de Mihai Viteazul, tipărite începând cu cea de a doua jumătate a secolului al XVI-lea, când interesele puterilor

²⁶⁾ Cartea legată în piele crudă deteriorată în curs de restaurare, având presat chenar liniar ca și precedenta, pe cotor numărul/cota 72 în tuș negru practicat la Mărgineni. Ex libris Constantin Cantacuzino înscris la fila Aij, decupat, din care se mai văd terminațiile superioare ale literelor E, I, b, C, C, lungime 10 cm. Nu este desrîsă în Catalogul cărții străine...Identificată ulterior de P.Păltănea

²⁷⁾ C. Dima Drăgan. Biblioteca unui umanist român Constantin Cantacuzino stolnicul. Buc., 1967, p. 30

vremii, Imperiul Habsburgic, Regatul Poloniei și Imperiul Otoman – ajuns în centrul Europei – se intersectau în zona Țărilor Române.

Consecvent în completarea colecției pe temă, a procurat lucrările: *Mathias de Miechow, Historiarum Regni Poloniae*, ieșită de sub tipar la 1521, având zeci de pagini cu știri despre români, *Johannes Leunclavius, Historiae Musulmanae Turcorum...*, 1591, având și cronologia domnitorilor din Țările Române; *Hieronimus Augustanus Ortelius, Chronologia oder Historische Beschreibung* din anii 1602 și 1604, adevărată cronică despre evenimentele din timpul lui Mihai Viteazul, ediția din 1604 având publicat un portret al Domnitorului: „*Aus der Walachey Michael Weywodt. Occvbit XVIII aug. A. MDCI*”; *Johann Ludwig Gottfried* așează în monumentală sa cronică ilustrată *Historische Kronyck* din 1698 portretul lui Mihai Viteazul între cele 363 ale personalităților europene, dovada receptării și acceptării reușitei Domnitorului în realizarea primei Uniuni statale a Țărilor Române.

Observă în cărțile și hărțile editate începând cu această perioadă încercarea de delimitare a ariilor statale și pe criterii etnice, argumentate lingvistic, nefiind exclusă comanda celor interesați, generând și false teorii asupra etnogenezei, între care și despre români și pământul lor. Atenția îi este reținută de unii autori, mai ales români sau sași din Transilvania, ale căror cărți le-a colecționat: *Martin Broniovius, De Biezdzfede, bis in Tratariam Nomine Stephani Primi, Poloniae Regis*, 1595, care are inclusă și lucrarea lui *Georg Reichersdorffer Chorographia Transylvaniae și Moldaviae, quae olim Daciae pars*, datată 1550, completate cu hărți imprimate între timp; *Ungarische und Siebenbürgischer Krigshändel Aussfuhrliche...*, 1596 și 1599; *Intérêts et Maximes des Princes & États Souverains*, 1666, titlu ce reunește lucrările lui *Henri de Rohan, De l'Intérêts des princes et états de la chrétienté* și *Maximes des princes et états souverains*, în care se regăsesc capitole ce i-au reținut în mod cert atenția lui V.A. Urechia: *Intérêts de la Maison d'Autriche sur la Transilvanie* și *Intérêts de la Maison d'Autriche sur les deux Valachies, la Moldavie & la Bulgarie*; *Johannes Bethlen, Das Bedrängte Dacia*, 1666; *Johannes Tröster, Das alt und Neu Teutsche Dacia*, 1666; *Laurentius Toppeltinus, Origines et Occasus Transsylvanorum*, 1667; *Georg Kreckwitz, Totius Principatus Transylvaniae accurata Descriptio*, 1688.

Unele cărțile aduse la Galați au aparținut și altor mari biblioteci: *Sigmund von Herberstein. Rerum Moscoviticarum...*, 1551, cu ex libris gravură, interior de cameră și portret, cu textul *Russorum rex & Dominus sum, iure paterne Sanuginis: imperij titulos quanis Mercatus prece...*; *Johannes Bethlen, Das Bedrängte Dacia*, 1666 cu insemnul de proprietate „*Bibliotheca Seminarii Episcopalis Moguntini*”; *Paolo Giovio, Descriptionis, quotquot extant, regionum locorum*, 1571, este semnată „*Daniel Rapoldus. 1576*”, alături de altele indescifrabile.

Altele au trecut prin mai multe biblioteci până a ajunge la V.A. Urechia și apoi la Galați: *Paolo Giovio, Historiarum sui Temporis*, 1560, cu ex libris-uri „*Bibl. Coll. Pictav. S.J.*”, „*Aura faber Bruxellensis*”, unul cu blazon și text „*Charles Henneguiet*”, un altul parafă cu cruce bipolară și însemnarea „*Viridis vallis*”; *Mauritio Nitri, Raggualio delle'ultime guerre di Transilvania et Ungaria*, 1666, a aparținut „*Ex. Bibl. Com. F. Széchény*” apoi „*Másodlat A.M.N. Muzeumi Széch.Orsz. Könyvtárbol*”; *Ottone Sponcir, Historia delle Attioni de're dell'Ungaria*, 1685, a aparținut „*Domus S. Mariae de Divina Providentia Cler. Reg. Pragae*”, „*Bibl. Hist. S. Historiä*”, „*Biblioth. Cler. Reg. Praga*” și „*Másodlat A.M.N. Muzeumi Széch...*”; *Johannes Bethlen, Rerum Transylvanicarum*, 1664 a aparținut lui „*Jacobi Mango...*” în 1665, apoi „*Bibl. Hung... ord.*”, „*A.M.N. Muzeum Könyv. Tarabok*” și „*Másodlat A.M.N. Muzeumi Széch...*”; *Engueran de Monstrelet, Croniques... Contenant les cruelles guerres civiles entre les maison d'Orléans &*

Bourgogni... 1572 cu două ex libris-uri gravuri, mitră și cârjă episcopală, cu textele: „*Josephi Xaupi... nobilibus Perpiniati, Civibus, Canonici et Archidiaconi in ecclesia Perpianianensi*“ și „*Abbatis de jua sacrae facultatis Parisiensis e regia societate doctoris et ab ineunte anno 1765, v. decani. Avissofecit 1760*“; Augier–Ghislain de Busbecq, *Itineraria Constantinopolitanum et Amasianum...*, 1581, cu parafa „*Lem. T. de Courtan*“ și pe forțaț înscrisurile „*Hh 8 a Exemplaire de M. le Marquis Le Tellier de Courtanvaux*“ și „*Collegij Paris Societ. Jesu.*“

Existența cărților ce au trecut prin mai multe biblioteci personale sau instituții înainte de a ajunge în depozitul gălățean, justifică elaborarea unui catalog de ex libris gravuri și manuscrise, dedicații și însemnări de mare importanță pentru istoria circulației cărților și chiar reconstituirea unor mari biblioteci din România și de aiurea, deci, a culturii vehiculate în evul mediu modern.

V.A. Urechia a cumpărat și cărți în care autori contemporani perioadei abordau problematica cu inexactități (ignoranță sau rea intenție). A considerat necesară cunoașterea tuturor punctelor de vedere pentru a putea fi combătute argumentat. Între acestea se înscrie și lucrarea lui *Franz Joseph Sulzer, Geschichte der transalpinischen Daciens, das ist der Walachey, Moldau und Bassarabines...*, Wien, 1781–1782.

Investigarea și colecționarea de documente complementare textelor imprimate, cum sunt hărțile și stampele, atestă încă o dată conceptul modern biblioteconomic pus în practică de Urechia. Discursul rostit pentru susținerea lucrării sale *Incercare bibliografică pentru Istria și Dalmația*, poate fi extrapolat, pentru înțelegerea sensului efortului de strângere a izvoarelor privind istoria, pentru aprecierea scopului constituirii bibliotecii sale:

„*Cred am face un serviciu erudițiunii străine și poate și românești dând aceste schițe bibliografice asupra Istriei și Dalmației, schițe negreșit cu totul necomplete și fără pretențiune de ordine cronologică ori de importanță, și numai pe cât mă pot ajuta cu propria mea colecțiune de cărți.*“

V.A. Urechia avea o bibliotecă pe această temă. Dorind să sublinieze importanța cărții în propunerea sa, rostește un excurs bogat în metafore:

„*Până noile expedițiuni să descopere centrul Africei și regiunile arctice, iacă vr'o 150 de volume și carte în care se poate face cunoștința Istrienilor și Maurovlahilor. Iacă oastea cu care cutez a vă propune să începem războiul contra ignoranței. Să mi se ierte, rog, dispozițiunile aceste belice... E caracteristica vremilor! Și apoi, zău, că nu știu decât două mijloace d'a face geografia și etnografia: dați-mi o sută de mii de viteji și câteva sute de tunuri și vă voi arăta minunat unde a însemnat Cerul otarele noastre etnice... Ori, dacă n-aveți oștiri și arme, atunci iute să ne aliem cu aceștilași ostași [cărțile]. Și ei sunt soldați ai științei, ai adevărului, ai dreptului neperitor.*“²⁸⁾

Altă haină, același postulat rostit și în anul 1870 privind rostul școlii și în 1890 privind rostul bibliotecii publice, prin discursul inaugural:

„*Cartea este și dânsa armă puternică... la lumina ei se formează conștiința națională... singura cetate neînvingibilă*“.

Consultarea și cercetarea încă din anii de studii a colecțiilor cartografice din bibliotecile Franței, apoi din Spania, Italia, Istria și alte zone ale Europei, când va face și primele notițe bibliografice folosite pentru procurarea celor ce-l interesau în elaborarea de lucrări, presupune contactul anterior cu aceste tipuri de documente.

²⁸⁾ V.A. Urechia. Opere complete. Seria B. Tom 2. Buc., 1882, p. 161–162.

Când a plecat la Paris, el cunoștea desigur unele hărți publicate. Se documenta din izvoare străine și românești. Din lectura însemnărilor lui I. Maiorescu din 1857 privitor la Istria, află de dr. Petru Candler și în 1868 îl va contacta direct, va primi o hartă a Istriei cu însemnările autografe ale acestuia pentru zonele locuite de istroromâni. A cunoscut opiniile lui Antonio Covaci, publicate în revista *Istria* în 1846, ale lui Carol Franceschi. Toate coincideau cu opiniile și strădaniile lui de afirmare a latinității în centrul și sud-estul european. Se încerca de către unii negarea existenței populațiilor neolatine și originea comună cu a românilor în zona Adriaticei și Dunării. În onoarea bătrânului Candler, va publica bibliografia amintită, hărțile ocupând un important loc în demonstrația ariei de răspândire a latinității orientale.

Hărțile puteau fi citite și interpretate de lector și când erau inexacte, cu deosebire cele vechi, nesupuse „rigoarei geometrice“.

Știința cartografică și topografică fiind la primii pași, nu permitea abordarea detaliului, favoriza multiplicarea inexactităților, circulația informației interpretabilă.

V.A. Urechia avea proiectată o „cartografie generală“ română pe baza colecției proprii:

„Ocupându-mă și eu de mai mulți ani cu adunarea de carte relative la Marea Neagră și la țările locuite de Români, sper că, voind Dumnezeu, voi putea prezenta Academiei cândva memoriul meu asupra cartografiei generale române. Pentru astă dată doresc numai să dau în cunoștința D-voastră unele prețioase facsimile de charte și lista celor ce am aflat mai însemnate în biblioteca centrală din Paris“, comunica în anul 1882 academicienilor cu prilejul primirii donației de hărți a lui D.A. Sturdza.²⁹⁾

Colecția de hărți a Bibliotecii „V.A. Urechia“ își are începutul în acești ani. Catalogul alfabetic pentru *Bibliografia Istriei și Dalmației* cuprinde un prim inventar al hărților și atlaselor ce le avea în bibliotecă sa privind această zonă. Se pot identifica 34 de hărți și atlase originale ori copii și 5 cărți cu hărți, de la facsimile „după murii din Monastire Sf. Mihail din Murano“, la harta lui Ortelius din 1595 și alte 2 din 1672 și 1681 de Rossi, până la „Charta Istriei Venețiane“ din 1873, unele conservate la Galați. Acest catalog atestă efortul de a aduna și semnala cele mai vechi documente cartografice ale zonelor în care sunt circumscrise teritoriile locuite de români.

A procurat cu deosebire hărțile ce documentau ariile de răspândire a românilor, „cartele“ țărilor vecine, „planșele“ conflictelor interstatale tangente la istoria românilor, pe care le-a folosit pentru elaborarea lucrărilor și în susținerea punctelor sale de vedere, le-a folosit la cursurile de geografie și istorie.

Lui V.A. Urechia îi aparține prioritatea semnalării reproducerii hărții Moldovei după manuscrisul lui Dimitrie Cantemir de către Jean Baptiste D'Anville în a sa „*Etats formés en Europe après la chute de l'Empire romain en occident*“ din 1791, pus la dispoziție de Antioh Cantemir.

Câte hărți și atlase va fi colecționat Urechia? Când a publicat lucrările menționate avea deja constituită o colecție. Pe unele le va dona Societății de Geografie, a cărei președinte fusese ales din 1875 – *Harta Istriei* a recuperat-o ulterior –, altele Academiei Române, fiind unul dintre cei ce au susținut necesitatea constituirii aici a colecției cartografice, pledând pentru achiziții de hărți.

Câte hărți și atlase a donat Bibliotecii Publice din Galați?

Este surprinzător că statistica publicată în *Buletinul Fundațiunii Urechia* din 1901 și *Istoricul*

²⁹⁾ V.A. Urechia, Opere complete. Seria B. Tomul 2. Buc., 1882, p. 253, 256–258; Analele Academiei Române. Seria II, Anul II, Discursuri, Memorii și Notițe, Buc, 1881, p. 419–427.

Bibliotecii... din 1906 semnala ca fiind aduse de el doar 30 de hărți, din care 27 în anul 1890.

Prin lectura *Catalogului general*, confruntat cu existentul, s-au identificat 42 de hărți și atlase ce au făcut parte din prima donație. Până în anul 1901 a mai donat încă 31. Alte hărți și atlase au fost înregistrate în *Catalogul stampelor*, considerate ca atare în statistică; au mai fost identificate aici 83 hărți. Altele au rămas neinventariate. Colecția cartografică gălățeană (cca. 500 hărți și atlase) are la bază peste 160 de hărți și atlase (stampe, imprimate, facsimilate, litografiate și manuscrise) aduse de către V.A. Urechia. El a strâns alături de hărți cu valoare documentară istorică, militară sau artistică și ghiduri, hărți turistice, planuri de orașe pe unde a călătorit, hărți editate de diferite ziare, hărți pentru uz școlar, de la primară la universitate.

Între atlase menționăm *Nicolas Sanson* cu *Estats de l'Europe du Grand Seigneur des Turqs ou Sultan Ottoman*, 1654, *La Guide del Mercurio geografico per tutte a parti del mondo. Dalle stampe dei Domenico de Rossi alla Pace*, cu 164 stampe in folio, imprimate între anii 1669–1699 și *Atlas Homannianus Mathematici Historici delineatus (Humannischer Atlas)*, Nürnberg, 1747.

Urechia a avut mai multe atlase sau hărți semnate de Johann Baptist Homann.

Din fodorile ministerului pe anul bugetar 1894/95 a cumpărat atlasele *Le Nouveau théâtre du monde ou la Géographie royale, Leyda, 1713* și *Traité de l'Europe*, 1646, *Atlas Nouveau*, 1696, iar în anul 1899 a completat colecția cu atlasul *Tabularum Geographicarum contractarum. Libri septem*, Amsterdam, 1618 al lui *Petrus Bertius*, pentru informațiile și hărțile privitoare la români. Valoare istorică și documentară au multe atlase sau hărți din secolul al XVIII-lea și al XIX-lea: *Atlante novissimo illustrato ed accresciuto sulle osservazione e scoperte fatte dai piu celebre e piu recenti geografi*, Venezia, 1775–1784; *Atlas moderne ou Collections de cartes sur toutes les parties du globe terrestre*, Paris 1787 sau *Atlas universae rei vtedariae bilingvis...*, Viena, 1799; *Mappamonde au Globe Terrestre*, 1765; *P. Santini*, atlas fără foaie de titlu având 13 hărți, zona Adriaticei, Venetiei, Istriei, Dalmației, apărut la Venetia în 1777; *Atlas de la Monarchie Prussienne*, Londra, 1788; *Tableau de l'Europe les routes et distances de Paris*, 1812; *Nouvel Atlas, physique, politique et historique de l'Empire ottoman et des états limitrophes*, Paris 1844; *Atlas historique universel*, Paris, 1847 sau *Tabula Daciae antiquementem veterum scriptorum delineata*, a lui Aug.T. Laurian, ediția din 1862, purtătoare a parafei Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice.

A procurat și copii ale celor ce-l interesau: „*Mapamondul lui Fra Mauro*“, „*Pars Manutus... Banutus Themeidiensi... ad opositam ripaen idicatus este situs Inscriptionis Imp. Trajani*“ sau „*Veteras Pannoniae utrisque nec non Illiyrici. Descriptio Geografico*“, 1650.

Se conservă 3 planuri manuscrise de importanță istorică: [*Planul orașului București*], comunicat și datat în jur de 1825 de Paul Păltănea: „*singurul plan original...*, întocmit la începutul secolului al XIX-lea păstrat în țară; cercetarea lui în amănunt poate aduce noi informații“.³⁰⁾

Indication des Messes du Plan général projeté sur l'emplacement de la métropole avec plan de détails des archives qu'on propose construire cette année. Buc. mars 1839 și *Planul Grădinei Kisilef, alegerea locurilor căror se află înființată. Dec. 1851.*

Acestora li se pot atașa 2 hărți, manuscrise bruion, ale *Instrucțiunii Publice pe anii 1880/1881*, respectiv răspândirea instituțiilor de învățământ în România.

În constituirea colecției a urmărit sistematic strângerea hărților, planurilor și atlaselor ce acopereau teritoriile Țărilor Române, în special întocmite de specialiști austrieci și germani, hărți

³⁰⁾ Vezi și P. Păltănea, *Documente cartografice...* În: *Valori bibliofile...* 2, p. 106–107

ale frontierelor temporare, ale Marelui Stat Major al Armatei Române, inclusiv planuri strategice și tactice pentru instrucție.

Au existat în bibliotecă și „*1 Sistem planetar, 1 Glob ceresc și 1 Glob terestru*“, aduse de fondator, predate Muzeului de Istorie în anul 1950.

Donației lui Urechia i s-au adăugat achizițiile din subvențiile ministerului, 22 până în 1901, cele trimise oficial de Ministerul Lucrărilor Publice, hărțile României, districtelor, județelor individuale ori în atlase, inclusiv hărți istorice și geologice, și donații ale unor persoane fizice.

Editarea unui catalog al hărților și atlaselor din colecțiile gălățene, un vechi deziderat, ar avea valoare informațională și documentară cel puțin egală cu cea a cataloagelor cărților și manuscriselor.

Colecția a fost completată după 1950 cu hărțile și atlasele imprimare prin sistemul editurilor de stat.

În anul 1971 s-a achiziționat prin Biblioteca Centrală de Stat și o raritate, s-ar putea spune, bibliofilă, exemplarul nr. 88 al *Atlante. Serenissimo, potentissimo Principi o Wilhelmo... Domino suo elementissimo Atlantem hunc offert Johannes Mauritius*, însumând hărți stampate între anii 1647 și 1662, unele semnate de Ioannes Blaev.

Ediția este facsimilată într-o ținută grafică deosebită, cu blaturile îmbrăcate în imitație de piele, având titlul imprimat în colofon *Atlas des Grossen Kurfürsten Leipzig, 1970*.³¹⁾

Cartea românească veche constituie o altă colecție cu valoare documentară și bibliofilă. Prin proveniență se deosebește de cele din alte depozite. Acesta a fost unul din considerentele ce au stat la baza publicării în anul 1965 a catalogului *Cartea românească veche din Biblioteca Regională „V.A. Urechia*“, sub semnătura lui G. Hâncu, deschizând seria cataloagelor de depozit, prim pas spre editarea unei noi ediții a Bibliografiei românești vechi. (Vezi infra)

Preocuparea lui V.A. Urechia pentru completarea colecției de carte veche românească poate fi pusă în legătură în primul rând cu noul statut al bibliotecii sale devenită publică, iar în al doilea rând cu datoria civică de a salva aceste monumente ale culturii românești cu misiunea împlinită prin participare la activarea, reactivarea și întreținerea conștiinței de neam și limbă, ieșite din uz odată cu introducerea alfabetului latin. El a considerat că trebuie să fie conservate pentru a oferi documente de studiu pentru cei ce aveau să se intereseze de mersul culturii românești și procesul de plămădire a conștiinței naționale, hotărâtoare în refacerea unității statale.

Aceasta ar explica faptul că cea mai mare parte din colecția de carte veche românească depozitată la Galați după 1890 provine din Ardeal, prin relația cu preotul Emilian Micu, la rândul-i preocupat de introducerea cărții românești moderne în aria teritorială de sub ocupație vremelnică străină.

Dan Simonescu a sintetizat rolul cărții sub acest aspect: „*circulația cărților dintr-un loc într-altul a asigurat o continuă comunicare între românii transilvăneni, moldoveni și munteni, într-o vreme când granițele statele îi despărțeau. Nu este deloc exagerat să vorbim de o unitate națională în feudalismul românesc datorită circulației cărții românești.*“

Aserțiunea poate fi extinsă și pentru perioada modernă: circulația cărții de o parte și de alta a granițelor temporar impuse a adus o contribuție de seamă la pregătirea Marii Uniri din 1918. Faptele lui V.A. Urechia au avut un rol însemnat în acest proces, ignorate de posteritate prin necunoaștere.

³¹⁾ BVAU, H. IV/122

V.A. Urechia a intrat în relație cu Emilian Micu înainte de adoptarea planului bibliografic de către Academie. Scrisorile Micu–Urechia, câte s-au conservat, sunt interesante pentru analiza circulației cărții românești vechi și moderne, iar dacă s-ar fi găsit și scrisorile lui Urechia imaginea ar fi fost întregită.³²⁾

Înscrisurile respective sunt concludente privind eforturile de salvare a cărților vechi românești din Transilvania, depozitate la Biblioteca Academiei, la cea din Galați, posibil și la alte biblioteci, și atestă existența și a unei alte căi de răspândire a cărții românești moderne în Ardeal.

Se trimiteau pachete de cărți, se solicitau în schimb unele noi ori alte exemplare din cele primite. La 9 iunie 1896, Emilian Micu scria lui Urechia:

„Am întârziat fiindcă am fost bolnav. Mai recreindu-mă am adunat și vă mai trimit 2 pachete de cărți împreună cu cuvintele despre suma primită. Vă rog a-mi mai da un exemplar din Istoria școlilor tom. III și fascicolul 5,6,7,8 din Dicționarul Academiei Române de Laurian, Din Istoria Românilor care volum a mai apărut?“

La această dată, deci, relațiile V.A. Urechia–Emilian Micu erau stabile, inclusiv metodologia tranzacțiilor: decontările se derulau în numerar și la paritate, prin trimiterea cărților proprii, editate de Academie și, posibil, și altele.

Cărțile care nu „puteau“ trece granița, fiind confiscate de vameșii maghiari, se expediau prin anticariate din Viena. Se confiscau, de exemplu, *Legendele române și Istoria Școalelor*. Em. Micu scria lui V.A. Urechia, solicitând trimiterea lor prin Anticariatul I. Eisenstein: *„În ceea ce privește Legendele române văd că nu pot trece granița la Orșova. Voi scrie deci la Anticariatul din Viena I. Eisenstein ca să-mi comande 2 exemplare direct la dvs. Și primindu-le el în Viena de acolo ușor mi le va putea trimite mie. Totdeodată rugându-vă foarte frumos dacă ați face bine a mă onora cu exemplarul confiscat anul trecut la vamă Istoria Școlilor vol. a. III-lea și mai ceva ce ați mai tipărit de anul trecut până acum precum aud.“*³³⁾

În ianuarie 1899 V.A. Urechia comunica lui Andrei Veress – autorul cunoscutei *Bibliografia româno–maghiare*, care îi solicitase trimiterea de cărți – faptul că scrierile sale erau reținute la granița maghiară. Cu acest prilej el a ținut să-i împărtășească gândurile cu privire la relațiile dintre români și maghiari, sperând într-o colaborare și dincolo de cea imediată. Scrisoarea este concludentă din acest punct de vedere și poate fi reținută în contextul istoriei poziției lui V.A. Urechia privind relațiile româno–maghiare, a schimbului de cărți și informații documentare, a colaborării științifice, cu atât mai mult cu cât unii maghiari l-au considerat naționalist șovin.³⁴⁾ La sfârșit însemnarea lui

³²⁾ G. Hâncu. Cartea românească veche veche din Biblioteca „V.A. Urechia. Galați, 1965, p. 144–163

³³⁾ Ms. V/56, f. 21– 22, 30–31

³⁴⁾ Ms. II/818, foto: Onorate Domnule, O plăcută surprindere a fost pentru mine, întorcându-mă azi din Galați, să gădesc darul ce mi-ai făcut de opera D-tale, însoțită de o bună scrisoare, într-o limbă atât de corect românească, că dacă n-ai fi avut grijă să-mi spui că ești străin națiunii mele și de viță neaoșă maghiară, aș fi jurat că atențiunea amabilă mi-a venit de la vre un român cu nume maghirizat. Cu atât mai prețioasă îmi este epistola D-tale, venind de la un învățat aparținând prin sânge la o națiune cu care atât aș fi dorit pentru binele comun, să fi legat o strânsă și sinceră amiciție. Dar până ce împrejurările politice să realizeze asemenea plăcută mie situațiune, prin intervenirea dreptății și înțelepciunii tuturor, sunt fericit de a înnoda legătură individuală și gata a primi să intru în plăcută și rodnică corespondență în intresul științific, cu un bărbat ca Domnia Ta. Adevărat că textul maghiar din opera ce mi-ai dăruit nu-l pot pricepe. Bătrânețele singure mă împedică de a învăța limba maghiară, atât de avută în frumoase lucrări de tot genul, dacă este s-o judec după rarele traduceri în diverse limbi, care mi-au venit la mână. Desigur mi-ar fi fost de mare utilitate relațiunile cu vre un istoric maghiar la multele ocațiuni și este de sperat că de la un condei cum este al D-tale, Români vor dobândi bune traduceri de opere maghiare, proprii a ne apropia, măcar pe calea științifică și a ne încălzi sufletele. Din parte-mi gata sunt a publica

A. Veress în limba maghiară privind *Legende române și Interpelarea D-lui Urechia*, datată Deva 1899 I/27 VE. În capul primei pagini notat: Răspuns 30/I 1899

Să fi fost oprite la vamă? Urechia i-a trimis „*Istoria Românilor lucrată de mine*“... Veress notează pe scrisoarea însoțitoare: „*Le-am primit de abia în 9/II 1900*“.

Interdicția poate fi pusă însă în legătură cu faptul că Urechia devenise persona non grata pentru spațiul românesc de sub administrația maghiară, urmare a campaniilor sale europene în favoarea românilor, a intervențiilor la congresele științifice și conferințele interparlamentare, a prezenței numelui și acțiunilor sale ce au făcut „*să străbată țipetele noastre și suferințele unui popor apăsător, în presa europeană și de acolo până în cabinetele curților împărătești și regești*“, pentru care i se aduceau „*gratulațiuni... în public în coloanele Tribunei*“, notau I. Rațiu și V. Lucaciu.³⁵⁾

Nu s-au găsit scrisorile lui A. Veress către V.A. Urechia. Ludovic Demény a afirmat în comunicarea *Valori Bibliofile din Patrimoniul Cultural Național*, susținută la sesiunea științifică de la Galați din mai 1984, că a găsit scrisorile Urechia în arhiva Veress la Budapesta.

A avut bunăvoința să doneze fotocopii Bibliotecii „V.A. Urechia“.

V.A. Urechia examina atent cărțile cumpărate; așa a constatat că unele proveneau dintr-o bibliotecă de familie, cu autografe Ioan, Iuliu și Titus Hațieg. S-a păstrat un fragment dintr-o scrisoare a lui Emilian Micu, publicată în *Catalogul cărții românești vechi* în 1965 ca notă la cartea lui Gheorghe C. Roja, *Cercetări asupra românilor de dincolo de Dunăre, Pesta, 1808*, bilingvă, germană și greacă, procurată de Ioan Hațieg de la Școala grecească din Pesta în 1825³⁶⁾.

Este posibil ca Urechia să fi solicitat informații privind soarta acestei biblioteci, a cărei constituire începuse înainte de 1825. Timpul necrușător a curmat preocuparea sistematică a lui Urechia pentru completarea colecției în spiritul conceptului său.

Prin ultima scrisoare, 24 oct./6 noiembrie 1901, Emilian Micu îi comunica situația decontărilor pentru tranzacțiile anterioare și-i trimitea o nouă ofertă de carte precizându-i:

„*Ziceți că nu mai puteți cumpăra până la noul buget din 1902 Aprilie. Binevoii a vă alege și a comanda din aceste cărți consemnate în lista aici alăturată și eu voi aștepta după plătire până atunci. Cărțile însă până atunci pot fi trimise și așezate în Biblioteca din Galați spre folosul*

orice recenziuni despre cărți de Istorie în limba maghiară ce ai avea bunătatea să-mi comunici. Din publicațiile mele îmi voi face plăcerea să vă trimit câteva din cele ce le am în număr. Numai de nu le-ar opri vama D-stră politică, care, durere, a pus cărțile mele la index, chiar dacă nici măcar în trecut nu atinge repetabilele noastre lupte. Publicând pe „Bandinus“ după codicele autograf nu mi-am permis să schimb absolut scrisul și ortografia maghiară și le-am dat întocmai cum stau în textul autorului. Adevărat că el stâlcește și numele românești și pe cele maghiare. Am de gând, nu târziu, să dau o nouă edițiune revăzută și adaosă din Bandinus și atunci cu recunoștință voi accepta orice note semnate de un bărbat ca D-ta, și ele vor fi o podoabă a lucrării mele. Asupra lui Parcevich, secretarul lui Bandinus, care mai apoi îi succede ca vizitator apostolic în principate și care e trimis de Petriceicu Vodă la Viena și Italia să negocieze alianța creștină contra Turcilor, tocmai fac curs anul acesta la Universitatea noastră. V-aș rămânea prea obligat dacă mi-ați comunica o notiță de documentele ce ziceți că posedați asupra acestui prelat, dintre anii 1640 – la bătălia de la Hotin. Este evident că informațiile și notițele D-stră le-ași comunica auditorului în numele D-stră. Binevoii a-mi nota și bibliografia Asustriacă asupra lui Parcevich. Eu cred că o cunosc în mare parte, totuși se poate să-mi fie scăpate încă multe din vedere. Vedeți cu câtă plăcere, ași zice chiar cu câtă aviditate, oferirea D-stră de bune relațiuni în interesul științei și a culturii ambelor noastre națiuni. Doresc să fie durabile și rodnice pentru amândoi. Din parte-mi nu am nevoie să mă silesc pentru aceasta căci todeauna am dorit asemenea legături, convins fiind că numai sprijinite una de alta, națiunile noastre pot avea viitorul asigurat în mijlocul neamului germano-slavic. E un pas bun când măcar «în templu serena» ne vom putea întâlni. Cu toată stima al D-stră V. A. Urechia. Buc., 13/25 ianuarie 1899.

³⁵⁾ Arh. BVAU, Ds. CXVIII, f. 89

³⁶⁾ Ms. V/56, f. 1; G. Hâncu. Op. cit. p. 79. Vezi și cărțile de la nr.: 97, 103, 128, 166.

literațiilor români“. Scrisoarea a fost trimisă lui V. Surdu pentru confruntare pentru notificarea celor existente.

În ofertă cărțile au fost grupate pe patru categorii: „*Consemnarea cărților oferite pentru biblioteca din Galați*“, 39 de titluri, din care existau în bibliotecă 7; „*Consemnare de cărți vechi rare*“, 30 titluri, existau 2; „*Cărți vechi rare*“, 12 titluri, 5 din secolul al XVI-lea, 2 copii manuscrise, exista una. Emilian Micu solicita pe toate acestea 700 de lei, plătibili în 1902. Ultima listă cuprindea „*Foi românești rare*, 5 titluri; „*Foaie pentru minte*“, avem de la 1838–1853 și *Gazeta Transilvaniei, avem de la 1839–1848. Anul 1849 lipsește*“, preciza Surdu spre știința lui Urechia. Lipsa banilor a dus la întreruperea relațiilor cu Emilian Micu privind achizițiile, ultima încercare a acestuia datând din 1905. El se informa asupra existentului pentru selectarea cărților ce le oferea; a cerut *Catalogul general...* „*ca să văd ce mai lipsește în bibliotecă și ce are. Să-mi fie spre orientare ce feluri de cărți să mai caut*“.

Colecția de carte românească veche a bibliotecii numără 394 de titluri, inclusiv coligate, și 17 dublete, în 411 volume.³⁷⁾ În absența actelor însoțitoare, numai pe baza înscrisului din *Catalogul general* se poate stabili doar parțial ce titluri din cele 293 existente (37 fiind cumpărate din fondurile ministerului) provin prin intermedierea lui Emilian Micu. Majoritatea celor marcate cu circulație ardelenescă ori bănățeană, inclusiv tipărituri de după 1830, aproape sigur a urmat acest circuit.

Dan Simonescu a cercetat și a analizat înainte de 1937/1938 și în 1965 colecția de carte românească veche, a susținut o comunicare la Sesiunea dedicată celei de a 75-a aniversare a Bibliotecii de la Galați din anul 1965, descifrând motivația colecționării și folosirii cărții românești vechi de către V.A. Urechia, inclusiv după anul 1891. Opiniile profesorului Dan Simonescu se integrează lucrării de față și istoriei biblioteconomiei românești, o magistrală lecție privind modul cum trebuie analizată, înțeleasă și înscrisă în istoria culturii constituirea unei colecții de bibliotecă. Ideile sale stimulează gândirea și meditația celui ce are în față o tipăritură românească sau străină asupra timpului când a ieșit de sub teasc, când și pe unde a circulat, oferă o interpretare valorică a colecției gălățene. Este interesant să fie „ascultat“ cuvântul profesorului și prin lectură între aceste pagini:

„*Fondul de cărți românești vechi ridică în mod deosebit prestigiul orașului Galați și al Bibliotecii regionale «V.A. Urechia»...*

I...Fondul acesta a fost mereu viu și folosit în diferite lucrări științifice referitoare la cultura românească veche. Din punctul de vedere al folosirii, el a trecut prin trei etape caracteristice. Cea mai veche este etapa până în anul 1890. Din perioada aceasta datează 78 opere și au servit generosului donator, fostului academician V.A. Urechia, să-și pregătească cursurile sale despre cultura și literatura românească veche, ținute la Universitate. Până în anul 1893, nu exista o catedră de istoria literaturii române; disciplina era considerată ca o știință auxiliară a istoriei, iar V.A. Urechia, predând cursul de istorie medievală a românilor, a trebuit să trateze și istoria civilizației, culturii și literaturii române. Cărțile vechi păstrate cu grijă și pasiune de el, au format baza documentară primară a cursului său în parte tipărit. (V.A. Urechia. Schiță a istoriei literaturii române. Buc., 1885. La p. III, autorul își începe prefața cu vorbele: «Manualul de față este un extras din cursul meu de la facultatea de litere din București. Acest curs l-am creat în 1858, la facultatea din Iași.)...

³⁷⁾ P. Păltănea a identificat și alte titluri. Vezi: Cartea românească... exemplar de lucru

A doua etapă în creșterea colecției durează de la 1890 până la 1898. În acești puțini ani fondul tipăriturilor românești vechi crește de la 78 titluri, la 280 opere.

Etapa corespunde efortului național, inițiat de I. Bianu, bibliotecarul Academiei Române, de a strânge din cele mai îndepărtate colțuri ale țării, ale Transilvaniei, Bucovinei (pe atunci sub stăpânire străină) vestigiile tiparului românesc.

V.A. Urechia a procurat numeroase cărți în această perioadă folosind serviciile bănățeanului Emilian Micu.

Acesta i-a achiziționat numeroase tipărituri transilvane vechi, cerând în schimb, nu numai valoarea în bani, dar și publicații muntene, moldovenești.

Valorile literare românești circulau ușor, sau mai greu, peste hotarele statale și stabileau comunitatea gândirii și năzuințelor pe plan național-etic.

Puntea întinsă de Emilian Micu între România și Banat a servit să treacă dintr-o parte în alta idei și năzuințe comune poporului român, fie că locuia în stat național român, sau în stat național habsburgic.

V.A. Urechia a fost singurul dintre academicieni care a aprobat total planul bibliografic al lui I. Bianu, susținut în ședința din 28 februarie 1895.

Biblioteca «V.A. Urechia» a ținut atunci pasul cu însăși Biblioteca Academiei Române, în ce privește strângerea cărților românești, în vederea elaborării bibliografiei române retrospective.

Ultima etapă este cea care a urmat anului 1898 și se continuă până în zilele noastre...

V.A. Urechia și-a îmbogățit colecția sa de cărți rare cu multe manuale didactice necesare documentării monumentalei sale lucrări de interpretare și materiale Istoria școlilor...

Din această categorie am împrumutat pentru studiu primele manuale de caligrafie a limbii românești, publicate sub sugestivul titlu Ducere de mână... (Buda, 1811) și cel mai vechi, tipărit la Viena (1788), Regulile scolastice (Buda, 1816) cu învățături «pentru procopseala» școlilor românești și sârbești din Banat; versurile intitulate Străinul în Pesta de Gh. Montan (Buda, 1816), în două ediții, românească și germană, care aduceau omagiu lui Uraș Nestorovici pentru realizările lui în domeniul școlilor românești și sârbești din Banat; Calendar, din Sibiu (1794).

Toate aceste valoroase cărți lipseau Academiei și mi s-a îngăduit fotografierea lor integrală, pentru a avea prezența lor, măcar în copii fotografice, și în Biblioteca Academiei...

3. Străbătând acest tezaur de cărți rare, ne putem face o idee clară și despre conținutul lor, care a evoluat potrivit cu nevoile societății.

Din secolul al XVI-lea Biblioteca posedă Tetravanghelul slavon tipărit de Coresi în 1562, la Brașov, dovada folosirii limbii slavone în biserica românilor, în secolul al XVI-lea.

(Nu este lipsit de importanță să notăm aici dubiul asupra existenței unei tipărituri slavo-române la Galați. I. Bianu scria lui Urechia în octombrie 1898: „văd însemnat în lista Dv un Octoih Slavon tip. Macarie de la 1510 – iar pe urmă ați șters însemnarea. Ce e cu cartea asta? Dacă aveți în adevăr o carte de origină slavo-românească din secolul al XVI, v-aș ruga să mi-o arătați ca să o pot compara cu cele pe care le avem în Academie.” A fost altă carte? A fost reținută de Urechia? Evangheliarul lui Coresi (?) a fost adus la Galați în anul 1900. G. Hâncu l-a consultat pe D. Simonescu, fiind de acord că este Coresi, 1562. Se pare că nu!)³⁸⁾

³⁸⁾ Paul Păltânea, în *Un exemplar al evangheliarului sârbesc de la Belgrad la Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați*, Bulletin d'Association internationale d'études du sud-est européen, VII, 1970, 1-2, p. 95-96 și Biblioteca, 2, p. 40-41, nota: Tipărit la Belgrad, 1552, de către ieromonahul Mardarie la comanda lui Radiš Dimitrović și a lui Trojan Gundulić, Tetravangheliarul este

Din sec. al XVII-lea, Biblioteca posedă 19 volume. Cele mai multe sunt cazanii, adică explicații, interpretări date diferitelor simboluri și pilde din evangheliile (Cazania de la Govora, 1642; Cartea de învățătură de la Iași, 1643; Evanghelia de la Deal, 1644; Cheia înțeleșului de la București, 1678, publicată însă sub titlul Cheia înțeleșului, Mărgăritare din 1691 ș. a. cărți cu «învățături» morale și religioase).

Aceste cărți scrise românește (iar nu în slavă) erau citite în biserici și ascultate de mii de oameni, care prindeau un mod de exprimare mai aleasă, mai îngrijită și frumoasă prin imagini.

Dar alături de asemenea cărți, găsim în acest secol cărți de legi (pravile: cea de la Govora, 1640, cea de la Târgoviște, 1652), sau cărți literare, Psalmii lui David, cele mai vechi poezii lirice ale omenirii, în redacția versificată a lui Dosoftei, tipărită, pentru că în Moldova nu exista tipografie atunci, în Polonia, 1673, dar, firește, în limba română. Cartea secolului al XVII-lea face un pas mare, sesizat simțitor de cei care se ocupă cu evoluția limbii noastre literare. Conținutul religios încă domină, ca ideologie.

«Secolul luminilor», al XVIII-lea, a fost și pentru români un secol de progres simțitor. Cărțile din Biblioteca «V.A. Urechia», în număr de 112 volume, excelează pentru anii 1700 – 1800 printr-o vădită diminuare a cărții bisericești și printr-o creștere a numărului cărților laice.

Dar chiar cărțile din prima categorie prezintă pentru lingvistica și filologia română un interes deosebit, pentru că ele dovedesc generalizarea folosirii limbii române în locul celei slavone.

Această generalizare o pusese greșit Al.D. Xenopol în secolul al XVII-lea, dar Ion Bianu, bibliotecarul Academiei Române de la 1879 până la 1935, cel mai bun cunoscător al cărții vechi românești tipărite, a dovedit magistral că integral și general înlăturarea limbii slavone și înlocuirea ei cu limba română au avut loc în primele decenii ale secolului al XVIII-lea. (Ioan Bianu. *Despre introducerea limbii românești în biserica românilor*, București, 1904 discurs recepție la confirmarea autorului ca membru al Academiei Române).

Cărțile tezaurului «V.A. Urechia» confirmă teza științifică a lui I. Bianu.

A doua categorie, aceea a cărților laice, este foarte diferită în conținut: cărți administrativ-politice: Învățătura Ecaterinei a II-a (Iași, 1773) și opusul precedentei, pe linia intereselor otomane, Hatișerif (București, 1774) ș.a. Iradiază cartea școlară, didactică și pedagogică: calendare, abecedare, gramatici, dicționare, dialoguri de conversații bilingve, cărți științifice (Aritmetică, Viena, 1788 ș.a.; Descrierea Valahiei, București, 1789; Istoria faptelor a lui N. Mavrogheni, București, 1789; cartea medicală a lui Dim. Caracaș, Viena 1795; Logica, Buda, 1799, cartea filozofică cu titlul: «Carte folositoare de suflet». Cartea literar-beletristică își face apariția cu Alexandria și Esopia, ambele în Sibiu, 1794.

Tipăriturile române dintre 1800–1830, prezente în fondul Bibliotecii «V.A. Urechia» din Galați, sunt cele mai numeroase, în comparație cu cele din sec. XVI–XVIII: din trei decenii, avem 184 volume, adică mai multe decât sunt tipăriturile celor trei secole precedente. Interesul pentru cartea religioasă dispare aproape cu totul, pentru a crește interesul de carte care să formeze cultura și știința teoretică și practică generală a omului modern: Sfaturile înțelegerii cei sănătoase, Buda 1802; Reguli «pentru facerea răvașelor», Sibiu, 1803; «Cartea cea cu multe bucurii de folos»,

menționat în literatura de specialitate. Un exemplar din această tipăritură...la Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați... considerat evangheliar... de diaconul Coresi, Brașov 1562 (consemnat pe forțașul legăturii... și în catalogul bibliotecii.) Exemplarul... este incomplet, dar prezintă asemănări cu tipăritura descrisă de I.P. Karataev (cu o nepotrivire la paginația evangheliilor lui Luca) și D. Medaković... legătură,...după decembrie 1854, dată imprimată pe un „protocol”,... în limba germană.

București, 1806; cărți de istorie ale scriitorilor ardeleni Gh. Șincai, S. Micu, P. Maior, și munteni, Banul Mihai Cantacuzino; manuale de geografie, *Descoperirea Americii*, Buda, 1816; tratate de pedagogie ca cea a lui Villaume, Buda, 1818; cărți cu sfaturi practice din economia gospodăriei, *Cultura albinelor*, 1823; *Carte de mână pentru economie*, 1807 ș.a.

Continuă tradiția cărții școlare din secolul precedent, cu gramatici, lexicoane, retorici, manuale de istorie universală și geografia lumii.

Multe cărți devenite populare prin occident și Europa Centrală se traduc acum în românește și sunt foarte căutate, cum, de ex. operele lui Baumeister, *Filosofia cea lucrătoare*, 1800; Pierre Blanchard, *Plutarch nou*, 1819; Solomon Gesner, *Moartea lui Abel*, 1818; Polyzois Kandos, *Învățături de multe științe*, 1811; Gabriel Mably, *Dialogurile lui Focion*, în grecește, 1819; Tomas Thornton, *Starea Valahiei și Moldovei*, 1826 ș.a.³⁹⁾

Cărții vechi i se atașază cartea cu caractere cirilice și de tranziție (cirilice și latine) tipărită între anii 1831 și 1865, când oficial a fost/trebuia introdus alfabetul latin, cartea de cult fiind tipărită cu cirilice până în anul 1881. Tipăriturile cu caractere cirilice și de tranziție ocupă un loc distinct în istoria cărții și culturii românești, determinat în primul rând de valoarea cognitivă, marcând tranziția României către modernitate, cu principalele jaloane, Revoluția de la 1848, Unirea de sub domnia lui Al.I. Cuza, adoptarea cadrul legislativ de modernizare și intrare a României în familia statelor europene și, nu în ultimul rând, introducerea alfabetului latin, ceea ce impune ocrotirea ei, ca parte componentă a patrimoniului cultural și istoric național.

Timpul a transformat aceste tipărituri în rarități documentare și bibliofile, multe devenind surse primare pentru elaborarea de comunicări și referate științifice, lucrări de licență, doctorat sau sinteze de istorie, istorie a literaturii, a artei. Se mai conservă astăzi la Galați 1.300 de titluri cu caractere cirilice și de tranziție, inclusiv coligate, în 1630 exemplare. Majoritatea titlurilor provin din donația V.A. Urechia, cca 790, unele foste instrumente de lucru pentru cercetare și sinteze, altele pentru activitatea parlamentară, reunite în coligate de posesor – cum ar fi acte normative, bugete pe ani consecutivi etc.

Importanța acestei categorii de imprimare a fost pusă pe picior de egalitate de către Biblioteca V.A.Urechia cu cartea românească veche, fapt argumentat cu elaborarea *Catalogului cărții cu caractere cirilice*, început după 1965, definitivat de P. Păltănea, rămas în stadiu de dactilomanuscris. (Vezi infra)

O altă componentă a patrimoniului documentar gălățean este colecția de manuscrise, scrisori și autografe constituită în 110 ani, care numără peste 2.700 de unități bibliografice, ceea ce accentuează caracterul de bază de cercetare a bibliotecii, gândită de fondatorul ei.

V.A. Urechia a păstrat manuscrise, scrisori, însemnări, bruiioane personale, a prețuit valoarea istorică a autografului subscris în semn de adeziune, a intuit valoarea cognitivă, imediată sau peste vreme, a caligrafiei contemporane. Colecționarea acestor înscrisuri, confirmă formația sa de istoric–arhivist, prețuitor al peticului de hârtie, original sau copie, purtător de mesaje, toate au astăzi o anume valoare documentară, istorică, literară sau sentimentală. Deși nu a fost o preocupare consecventă a tuturor celor ce au venit de după el în constituirea colecțiilor de manuscrise, s-a urmat pilda lui în transformarea unor caligrafii contemporane în fond arhivistic, gest apreciat de cercetătorii domeniului.

³⁹⁾ Ms. V/125

Colecția se remarcă prin valoarea unor manuscrise și scrisori ce depășesc sfera de interese locale și chiar naționale; lor li se pot atașa și dedicațiile, însemnările ori semnăturile autografe de pe cărți; diversitatea autorilor și problematica abordată sau informația, rezumată uneori la o sintagmă, transferă valoarea olografă în domeniul documentarului. Henri Stahl, în *Despre autografe*, 1936, sublinia că scrisul olograf povestește ceva în plus despre personalitate, anatomie, psihologie, caracter, toate dovezi incontestabile individualității firii umane.

Din cele peste 2.700 de manuscrise, scrisori și autografe (fără cele caligrafiate pe cărți), unele fiind în dosare de arhivă, neluate în evidență ca atare, 1435 au fost bibliografiate în *Catalogul manuscriselor și scrisorilor*, publicat în anul 1979 sub semnătura lui Paul Păltănea: 310 manuscrise și 169 scrisori sunt donate de V.A. Urechia, 108 manuscrise și 368 scrisori de alții, 20 provin din arhiva Societății Culturale „V.A. Urechia” (unele din această arhivă nu au fost catalogate), 6 manuscrise și 263 scrisori au fost cumpărate, 78 scrisori „oficiale” (către conducerea instituției cu valoare documentară și autografă), 41 manuscrise și 15 scrisori de proveniență neidentificată.

Nu toate manuscrisele colecționate sau autografe V.A. Urechia au ajuns la Galați, cum s-a crezut, și foarte puține din scrisorile primite. Din manuscrisele *Istoriei românilor* se află aproape 4000 de file din volumele 9–15, majoritatea șpalturi, tăieturi cu și fără intervenții autografe, identificate și organizate după anul 1972, până atunci fiind păstrate în pachete fără ordine; altele, nu toate autografe, sunt de o importanță relativă. Corespondența V.A. Urechia se conservă în bună parte la Biblioteca Academiei Române, unele și la Biblioteca Națională a României.

În colecțiile gălățene se remarcă unele copii după cărți vechi românești și străine.

Dintre cele românești de menționat sunt variantele *Floarea darurilor*, *Istoria despre Arghir cel frumos și despre Elena cea frumoasă și pustiiță crăiasă și Filerot cu Anduza*, sau *Psaltichia* realizată la Mănăstirea Precista din Roman în 1820, provenită din biblioteca lui G. Asachi.

Unele copii de documente echivalează originalele pierdute; între acestea de notat este *Condica casei dum/nea/lui vel pahar/nic/ jupan Constantin Almăjan*. S-au conservat și fragmente din *Abdolonyme Honoré Ubicini*, */Cronică moldovenească/*, copiată după un manuscris de la Biblioteca Națională a Franței, afirmă P. Păltănea.

O sumă de miscelanee realizate în Ardeal între anii 1717 și 1777 sunt remarcabile prin conținut, religios, moralizator, laic, apocrif, narațiuni cu caracter istoric ce trimit la povestirile cu circulație orală.

S-au conservat și câteva „*Caiete*” de versuri populare și patriotice copiate, unele cu intervenții și creații/considerații originale, cum ar fi manuscrisul semnat de Vichentie Micu, Belinț (Banat), 6 august 1857, cuprinzând 47 de transcrieri și creații originale ori prelucrări, între care *Hora Ardealului* de V. Alecsandri, sub titlul *Hora română*, *Marșul lui Ștefan cel Mare*, sau prelucrarea poeziei lui D. Bolintineanu, *Cea din urmă noapte a lui Mihai cel Mare* și altele ce au circulat în zona Satu Mare.⁴⁰⁾

Dintre cele străine de o valoare deosebită s-a dovedit a fi copia manuscrisului *Histoire de Ajaoiens ou relation d'un voyage de M/onsieu/r S. van Doelvelt en Orient en l'an 1674, 4 decembrie 1682* – o povestire imaginară, utopică, despre o comunitate umană ce și-a rezolvat problemele prin armonie socială –, considerat în evidențe autograf *Bernard le Bovier de Fontenelle* și edit, conform însemnării de pe verso foi de gardă.

⁴⁰⁾ Ms.I/6, II/2, III/2, II/517, III/62, I/58

După anul 1979, manuscrisul a atras atenția unor cercetători. Alaine Niderst din Franța a solicitat în 1984 o fotocopy pentru analiză grafologică. În România Mircea Anghelescu a intenționat în 1985 să-l publice.

A intrat în circuitul informațional internațional abia în anul 1998 datorită lui Hans-Günter Funke din Germania, „*Edition critique du manuscrit de Galatzi*“.⁴¹⁾ El a stabilit că manuscrisul nu este autograf Fontenelle, ci una din copiile inedite ce au circulat începând cu secolul XVII, deosebită de cele cunoscute. Anul 1682 din colofon, în ipoteza lui, poate fi data terminării călătoriei, a scriiturii ori a copiei respective. (Vezi infra)

Singurul exemplar din cartea lui H.-G. Funke se află la Galați. Propunerea ca Ministerul Culturii să achiziționeze un număr de exemplare a rămas fără ecou.

V.A. Urechia a trimis la manuscrisul la Galați în anul 1898. Când va fi fost cumpărat? Ar avea importanță pentru investigarea preocupărilor lui în domeniul literaturii utopice clandestine din perioada secolului european al luminilor.

Manuscrisele franceze din aceeași perioadă, cum ar fi *Heriette Openor. Lettres de Miss Openor à Lady Drumont à Dublin. Traduites de l'anglais 4 septembre 1764*, și *Rétablissement de la France dans son ancien éclat, par les traittez de paix de Munster, des Pirenées d'Aix la Chapelle et de Nimeque*, însoțit de scrisoarea lui Jaques Peuchet, provenind din biblioteca *Menières*, datat sfârșitul secolului XVII sau începutul secolului al XVIII-lea, *Theseus de Cologne. Acien roman de chevalerie, rédigé de nouveau par M.G.*⁴²⁾, datat după filigram mijlocul sec. XVIII-lea, își așteaptă cercetătorii.

De importanță apreciabilă este manuscrisul turc a lui Ahmed Resmi din Creta, [*Descrierea Țării Românești*], un raport către Sultan, datat 1759, în urma unei călătorii la fața locului a acestui demnitar cu însărcinări diplomatice al Imperiului Otoman, variantă definitivă, în redactare folosindu-se cerneala și folia de aur.

Mihail Guboglu a publicat⁴³⁾ o amplă prezentare, prin comparație cu varianta sau originalul bruion(?) de la Muzeul Topkapi din Instambul. Nu s-a pronunțat dacă este autograf Ahmed Resmi, dar subliniază valoarea documentară pentru mijlocul secolului al XVIII-lea. Al doilea manuscris Resmi de la Galați, *Relatarea ambasadei din Prusia*, este edit și mai puțin important; poate fi o variantă prescurtată (15 față de 28 file) a unuia dintre manuscrisele existente în bibliotecile și arhivele din Turcia și la Biblioteca Națională din Paris, menționa M. Guboglu.

Nu este lipsit de importanță să se știe că Mihail Guboglu a fost un apropiat al Bibliotecii „V.A. Urechia“ începând cu anul 1965, intenționând să cedeze Galațiului biblioteca sa „turcica“, repetând intenția lui L. de Rosny.

Ambele au rămas la acest nivel.

Manuscrisele arabe, persane și turcești, înscrise ca donații V.A. Urechia, posibil să provină din Biblioteca Ateneului Român. În ciorna autografă a catalogului cărților și manuscriselor de la Ateneu, premergător celui realizat „*prin colaborarea d/omni/or Murat Bey Tophani, Derviş Hima-Nadgi*“, cum comunica în Anuarul Universității București pe anii 1897–1899, se pot identifica lucrările: *Şeih*

⁴¹⁾ Ms. III/29; Arh. BVAU, Dosar Fontenelle

⁴²⁾ Ms.III/35, III/30, IV/7

⁴³⁾ Mihail Guboglu. Două manuscrise turcești de Ahmed Resmi Efendi în Biblioteca „V.A. Urechia“ din Galați, privind Țările Române. În 100 de ani de la înființarea primei biblioteci publice din județul Galați, 1974, p. 133–155

Sadi Bustan, Versuri din secolul al XIII-lea, Gramatica limbii arabe, 1665/1666, donată Ateneului de Carol Rosetti, parafă în tuș.

Din categoria turcica se conservă și manuscrisul lui *P.F.E. von Turzansky. Annalen der ottomanischen Reiches, 2 vol, Correctis corrigendis imprimatur 5 März 1805, Escherich, Vidit et fiat modo consueto, gratii dii 20 Martii 805, Kreutzer, ce a aparținut lui G. Asachi.*⁴⁴⁾

Preocupat de organizarea învățământului, V.A. Urechia a studiat tot ce a avut la îndemână din experiența românească și străină, franceză și italiană, îndeosebi. Două manuscrise, *Scuola delle fanciulle nella loro adolescenza*, 6 vol., a ajuns până la noi doar 4, și *Scuola delle fanciulle nella loro gioventù*, 8 vol., *Tradotti dal francese de una Dama romana*⁴⁵⁾, confirmă afirmația.

Un număr important de note de curs și texte transcrise au fost depozitate la Galați, unele donate chiar la începutul constituirii colecțiilor gălățene, între care cele din biblioteca sau cu autografe Nicolae Vicol. Cele neidentificate ca fiind din donația Vicol sunt tot note de curs luate la Seminarul „Venianim Costache“ din Iași între anii 1838–1845, ceea ce trimite la același grijuliu posesor. Profesorul V. Cristian a cercetat și comentat manuscrisul „*Caet pentru istoria universală*“, note Nicolae Vicol la cursul lui Ioan Maiorescu, ceea ce le demonstrează valoarea.⁴⁶⁾

În așteptarea cercetătorilor sunt și 10 volume note și însemnări de curs ale dr. Constantin Stavridi, donate prin legat testamentar. Două dintre acestea este posibil să fie interesante pentru istoria școlii de medicină din Atena și evoluția studiului disciplinelor respective: [*Patologia specială a bolilor de piept*], Atena, 1853–1854, 494 f. și [*Boli abdominale*], Atena, 1854, 486 f.

S-au conservat o mare parte dintre manuscrisele, scrisorile și autografele publicate în *Albumul Macedo Român*, 1880, și *Voci Latine. De la frați la frați*, 1894⁴⁷⁾, două modele valabile pentru introducerea în circulație internațională a unor elemente ale specificului românesc, de la istoria și aria de răspândire la problemele cotidiene, prin opiniile cetățenilor altor țări. Sunt lucrări cu rol istoric, meditații, considerații teoretice, însemnări și semnături de adeziune ale unor personalități române și străine de la întretăierea secolelor XIX și XX.

Între manuscrise de importanță literară și istorică sunt: *Răsunete ale Pindului în Carpați* a lui Al. Odobescu, *La nouvelle école du positivisme spiritualiste* și *Une question de droit ethnographique* ale lui L. de Rosny, *Papagalul simpatic* de V. Alecsandri, introdus mai târziu în nuvela *Mărgărita*.

Cel mai important manuscris alecsandrin pentru istoria literaturii române este bruionul dramei *Ovidiu*, singurul transmis până la noi în acest stadiu, donat de poetul H.D. Lecca din 1899.⁴⁸⁾ Alecsandri își copia de regulă manuscrisele. Piesa a fost publicată în *Convorbiri literare*, 1885/1886, corectată de autor, tradusă în limba germană, *Ovid. Schauspiel in vier Aufzügen*, la Sibiu în 1886.

⁴⁴⁾ Ms. III/ 3; II/53; III/4 (1–2)

⁴⁵⁾ Ms. II/6; II/7

⁴⁶⁾ V. Cristian. Ioan Maiorescuprofesor de istorie la Iași (1842–1843). Cercetări istorice, seria nouă, VIII, 1977, p. 317–319

⁴⁷⁾ Pentru Albumul Macedo Român și Voci latine au mai semnat: V. Alecsandri, Graziadio Ascoli, Vincențiu Babeș, Théodore de Banville, William C. Bonaparte–Wyse, Dieudonné Bras, Giosuè Carducci, François Coppée, Ion Creangă, Matilda Cugler–Poni, Frédéric Damé, James Darmsteter, Angelo De Gubernatis, Aron Densusianu, Felix Durand, Roberto Fava, Ettore Ferrari, Alexandru Flechtenmacher, Eduard A. Hügsch, A. Langlade, Louis Legrand, Vasile Maniu, G. Misail, Max Muller, Al. Odobescu, Emile Picot, Edgar Quinet, L. de Rosny, Eduard Wachmann, A.D. Xenopol.

⁴⁸⁾ Ms. V/6

Dintre cele 15 scrisori autografe V. Alecsandri existente în colecțiile Bibliotecii, 9 sunt adresate Aristizzei Romanescu, cedate de către artistă într-un spectacol susținut la Galați în anul 1898. Acestea sunt „*indispensabile aceluia care va face biografia marelui poet și mai ales aceluia care va scrie istoria repertoriului dramatic dintre 1884–1890*“, sublinia, pe bună dreptate, autorul articolului *Biblioteca Urechia din Galați*, făcând public evenimentul prin gazeta *Drapelul*.⁴⁹⁾

Versurile lui V. Alecsandri premiate la Montpellier în 1878 *Cântecul gîntei latine, Le chant de la race latine*, au inspirat doi compozitori: Eduard Caudela și Filippo Marchetti. Câte un exemplar din fiecare manuscris al partiturilor respective se conservă la Galați.⁵⁰⁾

Pe partitura *Ginta latină* pentru tenor și bas a lui F. Marchetti V.A. Urechia a notat: „*Cântecul gîntei latine executat la Roma, la 12 octombrie 1899*“, cu prilejul Festivităților de la Columna lui Traian.

Varianta E. Caudela a intrat în circulație publică prin publicarea în *Albumul Macedo Român* în 1880.

Cu prilejul înmânării premiului lui V. Alecsandri, *Cântecul gîntei latine*, considerat imnul latinității, s-a cântat la Montpellier în anul 1880. Legendă? Se spune că a fost interpretat de o asistentă cifrată la 6.000 de oameni!

La Galați a fost interpretat în anii '980 de corul Combinatului Siderurgic sub bagheta profesorului Nicolae Meiroșu

Un manuscris insolit, donat de familia Matilda G.Gh. Orleanu, sunt notațiile muzicale pe file extrase din volumul *Poesii populare ale românilor adunate și întocmite de V. Alecsandri, București, 1866*, cu un coeficient ridicat de autenticitate a folclorului muzical, datat 1866–1880, cum sublinia Viorel Cosma. (Vezi infra)

Se pare că V.A. Urechia a încercat să adune întreaga operă, inclusiv cea tipărită a lui V. Alecsandri, ajunsă până la noi în parte, de la *Farmazonul din Hârlău* publicată în *Repertoriul Teatrului Național din Iași nr. 1 din 1840*, până la *Opere complete*, edițiile din anii 1875, 1876, 1880 și 1898, afișe și medalii bătute cu prilejul premierelor.

V.A. Urechia a reținut uneori manuscritele conferențiarilor invitați de el pentru a expune în diverse orașe ale țării.

S-au conservat manuscritele *La donna italiana del Rinascimento* și *Le paradis terrestre dans la Divina Commedia* de Angelo De Gubernatis, care, vizitând Constanța, a scris și poezia *Dal paese d'Ovidio*, datată 21 august 1898.⁵¹⁾

Unele manuscrise și scrisori nu au fost inventariate, făcând posibilă dispariția lor.

Așa s-au petrecut faptele cu 16 scrisori ale lui M. Kogălniceanu către V.A. Urechia între anii 1859 și 1887 și două către fiul său Vasile Kogălniceanu, restituite de prof. Ion Tohăneanu, prin Paul Păltănea.

Scrisorile, fiind inedite, și manuscritele unor articole publicate de M. Kogălniceanu oferă informații privind viața politică și socială a României, conjugate cu cele biografice.

⁴⁹⁾ Ms. II/186, f. 40v–41. *Drapelul*, 5 ianuarie, 1899

⁵⁰⁾ Ms. III/69, IV/8

⁵¹⁾ BVAU, Ms.II/1, V/63: „În anii 189... am invitat pe D. conte Angelo De Gubernatis să vină la București să țină o conferință la Ateneu. A venit și a ținut trei conferințe minunate. Aici am legat două din ele.“

Scrisorile din anul 1859, de exemplu, oferă informații inedite privind poziția lui M. Kogălniceanu față de activitatea Comisiei Centrale de la Focșani din 1859, privind rolul presei prin admonestarea „confracților” lui, V.A. Urechia și I.T. Codrescu de la *Steaua Dunării. Zimbrul și Vulturul*.

De importanță documentară este și scrisoarea din septembrie 1870, o analiză realistă asupra consecințelor politicii externe românești față de conflictul franco-prus (istoria i-a dat dreptate), recomandând prin V.A. Urechia reorientarea către problemele din zona României.

Înscrisul a stat la baza unei severe analize sub titlul *Situațiunea României*, publicată în *Informațiunile politice, literare, comerciale din Iași* din anul 1870, paternitatea putând fi atribuită mai curând lui Kogălniceanu decât lui V.A. Urechia.

Nu la fel s-au petrecut faptele și cu o scrisoare a lui M. Eminescu adresată către un amic, „*Vasilcoveanu, fost negustor de sticlărie și porțelanuri la Galați*”. Un G. Vasilcoveanu este semnalat în *Buletinul Fundațiunii „Urechia”* ca donator a „3 vol. și 34 monezi diferite” în anul 1901. A donat și scrisoarea M. Eminescu? Actul de donație, dacă a existat, nu s-a conservat.

Prin anii '980, Lucia Borș, care a publicat-o în revista *Boabe de grâu*, a confirmat profesorului Gh.S. Ștefănescu din Galați că a văzut, în vitrina în care era expusă scrisoarea, și plicul cu numele lui Vasilcoveanu.

În cele din urmă i se contestată existență, inclusiv de Augustin Z.N. Pop, cel ce a venit la Galați în anul 1954 să o vadă.⁵²⁾ Ce a văzut el atunci?

În încercările noastre de elucidare, Anton Panaitescu a prezentat un facsimil după scrisoarea adresată lui V.G. Morțun.

În volumul 16 *M. Eminescu Opere*, coordonat D. Vatamaniuc, în nota textului, după facsimilul (originalul nu s-a găsit) publicat de V.G. Morțun se consemnează, cu trimitere la textul stabilit de L. Borș:

„*Scrisoarea este trimisă, probabil, într-o copie și unui negustor de sticlărie și porțelanuri în Galați*”.⁵³⁾

Fiind un text eminescian, considerăm că trebuie reținut între aceste pagini așa cum a fost publicat în anul 1932:

„*Botoșani, 10 Noiembrie 1887*

Mult stimată amice,

Boala îndelungată de care am suferit m-a împiedecat de la ținerea unei corespondențe regulate. Acum, fiind întru ctiva mai restabilit, vi u a vă ruga să v-a duceți aminte de mine, de lipsa aproape absolută de mijloace de subsistență în care mă aflu. Dacă vă este cu puțință de a-mi veni în ajutor, vă rog a o face cât de curând, căci cea mai neagră mizerie mă amenință.

În așteptarea unui răspuns, rămân al d-voastră devotat amic,

M. Eminescu”

În altă conjunctură a dispărut o scrisoare a lui Frédéric Mistral către Vasile Alecsandri (cum s-a văzut în vol. 1) și una a Episcopului Melchisedec Ștefănescu.

Dintre manuscrisele inventariate a dispărut cel semnat de Ion Creangă, *Anecdotă*, publicată în

⁵²⁾ Ms. II/435

⁵³⁾ L. Borș. Biblioteca „V.A. Urechia” Galați. În: *Boabe de grâu*. 8, 1932, p. 352; M. Eminescu. *Opere*. Vol. XVI. *Corespondență. Documentar*. Buc., 1989, p. 743

Albumul Macedo Român, cercetat de Iorgu Iordan în anul 1930, resolicitat în 1968.⁵⁴⁾

A fost colecționate (arhivate) și unele scrisori au valoare de arhivă istorică privind formarea colecțiilor, împrumutul prin poștă, informații bibliografice, participarea la sesiunile bibliotecii începând cu anul 1915.

Printre semnatori se întâlnesc D.A. Sturdza, Pimen Georgescu, Em. Micu, I. Bianu, C.I. Istrati, T.A. Bădărău, Claudiu Isopescu, Constantin Karadja și – salt peste ani – Ion Tohăneanu, Dan Simonescu, Iorgu Iordan, Nicolae Georgescu–Tistu, Constantin C. Giurescu, Alexandru Graur, Emil Boldan, Constantin Turcu și alții.

Importantă pentru istoria culturală a Galațiului sunt și scrisorile din arhiva Societății Culturale „V.A. Urechia”, între care cele semnate de dr. Gheorghe Marinescu, Victor Babeș, Constantin Rădulescu Motru, Jean Bart, Ion Petrovici, D.V. Ţoni sau conferențiarilor francezi J. Charles, Francis Thauby, J. Voilquin.

Câteva provin din corespondența lui Wladimir Hegel – V.A. Urechia privind statuile lui Miron Costin, Mihail Kogălniceanu, Constantin Esarcu, sau corespondența lui Corneliu Botez pentru comemorarea, editarea volumului *Omagiu* și ridicarea primei statui Mihai Eminescu din România la Galați

Biblioteca și-a completat colecția de manuscrise și scrisori prin donații și achiziții în anii '960/'980.

O donație de dimensiuni considerabile a fost făcută în anul 1965 de Emilia Schwartz, însumând 345 scrisori către 5 membri ai familiei sale, de la personalități ale culturii, științei și artei, acoperind o perioadă de aproape 50 de ani.

Corespondența particulară, deschisă din impulsuri juvenile, colecționarea de autografe și fotografii, are o valoare intrinsecă documentară, culturală și emoțională, generată de caligrafia autografă a autorilor. Surorile Schwartz, Antoaneta, Rovena și Emilia, atunci când partenerul epistolar accepta, au stabilit un dialog cu durată îndelungată. Cele 86 de scrisori ale actorului italian Tommaso Salvini, de exemplu, abordează o largă gamă de probleme, de la cele personale la cele sociale, pașnice și belice, informații artistice teatrale ce acoperă 20 de ani din viața acestuia. Printre semnatorii scrisorilor donate de E. Schwartz se întâlnesc Emil Zola, Jules Verne, Anatol France, Camille Flammarion, Adolphe Carnot, Mark Twain, Al. Dumas fiul, B. Auerbach, J. Simon, J. Barthélemy, Constantin I. Parhon, G. Brandes.

De la istoricul literar Gheorghe Cardaș (și el donator, inclusiv o parte din corespondența cu poeta Cornelia Buzdugan și cu Eugen Boureanu) s-au cumpărat scrisori către Vasile Bogrea sau G.T. Kirileanu.

De la poetul Vasile Hondrilă s-au cumpărat scrisorile romancierului B. Jordan, iar de la Vasile Patriciu scrisori Iuliu Zanne către Ene I. Patriciu.

De la scriitorul Ion Dongorozi (a făcut și donații, inclusiv manuscrise autografe) s-a cumpărat dactilomanuscrisul piesei *Fu poruncă de la Suceava* de George Mihail Zamfirescu, cu însemnări și schițe de decor autografe, primit de el pe când era director la Teatrul din Craiova.

I. Dongorozi a notat pe foaia de titlu: „*I-am înlesnit talentatului scriitor să i se tipărească în revista «Năzuința» din materialul trimis – de exemplu, comedia tragică «Cumunicătura».*“⁵⁵⁾

⁵⁴⁾ Catalogul general... Buc., 1890, f. 254, nr. 4179; Ms. II/479

⁵⁵⁾ Ms. II/549

Există câteva deosebiri între textul acestui manuscris și cel publicat în George Mihail Zamfirescu. Teatru. București, Editura Minerva 1974.

Câteva manuscrise cu valoare deosebită au fost achiziționate în acești ani. În 1967s- a cumpărată o scrisoare autografă, dacă nu unica cunoscută, a legendarei eroine de la Mărășești, Ecaterina Teodoroiu, caligrafiată cu creionul pe patul spitalului din Iași.

În anii 1983–1984, cu un efort financiar substanțial pentru acea vreme, s-a adus la Galați o parte din manuscrisele muzicale și filozofice ale gânditorului și compozitorului gălățean Dimitrie Cuclin, cel ce, pe lângă creația muzicală cunoscută, a pus bazele esteticii muzicale românești moderne, a creat un sistem filozofic metafizic propriu, nedescifrat încă, a fost primul traducător a lui M. Eminescu în limba engleză.

Din opera muzicală manuscrisă s-a achiziționat între altele *Bellerophon*, tragedie în cinci acte, *Simfonia a IV-a Făgețeanca* și *Soria*, tragedie madrigal în cinci acte, iar din opera filozofică manuscrisele *La Théorie de l'immortalité*, *Traité de la metaphisique*, *Psychologie de la science musicale*, *Estetica muzicală*.

Biblioteca Publică „V,A, Urechia“ a intrat în circuitul cercetării și prin colecția de stampe, gravuri, lito și zincografii.

Constituirea ei a început cu 150 stampe în anul 1890, însumând în anul 1905, conform raportului lui V. Surdu, 4.732 unități de evidență. Statistica își are locul ei în istoria bibliotecii, dar aceasta stă în umbra valorii documentare și artistice.

Istoricului și criticul de artă G. Oprescu consemna în urma cercetării colecției gălățene în anii interbelici:

„Singurele locuri unde se poate face o cercetare și strânge amănunte asupra graficii noastre din secolul trecut sunt următoarele: Secția de stampe a Academiei Române, biblioteca V.A. Ureche [sic] din Galați, Muzeul Aman, Muzeul Simu, Muzeul Militar...,

Biblioteca Ureche [sic] este mai ales bogată în stampe de autori contemporani cu fondatorul ei. Și aici, se vede bine, a lipsit ideea conducătoare. Întâmplarea singură cu relațiile de prietenie sunt la originea prezenței în bibliotecă a unei gravuri sau a alteia. Ceea ce s-a ales cu voință de către Ureche (sic), alături de donațiuni, denotă din partea sa o familiarizare mai temeinică cu istoria gravurii și mai mult gust de cum ne-am fi așteptat de la cineva, acuzat de mulți de superficialitate.“

G. Oprescu a analizat și poligrafiile *Albumul Macedo Român* și *Voci Latine*, apreciindu-le ca fiind „cele mai frumoase produse ale artei grafice de la sfârșitul secolului al XIX-lea“.

El a consemnat prioritatea lui Urechia în reproducerea prin tipar a unor lucrări de artă, publicarea de informații documentare, prioritate ignorată de unii pentru a-și sublinia meritele între ale ineditului, practică întâlnită și astăzi.⁵⁶⁾

„Ureche (sic), în Istoria Școalelor, vol. II, publicase, în 1892, cele mai importante acte privitoare la bursa lui Negulici. Ele au mai fost odată publicate de H. Blazian (deci nu văd pentru prima dată lumina tiparului, cum afirmă autorul), în Viața Românească, din Aug. 1938.

Sunt reproduse, a treia oară, de Dr. Lucia Dracopol–Ispir.“

Aserțiunile par a fi replici la afirmațiile lui Nicolae Iorga, care la rândul-i a încercat să-și diminueze aciditatea printr-un articol publicat în anul 1932 în *Boabe de grâu*.

⁵⁶⁾ G. Oprescu. Grafica românească în secolul al XIX-lea, București 1942, p. 21

Reprezentative în colecția gălățeană sunt gravurile artiștilor români începând cu pionierii domeniului, Al. Asachi și P. Mateescu.

De valoare deosebită au fost considerate gravurile lui Th. Aman, cercetate de G. Oprescu pentru realizarea studiului publicat în *Grafica românească*, precum și seria de portrete ale domnitorilor români.

El va fi avut în vedere și gravurile din *Recueil quatre-vingt-cinq estampes originales... dessinées et gravées... par Rembrandt*, imprimate de Pierre François Basan, folosind plăcile originale ale lui Rembrandt reunite la sfârșitul secolului al XVIII-lea de H.L.Basan.

Alături de gravura Rembrandt se conservă și lucrări ale altor stele de primă mărime în arta gravurii: A. Dürer, J. Callot, Lucas van Leyda, A.M. Raffet sau J.A. Böner și alții.

Nu mai puțin importante sunt albumele cu litografiile după desenele lui Michel Bouquet realizate în Valahia, valori documentare etnografice incontestabile și pentru studiul artei grafice.

După anul 1970 s-a încercat, fără a se reuși, colecționarea de lucrări ale pictorilor și graficienilor gălățeni, unele prin cumpărare altele donate, cum ar fi picturi de Rudolf Schweizer Cumpăna sau Nicolae Spirescu sau grafică de Dumitru Cionca și Simion Mărculescu.

Alături de stampe și litografiile, colecția de fotografii începută de V.A. Urechia, conservată în cea mai mare parte, poate fi apreciată în aceeași termeni folosiți de G. Oprescu privind colecția de grafică, „*un fapt ieșit din comun*“. Între acestea, marele tablou cu fotografiile parlamentarilor ce au votat Independența în anul 1877, fotografia de la inaugurarea primului bust al lui Mihail Kogălniceanu, Galați, octombrie 1893, a lui A. De Gubernatis la vila Urechia din Sinaia, portrete și fotografii de grup, martori pentru istorie, argument pentru modernitatea conceptului de bibliotecă publică și rostul ei.

Colecția de fotografii a fost îmbogățită ulterior cu donații și achiziții, iar începând cu anul 1967 completată cu martori fotografici ai evoluției Galațiului din secolul al XIX-lea și până la zi, reprezentând edificii, stabilimente industriale și comerciate, aspecte arhitecturale, sociale, culturale și stradale, acțiune întreruptă din păcate; colecția numără astăzi peste 3.000 unități bibliografice.

Dacă tânărul V. Alesandru aduna în 1850/1851 pentru biblioteca sa cărțile necesare studiului și lecturii personale, profesorul Vasile Alexandrescu Urechia s-a gândit să strângă și „martorii“ evenimentelor ce s-au consumat sub ochii lui (la majoritatea fiind participant cu condeiu, fapta și îndemnul), procurate și de după 1890 pentru Fundația de la Galați, încercând să conserve pentru istorie ce a mai găsit.

Colecționarea produselor artei grafice (tipar) ține de conceptul de bibliotecă publică modernă, însă încercarea de recuperare a ceea ce s-a mai păstrat din unele biblioteci personale ține de conceptul de istorie a culturii și civilizației. În lipsa dovezilor explicite, se poate admite ipoteza, verificabilă prin ce a reușit să recupereze din bibliotecile lui Constantin Cantacuzino, Nicolae Mavrocordat, a Văcăreștilor sau a lui G. Asachi.

Urechia a încercat să recupereze prin achiziții sau „donații stimulate“ și vestigii din bibliotecile ce au aparținut unor intelectuali obișnuiți, nu numai de primă mărime, tot atâtea repere ale pașilor românilor spre cultură și civilizație.

Astfel s-ar putea interpreta aducerea la Galați a unor cărți din biblioteca lui Nicolae Vicol „*un vechi și din cei întâi învățători ai neamului românesc*“, donate de dr. N. Vicol, între care 17 titluri din perioada alfabetului de tranziție, 53 manuscrise (identificate 29, trecute drept donație V.A. Urechia în *Catalogul manuscriselor* din 1979) sau achiziționarea de cărți din biblioteca lui „*Ambrosie Jurma din Băița, prt. Paroga 1832, preparand 1842, pedagog preparandist 1843, teolog*

și preparandist 1846, învățătoriu Răchița 1853 și paroh Batta, în 1855, 1860, 1862“, fiind identificate 14 cărți românești vechi și 7 cu alfabet de tranziție, înregistrate ca donație V.A. Urechia, și solicitarea de informații despre în cazul celor trei Hațieg, surprins fiind de succesiunea bibliotecii lor, din care a recuperat 4 cărți vechi românești, tot prin Em. Micu.

Din inițiativa posesorilor sau moștenitorilor au fost integrate câteva biblioteci personale constituite în Galați, unele oferite spre cumpărare, dar neachiziționate din lipsă de fonduri, altele din cauza unor „rețineri“ nejustificate ale posesorilor.

De menționat pentru istoria culturală a Galațiului „cazul“ bibliotecii preotului Igor Jechiu, o valoare bibliofilă impresionabilă, peste 4.000 de volume, între care o colecție de 25 biblii în diverse versiuni lingvistice, ediții Erasmus, începând cu secolul al XVII-lea, peste 100 semne de carte – unul ce a aparținut lui Denice Diderot ajuns până la Jechiu prin filieră princiară rusă –, numere prime de gazete imprimate pe matase, manuscrise, etc.

Ezitatea părintelui în alegerea viitoarei instituții beneficiare și apoi amânarea vânzării către Biblioteca „V.A. Urechia“ nu a fost iertată de timp: moștenitorii au împrăștiat-o. S-a pierdut încă un „martor“ al evoluției culturii românești, început a fi constituit în anii interbelici la Chișinău, finisat la Caransebeș, Ivești și Galați până în anul 1991.

De conceptul biblioteconomic al lui Urechia ține și încercarea de colecționare a edițiilor succesive și lingvistice ale unor lucrări, cum ar fi Biblia, din care mai există astăzi 37 de ediții, sub diferite titluri, dintre cele tipărite între anii 1688 și 1865 și un număr din edițiile de până în anii interbelici.

Colecționarea actelor oficiale a fost subordonată aceluiași concept; aproape 120 de titluri, de la cele emise de adunările ad-hoc din Moldova și Țara Românească și până la cele ale parlamentelor și ministerelor din timpul lui Al.I. Cuza și Carol I, se mai conservă și astăzi.

V.A. Urechia a încercat să recupereze lucrările unor personalități afirmate în plan editorial pentru formarea „colecției de autor“, reușita fiind aproape imposibilă. Argumentăm ipoteza cu colecția V. Alecsandri, reunind 23 titluri, 2 manuscrise, 14 scrisori, afișe și medalii, cu cea a lui C.D. Aricescu, 19 titluri, G. Asachi, 17, Ioan Eliade Rădulescu, 16, Aug.T. Laurian, 15, A. Pelimon, 17, G. Sion, 13 și M. Kogălniceanu 10 cărți, 5 gazete, 27 scrisori și manuscrise, cca 50 obiecte de muzeu.

Completarea colecțiilor a fost ancorată în primul rând în actualitate, în producția curentă de carte, având în vedere enciclopedismul și universalitatea către care dorea Urechia să orienteze profilul instituției.

Cât de bine era reprezentată cartea ieșită de sub tiparul zilelor lui în biblioteca personală, devenită publică, se poate aprecia prin lectura primei fascicole a *Catalogului general*.

Pentru o imagine completă a structurii lingvistice a acestui segment al colecțiilor s-au luat în calcul și imprimările străine.

Admițând aproximația, rezultă că din cele 5.462 unități de evidență donate inițial, 2.763 sunt tipărituri imprimate între anii 1866 și 1890, respectiv 1.590 în limba română, 898 în limba franceză, 99 în spaniolă, 77 în germană, 47 în italiană, 29 în latină, 8 în engleză, 3 în greacă, 3 în maghiară, 2 în albaneză, 2 în poloneză, 2 în rusă, 2 în daneză, 1 în turcă. Dacă se însumează și manuscrisele, hărțile, facsimilele și periodicele, numărul „volumelor“ din perioada de referință depășește 3.000 unități bibliografice.

Au făcut toate parte din biblioteca personală a lui V.A. Urechia?

Câteva sute de volume în limba română și limba franceză sunt tipărite în anii 1888 – 1890;

unele au sosit și în urma apelului public și personal către autori, editori, librari pentru a participa la constituirea colecțiilor Bibliotecii Publice din Galați, inventariate în *Suplimentele 1 și 2 ale Catalogului general*. Al. Vlahuță, de exemplu, trimite volumul *Poesii*, București, 1887 cu dedicația datată înainte de inaugurare: „*Pentru Biblioteca „V.A. Urechia” Galați. A. Vlahuță. București 2 Nbrie 1890*“.

Donațiile au fost permanente în istoria bibliotecii. Nu este de ignorat faptul că V.A. Urechia a încercat să instituționalizeze donația pentru înființarea și dotarea instituțiilor culturale, considerată o calea spre nemurire:

„*Vroiește vreun român cu dare de mână să-și facă numele nemuritor? Să și-l asocieze cu laudă la mersul înainte cultural al națiunii române*“, rostea și scria el și spre sfârșitul vieții.

Biblioteca Publică „V.A. Urechia” a fost și continuă să fie „făcută” de oameni. Ei „trăiesc” în și odată cu ea.

Aprecierea generozității celor ce au contribuit la creșterea colecțiilor – de la elev, la academician –, cinstirea memoriei lor se cuvine a fi făcută și prin nominalizarea aici, în succesiune, a celor reținuți în *Istoricul Bibliotecii* de V. Surdu, în *Buletinul Fundațiunii Urechia*, în *Catalogul general* și registrele inventar de până în 1944, inclusiv anonimii subsumați, în rapoarte și presă sintagmei „mici dona(tori)ții”. Numai așa se poate avea un tablou complet al surselor de constituire a colecțiilor bibliotecii gălățene. După anul 1950 acestea au fost sporadice.

Gestul donatorilor va fi fost stimulat de cel comis de V.A. Urechia, dar determinat și de concepția lor despre rolul social al instituției, ce ar putea fi pusă sub semnul zicerii Vice Amiralului Mihail Drăghicescu, notată pe *Carte Générale de la Mer Méditerranéenne, Paris, 1879* (H. I/41):

„*Fericirea copilului sărac va consta în o bucată de pâine și o bibliotecă*“.

Originală sau nu, aserțiunea se apropie de filozofia culturală a lui Urechia, are valoare programatică pentru gândirea și starea de spirit a intelectualilor români din ultimul deceniu al secolului XIX privind rolul vital al bibliotecii în formarea tineretului: pâinea pentru dezvoltarea biologică și biblioteca pentru formarea spirituală.

M. Drăghicescu va fi meditat asupra acestui gând în anii când era profesor la Școala copiilor de marină din Galați, unde predă „*geografia marinărească, cosmografia, astronomia și calcule nautice*“

Slăbiciunea lui M. Drăghicescu era să le vorbească elevilor despre începuturile lumii și iubirea de patrie, „*cu speranța că va proiecta în sufletele tinerilor învățăcei viitorul țării sale*“, reactualiza fostul său elev, Vice Amiralul Mihail Gavrilescu, în anul 1943:⁵⁷⁾ „*Fericirea acestei mândre țări nu se va dobândi decât prin prețul unui perpetuu devotament, din partea fiecăruia, pentru sfânta cauză comună*“.

În numele crezului său, M. Drăghicescu a participat la constituirea colecțiilor Bibliotecii „V.A. Urechia” începând cu anul 1891, când a donat o bună parte din biblioteca sa (câte volume va fi numărat?), „*o frumoasă colecțiune de aproape 500 bucăți, frumos cartonate*“⁵⁸⁾. A continuat să doneze și în anii următori: în anul 1892 a trimis încă 87 volume, în 1893 10 volume.

Avea în vedere completarea colecțiilor instituției de serviciile căreia beneficia. În scrisoarea

⁵⁷⁾ M. Drăghicescu. *Istoricul principalelor puncte pe Dunăre de la gura Tisei până la Mare și pe coastele Mării de la Varna la Odesa*. Cuvânt înainte M. Gavrilescu. Buc., 1943, p. 4, 9, 11

⁵⁸⁾ V. Surdu. *Biblioteca noastră*. Poșta, 10 mai 1891. Ms. II/186, f. 25–27: Au fost inventariate 516 volume

din decembrie 1895, ce a însoțit o nouă donație, „*Documentele relative la Istoria Românilor, Colecțiunea Hurmuzache*“, preciza că cercetând *Catalogul general* a văzut că volumele trimise lipsesc din colecțiile bibliotecii și cu banii ce urma să fie folosiți pentru cumpărarea lor să se facă altceva.

„*Voi mai avea onoarea a mai trimite și alte cărți, pe măsură ce le voi citi, tot ca dar bibliotecii*“, conchidea el.⁵⁹⁾

Timpul nu i-a mai dat răgaz. În anul 1896 a decedat la Sulina.

Printre donatorii anului 1891 se numără și Compania de Teatru Vlădicescu, care a cedat rețeta unei reprezentații, 355 lei, pentru cumpărarea de cărți. Arhiva a mai reținut dintre donatorii în acest an pe M. Călinescu, I. Popovici Cerchez, N. Tomasin și T. Ionescu, „micile donații“ însumând 89 volume.

În anul 1892 au donat farmacistul E. Karakaș 135 de volume, profesorul Moise N. Pacu 70 de volume și 130 în 1894, între care 16 dicționare ale județelor și 3 cărți în limba franceză, altele în 1897, elevul P. Petroff 101 volume și alte 53 în 1893; din „micile donații“ s-au înregistrat 203 volume.

În anul 1893 sunt nominalizați profesorul Gh. Mihăilescu cu 121 volume, Răureanu cu 31 și „micii donatori“ cu 130.

În anul 1894 au sosit donațiile lui Carol I, 24 medalii și 52 volume, și ale lui D.A. Sturdza, 41 medalii și 93 volume; „micile donații“ au însumat 173 volume.

În anul 1895 a intrat în patrimoniul public prin Biblioteca „Urechia“ a doua bibliotecă personală a unui gălățean, profesorul Til Procopian, însumând 602 volume, evaluată la 10.000 de lei, donată de fratele lui, A. Procopian.⁶⁰⁾

În același an Costin Brăescu a donat 270 de volume, unele din fosta sa bibliotecă ce a stat la baza înființării Bibliotecii Județene Covurlui în anul 1871.

S. Kirschen, absolvent al Liceului „V. Alecsandri“ a donat 101 volume, iar 221 volume au provenit din „mici donații“, între care și a „Consulului Turciei la Marsilia, Mavrojeny–Bey“, care a trimis prin Ministerul Instrucțiunii lucrarea sa „*Les Mavroyéni*“⁶¹⁾.

V.A. Urechia va trimite în acest an un nou apel către autori și editori și librari cu rugămintea de a contribui la îmbogățirea colecțiilor gălățene. Ioan Kalinderu a răspuns prompt:

„*Deși, ..., am dat cu o ocaziune anterioară cele mai multe din publicațiile mele pentru acea bibliotecă, mă grăbesc a vă trimite ... toate scrierile mele, afară de 2, 3 din care nu mai am nici eu exemplare, precum și cele 7 broșuri apărute din colecțiunea zisă: Biblioteca populară a Administrației Domeniului Coroanei.*“

La fel de operativ a sosit și răspunsul lui Socec: „*Pentru a contribui la mărirea numărului volumelor Bibliotecii Dvs., vă comunicăm că astăzi v-am expediat în mod gratuit, Revista Nouă, anii I, II, IV, V și VI, Convorbiri Literare, anii XX până la XXVII*“.⁶²⁾

⁵⁹⁾ Ms. I/418; Arh. BVAU, Ds. XXV, 1895, f. 29. Copie

⁶⁰⁾ Arh. BVAU, Ds. XXXVII, 1907, f. 18–19. Vezi și V. Surdu. Istoricul Bibliotecii...

⁶¹⁾ Galații, 21/2 ianuarie 1896; Arh. BVAU, Ds. XXV, 1895, f. 14

⁶²⁾ Arh. BVAU, Ds. XXV, 1895, f. 24, 25, 27

Librăria Școalelor Frații Șaraga a solicitat informații privind numerele ce lipseau din „Uricariile lui Th. Codrescu“, pentru ca la 29 februarie 1896 să trimită 195 volume, din care 140 în 77 titluri cărți și 3 manuscrise fiind din biblioteca lui G. Asachi, marcate cu autograful sau parafa în sec „G. “, iar 4 „D. “, fiul său.

Între aceste se află primele cărți cumpărate, localizate și datate autograf, fiind surse primare pentru completarea informațiilor biografice ale lui G. Asachi.

Scrisoarea Șaraga este certificatul de proveniență a „Bibliotecii Asachi“ de la Galați, un atestat al prestigiului de care se bucura V.A. Urechia și instituția fondată de el, considerat unul dintre principalele depozite de carte din România. Catalogul cărților din Biblioteca G. Asachi tipărit de Șaraga cuprinde 258 de titluri:

„Domnule V.A. Urechia Galați.

Prin C. F. v-am expedit pentru onor. biblioteca Dvoastră, 140 vol. cărți antice, toate din biblioteca G. Asaki, unele din aceste volume au chiar iscălitura nemuritorului bărbat, 51 din colecțiunea editurii noastre, 3 din Uricariul pentru completare edițiunii Dvoastră, 1 L'enseignement de Vizanti. Total 195 volume. Domniei Voastre, Vă urăm o viață îndelungată spre a putea lucra înainte pentru cultură, iar bibliotecii pe care ați format îi dorim prosperare. Odată cu mica noastră donațiune primiți și asigurarea deosebitei considerațiunii. Șaraga.“⁶³⁾

Tot în anul 1896 va fi integrată patrimoniului public o bună parte din biblioteca personală a Episcopului Dunării de Jos, dr. Partenie Clinceni, compusă din 523 volume. Scrisoarea atestă spiritul de dăruire patriotică ce domina intelectualitatea gălățeană la sfârșitul veacul al XIX-lea, definitiv pentru rostul instituției bibliotecii publice:

„Am admirat și laudat după cuviință fapta cea bună, mare și frumoasă ce ați făcut orașului Galați, dăruindu-i bogata și nestimata Dvoastră bibliotecă.

La acest altar al științei, dorind a aduce și eu un mic și neînsemnat prinos, mi-am luat voia a vă trimite un număr de cărți de diferite ramuri științifice, pentru ca să fie și ele spre folosul intelectual și moral al celor ce doresc lumina culturală, care trebuie să strălucească pentru veacuri peste scumpa noastră Țară Românească. Fiecare exemplar din cărțile dăruite poartă urmele ștampilei mele, iar numele și numerele lor s-au trecut în catalogul pe care-l alătur și pe care l-am semnat și datat cu ziua de 10 octombrie – zi în care am viețuit, în 1847, lumina celei întâie a vieții mele.“ Ierarhul a făcut astfel ca donația sa să intre în patrimoniul bibliofil.

În anul următor Episcopul Partenie va depune și protretul său „pictat pe pânză, mărime 90 cm și lățime 75 cm și așezat în ramă poleită“.⁶⁴⁾

Bibliotecii Episcopului Partenie Clinceni și donației Șaraga s-au alăturat și „micile donații“ cu 173 volume, creșterea fiind în 1896 de peste 900 de volume numai din donații.

Ralian și Ignat Samitca, proprietarii librăriei din Craiova, și Carol Müller, proprietarul librăriei cu același nume din București, au dat curs apelului în anul 1897, completând colecțiile gălățene cu 32 și respectiv 91 volume. În același au donat Pulheria Radu 27, L. Sarran d' Allard 11 și „alții“ 50 de volume.

În anul 1898 este încorporată biblioteca de jurisprudență a magistratului M.G. Orleanu, 454 volume, A. Filipescu a donat 72 de volume, D. Voiculescu „6 pânze în culori“, iar „micile donații“

⁶³⁾ Arh. BVAU, Ds. XXVI, 1896, f. 1

⁶⁴⁾ Arh. BVAU, Ds. XXVI, 1896, f. 24; Ds. XXVII, 1897, f. 31

au însumat 101 volume.

În anul 1899 au intrat în bibliotecă prin donații 124 volume, între care „*splendidul volum scris de D. Bachelin [Léo] asupra galeriilor de la castelul Peleş și Palatul Regal*“, trimis în numele Regelui Carol I.

În 1900 este înregistrată donația Anastasiei Dracos, 125 volume, și a profesorului Ion Lupașcu din Tecuci, care considera că cele 51 de cărți din biblioteca sa, între care *Lettres et mémoires... 1738*, „*ar fi mai utile dacă ar fi înglobate colecțiilor Bibliotecii «Urechia» din Galați*“. Din micile donații s-au adunat 126 volume, între acestea fiind și *La Suède, son peuple et son industrie*, donată de Consulul Suediei, S. Mendi, *Amours cosmopolites* donată de Consulul Franței, I. Polis, și cartea N.–Ch. Bunge, *Esquisses de Littérature politico-économique*, donată de prof. Louis Wuarin.

În 1901 Ecaterina Iernici a donat 95 volume, C. Menciu 34 volume, iar „*Di Pralea, institutor la școala nr. 10 băieți, a dăruit... Psaltirea în versuri, alcătuită de Ioan Pralea din Iașul Moldovei, tipărită la Brașov la 1827; acest exemplar este bine conservat și foarte rar de găsit*“. Din „micile donații“ s-au adăugat 43 volume.

În *Buletinul Fundațiunii „Urechia*“, la capitolul *Mersul bibliotecii*, au mai fost listați donatorii A. Marinescu, funcționar C.F.R., *Astronomie populaire de C. Flammarion*, 2 vol., *M. de Cervantès Saavedra. Don Quichote*, 2 vol., *Lavoix. Histoire de la musique*; Virgil Ionescu cu 10 vol.; Gh. Panait cu 13 vol.; cpt.de marină Negru, *Gr. Cobălcescu. Memorii geologice*, 1 volum; elevul Vasilescu M., 6 volume și 2 medalii comemorative, Cl. Isopescu cu 8 volume, M.N. Pacu, *Morala creștină*, un anonim, 4 volume. În *Catalogul general* sunt înregistrați donatori nementionați în *Istoricul Bibliotecii*, deși unii au cedat cărți de valoare bibliofilă și documentară deosebită. Principesa Gorciacoff a trimis lucrarea *Stritter, Memoriae popularum, olim ad Danubium, pontum Euxinum, 1771–1779*, în cinci volume; C. Esarcu a donat cartea *C. van Bynkesschoek, Quaestionum juris publici...*, coligat cu *Quaestionum juris privati...*, 1737, cu parafa de proprietate „*Biblioteca Principelui Borghese*“.

„Un anonim“, cum a dorit să fie reținut, a trecut în patrimoniul public din proprietatea sa 72 de volume, între care setul *J.J. Rousseau, Oeuvres complètes, Paris, 1870, Regulamentul organic*, ediția româno–franceză din 1837, *A. Calfa, A guide to conversation in english and Armenian, Paris, 1855*, *G. Baronzzi, Vocabular de 2000 termeni, tradus din limba franceză în cea română, Galați, 1874* și *Kurze Einleitung zur lateinischen Sprache, Prag 1770*.“

Constantin Ressu, primar al Galațiului în 1890, a donat 40 de volume, Th. Fischer–Galați 34 de volume, Ion Alexandru Grigoriu 26 de volume; M. Frangachi, A. Pinels, A. Nachman, M. Canianu, T. Marcus, A.Th. Riga, I. Eneșărescu, Gh. Adamescu, Anastasescu Horvat, Verdeleanu câte 1–3 volume.

Gazetele din Galați și București aduceau la cunoștința publică donațiile primite de bibliotecă, stimulând noi gesturi de acest gen.⁶⁵⁾

În raportul prezentat Comitetului Bibliotecii la 4 septembrie 1902, V. Surdu detaliază lista donatorilor din 1901/1902, numărul volumelor fiind mai mare decât cel prezentat în statistica publicată în 1906:

„*Familia Urechia a trimis 201 volume*“. „*Donațiunile nemuritorului V.A. Urechia în număr de 18 bucăți, 2 albumuri cu vederi...*“, În continuare sunt nominalizați: St. Iancovici 2 vol., I. Moruzi

⁶⁵⁾ Ms. II/186

2 vol., Agapie 3 vol., dr. Alceu Urechia 2 vol., Emil Maur 4 vol., Mina Vasilescu 3 vol., col. C.Z. Boerescu cu lucrarea sa *Războiul Sârbo-Bulgar 1885* și George Ranetti cu *„întreaga colecțiune, broșată, a «Zeflemelei»* la sfârșit de an. Cu câte un volum au fost listați I. Lupașcu, I. Mihăilescu, C. Dimitrescu, N. Grant, D. Stoenescu, N. Bordsescu, Prințul Brâncoveanu, A. Ionescu, P. Alexandrescu, P. Trișcă, Eftimie Antonescu, D. Dacianu, I. Furtună, dr. Gh. Vuia, A. Georgescu, G. Ventura, iar din alte donații au fost înregistrate 80 de volume.

P. Sechiari, proprietarul moșiei Puțuchioaia, trimite pentru depozitare trei telegrame ale lui Al.I. Cuza, ceea ce atestă că Biblioteca „V.A. Urechia“ era cunoscută în cele mai diverse medii.⁶⁶⁾

„Depun următoarele 3 telegrame a nemuritoriului Prinț Cuza, adresate moșului meu Jean Sechiari, de asemenea și o scrisoare autografă a aceluiași mare Domn, datată din Iași, 28 mai 1861. Din cuprinsul lor, deși de caracter privat, sunt însă note și aluziuni la interesele comerciale ale Galaților și la politica generală a țării. Rog a le păstra în muzeul bibliotecii ce dirijați pentru cunoștința și utilitatea amatorilor și a generațiunilor viitoare. Primiți, Domnule Bibliotecar, asigurarea deosebitei stime ce vă păstrez. P. Sechiari.“

În anul 1903 s-au înregistrat din mici donații 116 volume. În anul 1904 este încorporată o altă bibliotecă personală. Soția generalului Eustațiu Pencovici, fost membru al *Comitetului privat pentru strângerea fondurilor pentru construirea localului bibliotecii*, donează biblioteca acestuia, compusă din 510 volume din care 345 cărți și broșuri, 18 tablouri și 147 stampe, hărți, planuri și fotografii.

I. Kalinderu mai trimite 13 titluri, iar din mici donații s-au înregistrați 67 volume.⁶⁷⁾

În anul 1906 vor fi încorporate bibliotecile a doi medici, implicați direct în evoluția Societății și Bibliotecii Medicale din Galați, în viața culturală a orașului. Beneficiari ai serviciilor Bibliotecii Publice „Urechia“, ei au simțit chemarea de a participa la formarea colecțiilor ei.

Dr. Aristide Serfioti a lăsat prin testament „partea literară“, 226 de volume (cea medicală fiind lăsată Bibliotecii Societății Medicale), executor fiind bancherul Alfonso Dall’Orso, la rândul lui cu un important rol în evoluția Societății Culturale „V.A. Urechia“.

Dr. Constantin Stavridi va lăsa întreaga sa bibliotecă, compusă din 510 volume, între care 10 manuscrise, note de curs, și 9 reviste medicale românești, legatar testamentar fiind fiul său, Dimitre Stavridi, atașat de legăție la vremea respectivă.

Un alt medic, dr. Kanner, cedează patrimoniului bibliotecii 98 volume din biblioteca sa.

A treia mare donație a anului este făcută de G. Tanoviceanu, președinte la Curtea de Apel Galați, 349 „teze de drept“, la care va adăuga alte 41 în anul 1908.

Fostul student al lui V.A. Urechia, H. Stahl, „Stenograf major la Cameră“, trimite *„primul număr din «Stenograful» împreună cu o carte de stenografie. Vă voi mai trimite și altele. Aceasta o fac cu drag ca o pioasă amintire lui V. A. Urechia ce mi-a fost profesor“*.

Și Nicolae Iorga ar putea fi menționat printre donatorii modești; în 1906 a cedat suma de 52,50 lei, rezultată din încasările la o conferință *„după ce s-au scăzut cheltuielile... în scop de a se cumpăra cărți de literatură română“*.

În anii 1907–1908⁶⁸⁾ sunt înregistrați donatorii: Ștefan Dobreanu, 67 de volume, Fabia Ioviția, 27

⁶⁶⁾ Arh. BVAU, Ds. XXXII, 1902, f. 2, 17, 29

⁶⁷⁾ Arh. BVAU, Ds. XXXIV, 1904, f. 57, 64 Ds. XXXV, 1905, f. 31–34

⁶⁸⁾ Arh. BVAU Ds. XXXVII, 1907, f. 75–77; XXXVIII, 1908, f. 33–36, 47

de cărți și 2 ziare, lt. Dan Zaharia din marină, *Manualul de navigațiune, partea I*, Episcopul Pimen, 4 cărți editate de Mitropolia Moldovei din Iași, V.G. Țoescu, 51 volume, D. Rășcanu, 16 volume, I. Ghica cu *La propriété littéraire et artistique en Roumanie, Le XXVIII-e congrès international de Bukarest*, S. Igiroșeanu cu *Căile ferate universale* și *Pe urmele lui Hristos*, traducere de Arhimandrit Nicodem Munteanu, I. Deleanu cu cartea lui N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, V. Popa cu *Prin vraja dragostei* și Z. Verzea, *În lumea de azi*, teatru. Theodora Irimia, în memoria lt. col. Vasile Irimia, „luptător al Independenței în Războiul din 1877–1878“, a donat un „*Tablou înrămat cuprinzând originalele fotografii ale ofițerilor din Regimentul 5 de Infanterie*“; profesorul I. Augenstreich și elevul J. Edelstein cu câte 15 volume, N. Hisch 11, M.N. Pacu 6, Cosma Hanibal și N. Déléano câte 2 volume, E.A. Pangrati, Em. Panaitescu, N. Donea, Ion Adam, Al. Igiroșeanu, Cpt. A. Lupașcu, N. Iorga și O. Flachs cu câte 1 volum. Fostul elev al Liceului „V. Alecsandri“, Penelope Georgiade, cu ocazia primirii diplomei de licență în litere, oferă suma de 20 lei; „diferite autorități, autori și persoane 118 volume“.

Comitetul Bibliotecii se adresează redacțiilor unor publicații periodice pentru a trimite gratuit numerele apărute pe anul în curs. Multe au fost solicitate, puține au răspuns: *Epoca*, *Secolul*, *Acțiunea*, *La Patrie*, *Bukarester-Tagblatt*, *Rumänischer Loyd*, *Ordinea*, *Viața Nouă*, *Convorbiri critice*, *Neamul românesc*, *Dreptatea*, *Sănătatea*, *Arta românească*, *Muscelu*.

În anul 1910 au fost înregistrați ca donatori C. Pop cu 216 cărți, Feodor Kartamyschew, Consulul general al Rusiei pe lângă „Commission Européenne du Danube“, cu 170 diferite reviste franceze, Mina Vasilescu 20 volume, Dr. George Maior, prof. la Școala de Agricultură de la Herestrău, cartea sa „*O pagină din luptele Românilor cu Sașii pe terenul cultural și economic*“, Șercaia, 1908–1909, „diferite autorități, autori și persoane 39 de volume“.⁶⁹⁾

În anul 1911, Matilda G.Gh. Orleanu a donat biblioteca sa, 376 volume, iar soția lui Alexandru Drăghicescu 186 volume, urmată de V. Botezanu, care oferă 58 de volume și 70 numere din *Revista Viticolă, horticolă și agricolă*, de la anul I la IX. Prof. Gh.N. Munteanu–Bârlad depune spre conservare „*tabloul reprezentând diferite vederi din vechiul Galați*“ și cartea *Costache Negri*.

D. Svilocosici, secretarul Legației Sârbe, donează colecția revistei *Convorbiri critice* pe 4 ani, 1907–1910, în 52 de numere și 22 volume.

Episcopul Nifon a donat 100 lei pentru continuitatea abonamentului la Monitorul Oficial, suspendat pentru că Ministrul Instrucțiunii nu a mai plătit. Anii 1912 și 1913 au fost mai săraci în donații personale: Alfred Paila 3 cărți, A. Frățilă 3 colecții de reviste și ziare, prof. Alador Baun, decedat, cu 23 volume, Kulef, directorul Liceului din Rusciuk 3 volume din scrierile sale, Chiriachița, în numele soțului, profesorul Gheorghe A. Caramfil, 59 volume, profesorii A.D. Xenopol și Ion Caraman, 40 respectiv 55 volume.⁷⁰⁾

În 1914, profesorul T.A. Bădărău, cercetător consecvent al colecțiilor gălățene, donează 219 volume, urmat de Eugen Dobrowolsky, 174, și Lucia, soția lui Ion C. Constantinescu, 156 volume. Au mai donat Olimpia Ionescu 33 volume, I. Nicolaide 14, Episcopul Nifon 4. G.T. Kirileanu va trimite din „Înalt ordin“, cărțile:⁷¹⁾ *Karl Anton Fürst von Hohenzollern, von K.Th. Zingeler* și *La vie d'une Princess Marie de Hohenzollern, par Maria Biermé*.

⁶⁹⁾ Arh. BVAU, Ds. XL, 1910, f. 16, 20, 23, 24, 32–36

⁷⁰⁾ Arh. BVAU, Ds. XLI, 1911, f. 9–10, 16–20, 23, 26; XLII, 1912, f. 16–20

⁷¹⁾ Arh. BVAU, Ds. XLIV, 1914, f. 5, 46–51

În anul 1915, an jubiliar pentru Biblioteca Publică „V.A. Urechia”, Comitetul Bibliotecii a încercat, prin organizarea manifestărilor și invitarea unui număr de personalități, să atragă sprijinul instituțiilor statului și persoanelor fizice pentru colectarea de fonduri în vederea construirii localului propriu; a solicitat donații prin adrese, dublate de „cărți poștale” expediate de bibliotecarul V. Surdu.

Rezultatele au fost destul de modeste, fără continuare și din cauza războiului. Unii și-au motivat gestul.

Profesorul I. Augenstreich declara expres: *„Cu ocaziunea împlinirii a 25 ani de la fondarea bibliotecii „V.A. Urechia”, vă trimit și eu un mic obol și anume: 1) Geschichte der Deutschen National-Litteratur von Vilmar, împreună cu partea II de Ad. Steru 2) Zur Geschichte der deutscher Sprache de W. Scherer 3) Geschichte der griechischen Literatur bis auf die Zeit Justinianus de Clerist. Deși valoarea acestor cărți nu e mai mare de 54 lei, dar sunt cărți importante de studiu”*⁷²⁾

Gheorghe I. Deciu, proprietar, a donat 196 volume, Ioan Caltofeanu, exprimându-și regretul că nu poate participa *„la frumoasa serbare de 25 de ani de la întemeierea bibliotecii regretatului, Marele Român, Vasile A. Urechia”*, fiind bolnav, apreciind mult folosul instituției, ține să contribuie *„la prosperarea ei”* donând *„suma de lei 1000... cu destinația de a se cumpăra cărți de care are biblioteca trebuință.”* Suma reprezenta bugetul oferit de minister pe un an.

Max Fischer, „mare industriaș”, proprietarul Fabricii de ambalaje „Albina”, a donat doar 50 lei.

Soția fostului *„profesor, deputat și secretar general în Ministerul Instrucțiunii, în timpul când bunul lui amic – fondatorul acestei Biblioteci, V.A. Urechia, era Ministru”*, Gh. Mihăilescu, donează portretul acestuia. Dr. Kanner a donat publicația *Omul și Natura*, redactată la Cahul și tipărită la Galați în anii 1874–75.

O parte dintre donațiile astfel motivate a ajuns în anul 1916 și poate ar fi continuat dacă nu ar fi fost războiul.

În ianuarie istoricul N. Bogdan răspunde *„cererii Comitetului Bibliotecii și Cartei poștale a Dvs. trimițând un colet poștal care conține următoarele din scrierile mele publicate, și care se mai află, în puține exemplare, în păstrarea mea”*.

Sunt listate 20 titluri în 21 volume. *„Le veți considera pe acestea ca dar Bibliotecii «Urechia», regretând că nu dispun și de alte tipărituri ce am avut. În ce privește monografia «Orașul Iași», vă menționez că Ediția I este cu totul incompletă, – așa că Ediția a II cuprinde împătrit atâta material istoric și peste 560 gravuri, pe când prima avea numai 160.”*

G.T. Kirileanu, în numele Casei Regale, trimite cartea Reginei Maria, *Patru anotimpuri din viața unui om*, iar profesorul Al. Lapedatu din Galați depune „o sumă” de cărți.

Mitropolitul Moldovei și al Sucevei, Pimen, trimite lucrarea *Pregătiri sufletești pentru Zile Mari*, alcătuită de *„directorul Cancelariei noastre mitropolitane... pentru biblioteca «Urechia» din Galați, de care mă unește scumpe amintiri.”*

În februarie Biblioteca confirmă lui Eftimie Antonescu că s-a primit *„mult valoroasa Dvoastră operă pe care ați binevoit a o oferi.”*

În raportul pe anul 1915/1916 este menționat și Constantin Daianovici, care, *„în semn de recunoștință pentru serviciile aduse lui de Biblioteca din Galați”* a donat 209 volume și o colecție de reviste; „diverși autori” au trimis 69 volume.

În anul 1918 Episcopul Nifon va depune portretul său, care *„va fi păstrat cu pietate în sala de*

⁷²⁾ Arh. BVAU, Ds. XLV, 1915, f. 66

lectură a Bibliotecii, ca vie amintire a interesului cel purtați Bibliotecii și ilustrului ei întemeietor“, consemna scrisoarea de mulțumire. În același an Alice V. Soare a depus la bibliotecă 42 volume.

În anii interbelici donațiile au fost mai puține, însă, unele cu valoare deosebită.

În anul 1919 s-a înregistrat donația lui H. Metaxa, 199 de volume, iar I. Vizzu a donat *Les Merveilles de l'Industrie „și un volum de poezie de nemuritorul Asachi, având sub semnătura proprie a autorului*“, care lipsește din colecții. V. Jac Constantinescu a donat *Cartea Jurisprudenței*, generalul N. Drăgotescu *Nouveau Dictionnaire Universel par J. Troussel* și I. Abramovici cu 5 volume. În anul 1920 C. Pantazopol a donat 221 de volume, iar Zamfir Filotti „cărți și obiecte de muzeu“.

După 1920 nu s-a mai completat în inventar coloana provenienței; din arhivă s-au identificat câțiva donatori de cărți, lucrări de artă și piese muzeale.

Sabner Tudori din Galați depune la Bibliotecă lucrarea sa *Apele Minerale și Situațiunile climatice* în 1921⁷³⁾, pentru ca în 1923 Paul Brătășeanu din București să trimită prin Ministerul Cultelor 29 cărți și hărți publicate de Consiliul Național al Unității Române la Paris pe vremea războiului, devenite în timp valori documentare.⁷⁴⁾

Prin activitatea bibliotecii în spitale în anii războiului au fost distruse 754 titluri în 942 de volume, valoarea despăgubirilor fiind stabilită la 3.000 lei în anul 1919, primită în anul 1921, deși directorul Const. Calmuschi solicitase 12.000 lei, ca urmare a reevaluării. Cu acești bani se va fi cumpărat cărți.

În anul 1924, directorul Const. Calmuschi a lansat un nou apel către redacțiile gazetelor *Dimineața, Adevărul, Adevărul literar, Viața românească, Universul, Viitorul, Neamul Românesc, Revista de filosofie, Convorbiri literare, Gândirea, Lamura, Buletinul cărții, Ramuri, Drum drept*, pentru „a trimite gratuit acestei Bibliotecii revista ce conduceți cu începere de la 1 ianuarie 1924.

În acest apel, nu mă sprijin pe legea, ce dispune ca orice editură să trimită câte un exemplar din publicațiunile sale bibliotecilor statului, printre care e și Biblioteca «V.A. Urechia», ci la dragostea Dvoastră pentru răspândirea culturii, de care dați așa de prețioase dovezi.

Permiteți-mi, vă rog, să vă reamintesc, că vechea Bibliotecă «V.A. Urechia», dotată cu așa de prețioase colecțiuni, prin concepția generosului ei donator, este destinată a deveni un focar de cultură românească... menire la care cu greu poate ajunge, din cauza lipsurilor mijloacelor de tot felul în care se află, fără sprijinul oamenilor cu suflet românesc, în care vă pun în primul loc“.

Cine și cum a răspuns apelului este greu de stabilit, câtă vreme nu au rămas mărturii arhivistice, iar presa din anii interbelici este puțin reprezentată în colecții, parte fiind „pierdută“ între anii 1940/1947.

În anul 1928 Mihail Sadoveanu a trimis prin Societatea Culturală „V.A. Urechia“, deseori confundată cu Biblioteca, opt volume din scrierile sale.

Tot în acest an „*Etablissement de Musique George Degen Bucarest*“ a depus „câte 2 exemplare din titlurile, compoziții muzicale, a cărui proprietate literară a obținut, în conformitate cu legea proprietății literare“, 8 titluri de diverși compozitori, invocat fiind dreptul de depozit legal al bibliotecii, stabilit din 1922 doar pentru provinciile realipite.

În anul 1929, Ion I. Cetățeanu a donat 112 volume și fotografia tatăl său, primul director al Liceului „V. Alecsandri“. Arhiva mai consemnează că în același an Niculescu–Varone din București a „dăruit un număr“ de cărți.

⁷³⁾ Arh. BVAU, Ds. XXXIX(A), 1909/1924, f. 56, 66;

⁷⁴⁾ Arh. BVAU, Ds. LIII, 1923, f 15

În 1930 soția Paroh. I. Costin depune „o neprețuită colecție de ziare și reviste“. În același an D. Georocianu va dona „o carte“.

În 1932 este consemnată în arhivă donația lui N. Dragomirescu, *Probleme–Minuni*, iar în 1933 a lui C. Codreanu, 17 colecții de reviste și cărți între care *Hronicul Româno–Moldo–Vlahilor* de D. Cantemir. Prof. univ. I. Andrieșescu trimite volumul *Dacia*, iar avocatul M.M. Pacu donează colecțiile ziarelor *Poșta și Covurluiul*.

În anul 1936 Frații Schnab au dăruit *La Grande Encyclopédie* în 19 volume, iar Emmrich Werl din Viena a trimis „prin Doamna“ 64 de cărți de care „*Biblioteca tocmai simțea nevoia*“, sublinia Em. Constantinescu în scrisorile către donatori.

În anul următor a intrat în patrimoniul public o bibliotecă personală, cea mai mare donație din anii interbelici făcută de preotul David Popescu ce a aparținut fiului său, cel mai mare adaus la creșterea colecțiilor în deceniul al patrulea: „*1000 volume cărți și reviste, precum și mobilierul respectiv, care au alcătuit valoroasa bibliotecă a regretatului profesor și coleg Ștefan D. Popescu, a cărui pierdere ne-a afectat în chip atât de simțitor*“, se nota în scrisoarea de confirmare.⁷⁵⁾ Cărțile conservate sunt marcate cu parafa posesorului.

În anul 1939 legatarii universali ai lui Alexandru Lenș, George Trancu și col. N. Iliescu, oferă trei gravuri înrămate din 1830 și „*O ladă cu 189 deverse cărți și broșuri*“.⁷⁶⁾ În acest an a mai fost reținută de arhivă vizita Rezydentului Regal al Ținutului Dunărea de Jos, profesorul Victor Slăvescu (? a sprijinit construcția Palatului Cultural, cum s-a văzut), care a făcut o „prețioasă donație personală“, ultima înainte celei de-a doua conflagrații mondiale a secolului al XX-lea.

În anii '930 subvențiile Ministerului Instrucțiunii au fost reduse, iar cele locale au fost orientate spre construcția Palatului Culturii, care a durat pe toată dimensiunea deceniului al patrulea al secolului al XX-lea. La 31 iulie se întocmește un inventar, conform căruia între anii 1931 – 1935 au intrat în bibliotecă 40 de reviste și 68 titluri de cărți în valoare de 30.198 lei.

Starea de fapt a fost sintetizată de directorul Em. Constantinescu în raportul înaintat Ministerului în anul 1935⁷⁷⁾, după ce a notificat că patrimoniul cultural al bibliotecii nu a fost evaluat exact niciodată, a propus soluții pentru rezolvare, unele valabile și astăzi:

„Referitor la Ordinul nr. 90729 din 1 iunie 1935, avem onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele:

De la fondarea acestei instituțiuni, acum 45 de ani împliniți, nu s-a făcut nici odată evaluarea pecuniară mai reală a bogățiilor ei în volume, manuscrise, stampe, obiecte de muzeu, medalii, monede vechi etc., deși acest lucru a fost urmărit de mai multe ori, cerându-se Onor. Minister al Instrucțiunii să binevoiască a numi o comisie de specialiști, fie din Galați fie din altă parte, care să se îndeletnicească cu această specialitate. Căci fără asistența unei asemenea comisii, evaluarea adevărată a patrimoniului instituției noastre este o operație cu desăvârșire imposibilă de îndeplinit, deoarece pentru foarte numeroase volume vechi de secole, stampe, documente, manuscrise etc., nu avem nici un criteriu de evaluare bănească. Desigur, această evaluare este mai puțin anevoioasă pentru colecțiile adunate sau obținute în vremuri mai nouă, dar acestea din urmă reprezintă foarte puțin, față de comoara cărților

⁷⁵⁾ Arh. BVAU, Ds. LXIII, 1936, f. 81, 89; LXIV, 1937, f. 197

⁷⁶⁾ Arh. BVAU, Ds. LXVI, 1938, f. 61

⁷⁷⁾ Arh. BVAU, Ds. LXII, 1935, f. 82; f. 30–32

și obiectelor vechi și rare, pe care noi nu le putem evalua bănește.

De aceea în anul 1931, cu raportul nr. 27 din 27 mai, am avut onoarea a vă înainta un inventar cu o evaluare aproximativă a averii instituției noastre și ceream și atunci numirea unei comisii de specialiști pentru desăvârșirea operațiunii cerute de inventar. De la acea dată, 27 V 1931, până astăzi, în interval de 4 ani, biblioteca noastră nu s-a îmbogățit prea mult, nici prin donațiuni serioase și de valoare, nici prin cumpărare de cărți nouă. Aceasta din cauza lipsei de fonduri, întrucât subvenția anuală alocată în anii din urmă în bugetul Onor. Ministerului Instrucțiunii pe seama Bibliotecii Publice „V.A.Urechia“ s-a coborât la sume foarte mici, ajungând până la 2.500 lei anual. Iar în timpul din urmă, nici această sumă nu s-a mai putu încasa de la Ad. Financiară, din lipsă de acreditiv, așa că a trebuit să înapoiem Onor. Ministerului Instrucțiunii, la închiderea exercițiului 1934–35, ord. de plată nr. 16295 din 13 decembrie 1934, în valoare de lei 600, sumă ce reprezintă cheltuieli de materiale necesare acestei biblioteci pe luna iunie 1934, pentru a fi reordonanțată.

După calculele noastre, în acest interval de 4 ani, averea Bibliotecii Publice „V.A.Urechia“, nu a crescut față de situația arătată în intervalul de la 1931, decât cu maximum 15.000 lei.

Așa stând lucrul, Domnule Ministru, cu onoare vă rog să mețineți drept bun și actual inventarul aproximativ, executat de noi în anul 1931, cu adausul sumei de 15000 lei, cu cât credem că s-a mărit avutul ei.

Iar dacă Onor. Minister dorește și inventariere și o evaluare bănească mai precisă a averii acestei instituții, ne îngăduim a repeta, că această operație necesită numai decât:

I. numirea unei comisii de specialiști pentru evaluare;

II. un credit extraordinar pentru material și personalul necesar, dat fiind imensul număr de cărți și obiecte ce alcătuiește depozetele ei, ținând seama că în prezent biblioteca nu are decât doi funcționari, și anume un director și un custode,...

Supunem binevoitoarei Dv atenții această propunere și așteptăm deciziunea ce veți binevoi să luați în această privință.“

A așteptat zădarnic. Nici astăzi patrimoniul cultural mobil din bibliotecă nu este evaluat, iar în caz de sustrageri sau pierderi, nu există posibilitatea recuperării cel puțin a contravalorii acestora în parametri reali.

Normele și criteriile de evaluare pentru cărți și alte documente susceptibile a face parte din Patrimoniul Cultural Național, emise cândva, nu au fost urmărite în aplicarea lor, personalul nu a fost instruit, activitatea fiind complexă presupune cunoștințe și informare asupra practicilor de aiurea.

De după V.A. Urechia, cea mai mare donație de documente istorice a fost făcută de prof. Emil Vârtosu în anul 1972, care, gălățean fiind și implicat în evoluția bibliotecii ca cititor și cercetător, a ținut ca întreaga sa colecție de înscrisuri vechi, multe în limba greacă și slavă, să fie depozitate aici cu speranța valorificării lor; au fost cedate, în anul 1985/6, la schimb cu Biblioteca Comisiei Europene a Dunării, Arhivelor Statului, filiala Galați, care nu a mai respectat înțelegerea.

Alături de donațiile persoanelor fizice și transferurile de la depozitul legal al Academiei Române au fost înregistrate și trimiterile diverselor instituții sau societăți. Nu este lipsită de importanță menționarea celor reținute de arhivă, gratuitățile, fiind principala sursă de constituire a colecțiilor până în anul 1950. Peste 40 de instituții, de la Patriarhie, Mitropolii, Episcopii și ministere, la institute de cercetări, instituții ale administrației publice locale, societăți culturale, comerciale sau industriale din România, unele și din străinătate, au trimis publicații, cărți de onoare, acte de fundație, fotografii. Lectura înscrisurilor din arhivă este necesară pentru întregirea imaginii formării colecțiilor și prestigiul național al Bibliotecii „V.A. Urechia” între anii 1891–1941.

Comitetul Permanent al Județului Covurlui transferă în 1891 *Marea Enciclopedie Franceză* ce a făcut parte din colecțiile Bibliotecii județene înființată în 1871, completată ulterior cu ultimele volume apărute. Institutul „C. Negri“ transferă în 1895 biblioteca, 379 volume. Biblioteca ASTRA din Sibiu trimite 48 de volume și Gazeta Transilvaniei pe anii 1869/1894. Facultatea de Teologie din București trimite 20 „*teze pentru obținerea gradului academic de licențiat în teologie*“. În anul 1895 s-a depus spre conservare „*o fotografie a localului Casei de Depuneri, Consemnațiuni și Economie, astăzi dărâmat, pentru colecțiunea bibliotecii Urechia din Galați, crezând că în viitor ea poate prezenta un interes oarecare pentru colecțiunea acelei instituții. Acest local a fost clădit în anul 1875. În el a funcționat Casa de Depuneri și Consemnațiuni, la care s-a alipit în 1880 Casa de Economii, instituție de stat creată în acel an. Cu timpul, ajunsese cu totul neîncăpător. De aceea în 1895 s-a dărâmat. Pe locul lui, intrupat cu locul vecinei biserici S-tu Ioan cel Mare, asemenea dărâmată, s-a hotărât clădirea unui nou edificiu, destinat Casei de Depuneri Consemnațiuni și Economie.*“ Regimentul 6 Roșiori Galați trimite în 1897 *Conferințe asupra Tacticilor și Organizarea și tactica cavaleriei. Partea II-a*. În 1898 Tipografia Cărților Bisericești trimite 35 de titluri. Ministerul Instrucțiunii Publice din Italia trimite în 1900 „*Raccolta Colombiana, un esemplare degli indici e cataloghi, un esemplare delle opere Galileiane (meno i primi due volum mancanti) e un esemplare dei volumi II, III e IV delle Gallerie Nazionali italiane, non potendosi disporre di alcun esemplare del primo*“, total 77 de volume, continuând în anii interbelici cu *Edizione Nazionale Galileana* în 20 de volume, *Dante, Buletinul Ministerului Instrucțiunii Publice* și altele. Ministerul Cultelor și Instrucțiunii trimite în 1901 lucrarea lui G. Bengier, *La Roumanie en 1900*, 3 exemplare în limbile franceză, germană și engleză, 2 tablouri după „coloanele“ împăraților Traian și Marcu Aurelian. Ministerul Lucrărilor Publice depune *Les routes en Roumanie, Harta drumurilor de comunicație pe anul 1898, Expunerea situațiunii Ministerului lucrărilor publice de la finea anului 1897*, vol. I, tom. III, *Harta căilor de comunicații în cele 32 de județe pe anul 1903, Harta generală a Căilor de comunicații din România pe anul 1906*. Ministerul Agriculturii înaintază spre conservare, *Catalogul expozanților români la Expoziția din Paris*, apoi *Statistica prețurilor de munci agricole după contractele scrise și învoielile verbale din 1904–1907, Rezultatele date de legile 1881 și 1889 pentru vânzarea moșiilor statului în loturi mici, Mișcarea populației României pe anii 1901/1903, Ancheta Industrială din anii 1901/1902, Analele Institutului de meteorologie* – trimise în continuare de Institutul Meteorologic –, precum și *Buletinul Observațiilor Meteorologice din România, Starea udometrică nr. 38–43, Preciziunea în cântăriri, Asupra variațiunilor etaloanelor de masă, Influența pădurilor asupra vânturilor, Cestiunea schimbării climei în România*. Academia Română a trimis *Analele și Memoriile secțiunilor*, partea administrativă și dezbaterile, *Ugrinus*, discurs de I. Pușcariu, cu răspuns de B.P. Hașdeu, S.Fl. Marian, *Sărbătorile la români*, vol. III, *Cinci–Zecimea*, Gr. Crețu, *Lexicon slavo–românesc și tâlcuirea numelor din 1649*, I. Bianu *Bibliografia Românească Veche*, pe volume și fascicole, *Catalogul manuscrisurilor românești, Documente românești*, V. Roșu, *Studiu asupra irigațiilor în România*, Titus Livius, *Istoria romană Tom III fasc. 2 cărțile XXVI–XXX*, traducere de N.N. Locusteanu și I.S. Petrescu, C. Jornescu și I. Popa–Burdă, *Harta agronomică a României*.

Biblioteca–Muzeu Balaguer din Spania trimite în anul 1902 *Balaguer Victor Obras. Vol. XX–XXII, XXVIII–XXXIII, XXXV–XXXVII. Madrid 1888 – 1899*, 12 volume, și *Novelas. Tom. I–II. Madrid 1892*.

În 1905 Ministerul Finanțelor trimite lucrările privind regimul vamal în 1904, iar Camera de comerț și industrie Galați donează 2 exemplare din lucrările *Congresului al VI-lea al Camerelor de Comerț și Industrie*. Primăria Comunei Iași „*trimite spre păstrare, copie de pe actul comemorativ, ce urmează a fi depus în noua temelie a statuii Gh. Asachi*“, iar Casa Școalelor depune, prin Prefectura Covurlui, „*Cartea de aur a donatorilor Casei Școalelor pentru păstrare la Biblioteca „V.A. Urechia*“.

Cercul didactic Galați donează *Din ornamentica română* de Dim. Comșa, prof. la Seminarul din Sibiu.

În 1907 Ministerul Instrucțiunii va dona 12 volume, Ministerul Domeniilor 2, Ministerul de Externe 2, Academia Română 15. În anul 1908 Episcopia Dunării de Jos donează 2 exemplare din noua ediție a Bibliei, Mitropolia Moldovei trimite pentru conservare „*un exemplar al actului comemorativ făcut cu ocazia sfințirii paraclisului din palatul Mitropoliei*“. Vor mai trimite Ministerul Instrucțiunii 2 cărți, Casa Școalelor 211, în 1909 alte 135 și în 1910 încă 17 volume, Academia Română 10, în 1909 alte 10, Institutul de Metrologie 3 și Catalogul Expoziției Generale din 1906, Liceul „V. Alecsandri“ 199 de volume, Societatea clerului român „Solidaritatea“ 6 exemplare din cartea *Ce să crezi și cum să trăiești*, iar Societatea Medicilor și Naturaliștilor din Iași *Buletinul Societății* pe 20 de ani, 1887–1907. În 1910 Biblioteca Populară „Lumina Învierii“ din comuna Pisica județul Tulcea a trimis cărțile Dr. Al.L. Suceveanu *Beția și alcoolismul* și Marcus Berlescu, *Catalogue 1910 al Mașinilor Alfa Separatori*. Ministerul Instrucțiunii va dona 2 cărți, Ministerul Agriculturii 3, Ministerul Instrucțiunii al Italiei 1, Ministerul Lucrărilor Publice 2, Ministerul Industriei 1. În 1911 Academia Română a donat 42 volume, Ministerul Instrucțiunii 5, Ministerul Lucrărilor Publice 2, Ministerul Industriei 1 și Casa Școalelor 80 volume. Liceul „V. Alecsandri“, cu banii rezultați din serbarea Unirea Principatelor, a cumpărat 12 volume de pedagogie de la prof. Florian Ștefănescu–Goangă. Societatea de Exploatare a iluminatului cu gaz și electricitate din Galați a donat 100 exemplare din lucrarea *La Roumanie Agricole* de Lèopold Magniet, iar Camera de Comerț din Ploiești lucrările *Al XII-lea Congres al Camerilor de Comerț și Industrie și Impozitul licenței pe decaltru*. În 1913 Cercul Intim Club donează 14 colecții reviste românești și străine. În 1914 Ministerul Instrucțiunii și Casa Școalelor trimit 3 volume, iar în 1915 Academia Română 33 volume, Ministerul Instrucțiunii, Ministerul Agriculturii și Comisia Monumentelor Istorice câte 1 volum. În 1916 Academia Română donează 13 și Institutul Samitca Craiova 15 volume. Episcopia Dunării de Jos depune, la 8 august 1917, un exemplar tipărit semnat de Episcopul Nifon, al „*Actului de sfințire a Catedralei Episcopale, ce a avut loc la 3 august 1917, pentru păstrarea în arhivă.*“ În 1931 Casa Școalelor și a Culturii Poporului trimite cărțile Ion M. Marinescu *Din antichitatea clasică I și II și I. Kant Critica rațiunii pure*, Biblioteca Academiei Române trimite publicațiile ei, inclusiv cele tipărite înainte de 1932, ultimele trimiteri fiind înregistrate în 1943, inclusiv o carte veche, „*Elemente de filosofie, logică și etică precedate de o istorie a filosofiei de Joh. Gottl. Haineccios, traducere din latinește în grecește de către nobilul boier, marele vornic Domnul Grigore Brâncoveanu Basarab, Viena 1808*“. În 1934 Institutul de Demografie și Recensământ a trimis *Buletinul Demografic al României* Anul I, 1932, II, 1933, III, nr. 1–8. În 1937 Fundația Culturală „Principele Carol“ trimite *Monografia Ardealului* în 3 volume, *Cartea satului* nr. 1–15, Marcu Beza, *Ruva*, Iordan Iovkov, *Nopti la Hanul din Antimov*, Grigorios Xenopoulos, *Stânca Roșie*, *Îndrumător al muncii culturale la sate*. *Catalogul Echipelor*, 4 volume, *Biblioteca sociologică*. *Annalen der Gemeinwirtschaft* din Geneva va dona „*colecția pe anii 1925–1936 din Annales de L’Economie Collective*“. Comisia Europeană a Dunării donează în 1933 lucrarea *La Commission Européenne du Danube*, și în 1936 *Le Journal officiel de la Société des Nations – années 1934 et 1935*, *Le Résumé mensuel des travaux de l’organisation internationale du travail -1935*, *2 Ouvrages sur les travaux publics nationaux (1934–1935)*, *Un rapport sur l’économie du transport aérien en Europe*, *Un rapport sur le régime juridique et administratif des tronçons frontaliers de ligne de chemins de fer et des gares de raccordement*, *Bulletin pour 1934 et 1935 de l’Association Internationale Permanente des Congrès de navigation*, iar în 1939 a deșus alte 10 lucrări. Consulatele din Galați au donat publicații din statele lor: Cehoslovacia, *Arta grafică în Cehoslovacia*, *Coopération et prévoyance sociale en Tchecoslovaquie* și *Dix ans de politique tchechoslovaque*; Franța, *Istoria literaturii franceze*, *Apicultura* și *Precizări de*

fizică biologică; Italia, 6 lucrări ale lui Dante, și „*nonché gli di Giuseppe Mazzini, Lombardia, Chemises Noires, Brunet, Vertes en Espagne*“ de Georges Oudard și *Les Leçons de la Guerre D'Espagne* de Général Duval; Danemarca, *Le Danemark*. Serviciul German de Informații a trimis în 1942 nr. 7 al revistei *Cartea Germană* în 100 de exemplare. Nu s-a conservat nici un exemplar. În decembrie 1949, Institutul Central de Statistică reia trimiterea publicațiilor sale oficiale: *Buletinul Demografic nr. 11/1947, 11–12 1948 și Mișcarea populației, extras pe anii 1947 – 1949*.

Într-un proces verbal din 21 octombrie 1950 este menționat existența unui „*Inventar cărți cumpărate de Societatea V.A. Urechia și dăruite bibliotecii, intitulat catalog cărți de prof G. Aburel, cuprinzând 3130 volume, din care o parte au fost înregistrate în catalogul inventar general.*“⁷⁸⁾

Sintetizând, se constată că donațiile persoanelor fizice, începând cu fondatorul, și persoanelor juridice au fost principala sursă de formare a colecțiilor, reprezentând aproape 75% din total, și dacă se atașează și preluările de la Academia Română gratuitățile au reprezentat peste 90 % din colecțiile constituite până în anul 1940.

Din punct de vedere al provenienței, recapitulând, structura colecțiilor constituite până în anul 1905 se prezintă în cifre astfel:

V.A. Urechia a donat, conform identificărilor prin lectura Catalogului general și cel al stampelor tipărite și manuscris, 10.929 de titluri în 19.533 volume, aportul său fiind fără precedent și fără urmărire în istoria bibliotecilor din România și din punct de vedere al provenienței, făcându-și pe drept numele nemuritor. Alți donatori au participat cu 5.900 de titluri în 7.009 de volume.

Acestor donații li se adaugă 14.880 unități de evidență trimise de diverse persoane juridice, în afară de Academia Română.

Participarea înaltului for al culturii românești la constituirea colecțiilor Bibliotecii din Galați între anii 1894–1905 a depășit din punct de vedere cantitativ donația fondatorului ei, a contribuit în cel mai înalt grad la formarea colecțiilor prin transferul unui exemplar din cele legale și publicațiile proprii.

Corectând inadvertențele statistice din *Tabelul* publicat în anul 1906, (nu au fost însumate „111 titluri de reviste în 2.022 fascicule și 688 bucăți note muzicale“ primite în 1902, înscrise în rubrica observații, la care se adaugă cele trimise după 1905, respectiv 747 de volume), dar și evidențele Bibliotecii Academiei citate de Tatiana Popescu Ulmu, „*În total de la 1894 până acum (1905), s-au dăruit acelei Biblioteci 12.518 publicațiuni, în 22.597 de volume și broșuri*“⁷⁹⁾ s-a calculat că au fost trimise prin Biblioteca Academiei 11.297 titluri în 22.146 volume.

Achizițiile din subvențiile Ministerului Instrucțiunii Publice, Primăriei, Consiliului Județean Covurlui și alte surse au reprezentat mai puțin de 10 % din total; au fost cumpărate până în anul 1905, calculate de noi, 2.811 titluri în 4.227 volume, iar între 1906–1940 inventariate 1.724 volume, deci total 5.951 unități de evidență. În perioada interbelică creșterea colecțiilor a cunoscut un ritm scăzut.

În anul 1919 existau, conform inventarului, 42.104 unități de evidență, plus 5.414 stampe, menționate ca existente în 1915.

Până în anul 1940 au mai fost inventariate doar 1.565 de cărți, ultimul număr de inventar fiind 43.669. Publicațiile intrate între anii 1920–1929, preluate de la fostul director Const. Calmuschi, se pare că au fost înregistrate parțial în evidențe după 1930.

⁷⁸⁾ Arh. BVAU, Ds. CXV(B), 1943–1954, f. 21

⁷⁹⁾ Tatiana Popescu Ulmu. Contribuția Bibliotecii Academiei Române la creșterea colecțiilor Bibliotecii Publice „V.A. Urechia“ din Galați. Studii și cercetări de documentare și bibliologie, 1, 1966, p. 73–74

Nu se poate trece cu vederea faptul că în anul 1928 Const. Calmuschi și-a permis, să zicem, o deturnare de fonduri, cumpărând două tablouri în ulei de la pictorul G. Teodorescu–Romanai, plătind 12.000 lei din cei 20.000 acordați de minister, în condițiile când subvențiile pentru achiziții de cărți se acordau cu greutate și după repetate insistențe.

Dar nu toate cărțile au fost inventariate. Lucrările de evidență au fost reluate în anul 1949 și întrerupte în 1952, ultimul număr de inventar fiind 58.040. Au fost înregistrate acum și cărți apărute între anii 1941 și 1949. Argumentăm afirmația cu monografia *Viața și opera economistului Al.D. Moruzi, 1815–1878, București, 1941*, semnată de Victor Slăvescu, cu dedicație autografă către Al.S. Moruzi datată iunie 1944.⁸⁰⁾

În acești ani au fost preluate pe bază de liste și o parte din cărțile retrase din alte biblioteci, epurate sau confiscate, approximate în 1949 în jur de 30.000 de volume raportate statistic, cum s-a văzut în volumul 1. Între acestea s-a aflat și ceea ce a rămas din biblioteca Cantacuzinilor din Băleni, una dintre marile biblioteci de familie ce au existat în zonă.

Dan Simonescu mi-a relatat în anul 1965 că în 1937/1938, când a fost la Galați pentru cercetarea colecției de carte veche românească, a făcut o vizită particulară la Băleni. Biblioteca ocupa o cameră cu dulapuri pline cu cărți, unele legate în piele crudă. Se conservă parte din această bibliotecă. Din listele întocmite în 1949 la preluarea conacului „donat” statului, fără precizarea provenienței, și pe baza volumelor existente la Biblioteca „V.A. Urechia”, a unor informații bibliografice și arhivistice, s-ar putea încerca reconstituirea conținutului acestei biblioteci.

În cei 12 ani cât a condus instituția, V.A. Urechia s-a ocupat personal de completarea colecțiilor și prin cumpărarea de cărți, încercând să recupereze ce se mai putea din produsele tiparului absente în biblioteca personală, din unele biblioteci personale românești, încât și ceea ce s-a achiziționat în acești ani a fost subordonat conceptului său despre biblioteca publică și științifică.

Cu toate că sumele alocate pentru achiziții erau sub necesar și după Urechia, Comitetul și directorii Bibliotecii au cumpărat cărți și periodice și din străinătate pe toată dimensiunea istoriei instituției, uneori afectând completarea cu carte curentă românească. De exemplu, D.G. Maxim, membru al Comitetului, comandă la 31 mai 1905 cărți la trei librării din străinătate: Société du recueil Sirey Paris, Librairie Marchal & Billard din Paris și Librairie Fratelli Camelli Firenze. În februarie 1906 H. Dunod & E. Pinat Libraires Éditeurs Paris comunica posibilitatea livrării volumelor comandate – de la 22 până la 31 – din *Grande Encyclopédie*. În anul 1905 Biblioteca era abonată la *Il Diritto Marittimo* ce apărea la Genova, în 1908 fiind achitată contravaloarea și pentru anul în curs. În februarie 1912 se achită la Libreria Raffaello Giusti Livorno „*l Abonamente Masmata XV del supplemento Periodies de Matematica ... (1911–1912)*”; în martie Paul John Buchandlung Leipzig a trimis o factură pentru 20 de cărți în valoare de 104,50 mărci, iar în octombrie P. V. Stock Libraire–Éditeur Paris a trimis la cerere o listă cu 24 cărți, în valoare de 419,05 franci, acceptată imediat, ceea ce presupune continuitatea unor astfel de relații.

În anul 1924, directorul Const. Calmuschi se adresează consulatelor Franței și Italiei din Galați pentru obținerea unui schimb valutar preferențial și reduceri de prețuri pentru cărțile achiziționate și abonamente la periodice din aceste țări. Mai mult de jumătate din sumele acordate pentru achiziții de cărți în anul 1928 au fost cheltuite pentru presă și carte străină: s-au contractat abonamente la *Illustration*, *La Nature*, *Dimanche Illustré*, *Le Matin*, *Revue Hebdomadaire*, *Revue des deux Mondes*, *Revue Scientifique*, *Le Temps*, *Excelsior*, *Corriere della Sera*, în valoare de 12.548 din subvenția de 20.000 lei

⁸⁰⁾ Vezi: Registrul inventar vol. VIII , nr. 58.037

acordată de Prefectura Județului Covurlui, și s-au cumpărat cărți „*de la Paris, Casa editoare Daufour, Malat et Boulanger, în val. de lei 600, de la Milano, Casa Francesco Vallardi, în val. lei 4400, diferite cărți 8000 lei*“ din subvenția de 20.000 lei acordată de către minister. În anul 1929 s-au plătit abonamente la 9 periodice franceze și 3 italiene în valoare totală de 11.288 lei.

După 1930 achizițiile au fost întâmplătoare, subvențiile fiind reduse simțitor.

Schimbul interbibliotecar a rămas o practică nesemnificativă, însumând 60 titluri în 146 volume atât cu Biblioteca Academiei, cât și cu persoane fizice.

În anul 1905, Biblioteca Publică „V.A. Urechia“ era cea mai mare între cele de aceeași categorie din România: 30.997 titluri în 52.803 volume convenționale, fără piesele muzeistice de istorie și de artă.

V.A. Urechia a urmărit o echilibrare tematică a colecțiilor, având în vedere enciclopedismul și universalitatea după conținut, cât i-au permis posibilitățile. *Tabela constituirii colecțiilor* până în 1904/1905 și *Tabela de toate operele... împărțite pe materii... și după limbi*, publicate în 1906, cuprinzând 29.215 titluri în 47.720 volume – fără a fi incluse toate colecțiile –, repartizate pe 60 de domenii, unele formale, în 21 de limbi, oferă o imagine asupra structurii patrimoniului bibliografic, deși nu toate cărțile au fost corect clasificate, iar domeniile delimitate sau asociate nu au fost stabilite după criteriile practicate în clasificarea științelor.

Ordonarea fișelor pe discipline, alfabetic și pe limbi în catalogul pe materii permitea și confruntarea existentului cu cererea de informații și oferta pentru achiziții. Structura tematică și lingvistică nu a suferit modificări notabile, colecțiile înregistrând o creștere nesemnificativă după anul 1905.

Pri urmare, datele din numita tabelă, privind structura tematică a patrimoniului bibliotecii, pot fi extrapolate la totalitatea colecțiilor de până în anul 1952.

Ponderea literaturii istorice cu disciplinele conexe și geografia trimit la profesia și ocupațiile autorului bibliotecii.

Literatura juridică, respectiv legi, statute, regulamente, cărți privind organizarea societăților și congreselor interne și externe trimit la activitatea sa parlamentară, la preocuparea de organizare a vieții sociale, culturale și spirituale în structuri care să permită ascensiunea cetățenilor în plan social și al ordinii statale.

Cărțile din domeniile agricole, economiei casnice, industriei, comerțului, economiei politice, studiilor economice și contabilității, arhitecturii, ingineriei, medicinei umane și veterinare reflectă preocuparea pentru ancorarea bibliotecii în viața localității și nu numai.

Multitudinea lucrărilor de matematică, chimie, științe ale naturii, artă, muzică, teologie, lingvistică, a gramaticilor și dicționarelor, a literaturii de informare și referință, a bibliografiilor și enciclopediilor demonstrează încercarea de punere în practică a conceptului de bibliotecă publică enciclopedică, complementară școlii, bază de studiu, participantă la progresul social și material al comunității.

Mai grăitoare de cât vorbele sunt cifrele.

Datele din *Tabelă* sunt importante din punct de vedere documentar și științific pentru istoria bibliotecilor, dar și pentru cultura română în general.

În structura lingvistică predominau, se înțelege, tipăriturile în limba română, 26.320 volume, alte 14.471 volume fiind în 20 de limbi europene.

Publicațiile în unele limbi au o reprezentare simbolică, procurate cu scop documentar sau ajunse din întâmplare. Au existat 8.966 publicații în limba franceză, 2.801 în germană, 757 în greacă, 738 în italiană, 710 în latină, 225 în spaniolă, 84 în engleză, 80 în rusă, 30 în norvegiană, 22 în maghiară, 17 în daneză, 12 în polonă, 11 în macedoneană, 4 în albaneză, 4 în arabă, 3 în armeană, 2 în bulgară, 2 în

portugheză, 2 în suedeză, 1 în ebraică.

Repunând în circuitul informațional datele din *Tabelă* după aproape un secol de la publicare se oferă un document rar, un atestat, referențial, unic după cunoștințele noastre, pentru istoria colecțiilor instituției, pentru istoria bibliotecilor publice din România, pentru cultura română în general și, poate, mai mult de cât atât.⁸¹⁾

⁸¹⁾ *Agricultura, economia casnică și industria* 288 titluri/ 357 volume în limba **română**, 69 titluri/81 volume în limba **franceză**, 57 titluri/58 volume în limba **germană**, 2 titluri/volume în limba **italiană**, 1titlu/volum în limba **greacă**. *Antropologia* 12 titluri/14 volume în **română**, 15 titluri/17 volume în **franceză**, 1titlu/volum în **germană** 1 titlu/volum în **italiană**. *Arheologia și numismatică* 87 titluri/111 volume în **română**, 53 titluri/67 volume în **franceză**, 10 titluri/14 volume în **germană** 7 titluri/volume în **italiană**, 4 titluri/volume în **latină** 1titlu/volum în **greacă**, 1 titlu/2 volume în **rusă**, 1 titlu/4 volume în **norvegiană**, 1 titlu/volum în **portugheză**. *Arhitectura și ingineria* 93 titluri/106 volume în **română**, 33 titluri/42 volume în **franceză**, 5 titluri/10 volume în **germană**, 2 titluri/volume în **italiană**, 3 titluri/volume în **engleză**. *Arta* 52 titluri/67 volume în **română**, 44 titluri/50 volume în **franceză**, 10 titluri/12 volume în **germană**, 1 titlu/3 volume în **italiană**, 1titlu/volum în **engleză**, 1 titlu/volum în **spaniolă**. *Arta militară* 561 titluri/729 volume în **română**, 102 titluri/115 volume în **franceză**, 4 titluri/7 volume în **germană**, 3 titluri/volume în **engleză**. *Autografe* 234 titluri/volume în **română**, 43 titluri/volume în **franceză**, 3 titluri/volume în **germană**, 1 titlu/volum în **italiană**, 1 titlu/volum în **greacă**, 2 titluri/volume în **spaniolă**, 2 titluri/volume în **daneză**, 3 titluri/volume în **arabă**. *Autori elini și latini* 214 titluri/498 volume în **latină**, 203 titluri/480 volume în **greacă**. *Bibliografie* 108 titluri/135 volume în **română**, 54 titluri/55 volume în **franceză**, 9 titluri/volume în **germană**, 8 titluri/24 volume în **italiană**, 1 titlu/volum în **engleză**, 1 titlu/volum în **latină**, 1 titlu/volum în **greacă**, 3 titluri/4 volume în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **rusă**, 1 titlu/volum în **ungară**. *Biografii, anecdote* 302 titluri/502 volume în **română**, 134 titluri/232 volume în **franceză**, 22 titluri/36 volume în **germană**, 13 titluri/14 volume în **italiană**, 1 titlu/volum în **engleză**, 2 titluri/volume în **latină**, 2 titluri/volume în **greacă**, 3 titluri/volume în **spaniolă**, 4 titluri/volume în **rusă**, 1 titlu/volum în **ungară**, 2 titluri/volume în **polonă**. *Călătorii* 94 titluri/110 volume în **română**, 125 titluri/185 volume în **franceză**, 36 titluri/56 volume în **germană**, 13 titluri/16 volume în **italiană**, 2 titluri/volume în **engleză**, 1 titlu/volum în **greacă**, 2 titluri/volume în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **norvegiană**. *Calendare* 152 titluri/223 volume în **română**, 48 titluri/71 volume în **franceză**, 3 titluri/volume în **germană**, 4 titluri/volume în **greacă**, 1 titlu/volum în **armeană**. *Căi ferate, poștă și vamă* 162 titluri/197 volume în **română**, 5 titluri/6 volume în **franceză**, 4 titluri/volume în **germană**. *Chestia națională și liga culturală* 99 titluri/114 volume în **română**, 23 titluri/30 volume în **franceză**, 12 titluri/volume în **germană**, 2 titluri/volume în **italiană**. *Chimie* 57 titluri/73 volume în **română**, 61 titluri/81 volume în **franceză**, 12 titluri/22 volume în **germană**, 1titlu/volum în **engleză**. *Comerț, contabilitate* 61 titluri/156 volume în **română**, 44 titluri/60 volume în **franceză**, 4 titluri/volume în **germană**, 3 titluri/volume în **italiană**, 1titlu/volum în **greacă**. *Conferințe, discursuri* 531 titluri/596 volume **română**, 38 titluri/volume în **franceză**, 7 titluri/volume în **germană**, 8 titluri/volume în **italiană**, 4 titluri/volume în **greacă**, 97 titluri/volume în **spaniolă**. *Critica* 207 titluri/259 volume în **română**, 56 titluri/60 volume în **franceză**, 11 titluri/12 volume în **germană**, 3 titluri/volume în **italiană**, 1 titlu/2 volume în **engleză**, 2 titluri/volume în **latină**, 1 titlu/volum în **greacă**, 4 titluri/volume în **spaniolă**. *Diplomația, convenții, consulat* 67 titluri/83 volume în **română**, 18 titluri/22 volume în **franceză**, 1 titlu/volum în **engleză**. *Dicționare* 96 titluri/152 volume în **română**, 95 titluri/230 volume în **franceză**, 50 titluri/148 volume în **germană**, 17 titluri/26 volume în **italiană**, 2 titluri/volume în **engleză**, 18 titluri/22 volume în **latină**, 10 titluri/12 volume în **greacă**, 1 titlu/volum în **spaniolă**. *Economia politică* 60 titluri/74 volume în **română**, 45 titluri/61 volume în **franceză**, 6 titluri/7 volume în **germană**, 1 titlu/volum în **italiană**. *Eforia spitalelor civile* 111 titluri/156 volume în **română**, 13 titluri/volume în **franceză**. *Enciclopedia* 26 titluri/71 volume în **franceză**, 6 titluri/91 volume în **germană**, 1 titlu/2 volume în **italiană**, 2 titluri/volume în **greacă**. *Epistole și epistolare* 29 titluri/39 volume în **română**, 25 titluri/52 volume în **franceză**, 7 titluri/9 volume în **germană**, 4 titluri/7 volume în **italiană**, 1 titlu/volum în **engleză**, 4 titluri/volume în **latină**, 2 titluri/volume în **greacă**, 1 titlu/volum în **spaniolă**. *Etnografia* 22 titluri/26 volume în **română**, 72 titluri/167 volume în **franceză**, 10 titluri/11 volume în **germană**, 3 titluri/volume în **italiană**, 2 titluri/volume în **latină**. *Filologia, mitologia* 95 titluri/114 volume în **română**, 50 titluri/55 volume în **franceză**, 34 titluri/47 volume în **germană**, 4 titluri/volume în **italiană**, 3 titluri/volume în **engleză**, 4 titluri/5 volume în **latină**, 4 titluri/volume în **greacă**, 3 titluri/volume în **spaniolă**, 2 titluri/volume în **ungară**. *Filozofia* 256 titluri/334 volume în **română**, 378 titluri/485 volume în **franceză**, 29 titluri/46 volume în **germană**, 9 titluri/volume în **italiană**, 13 titluri/15 volume în **latină**, 12 titluri/19 volume în **greacă**. *Geografia* 331 titluri/559 volume în **română**, 135 titluri/200 volume în **franceză**, 72 titluri/90 volume în **germană**, 12 titluri/14 volume în **italiană**, 19 titluri/29 volume în **latină**, 7 titluri/ 8 volume în **greacă**, 1 titlu/volum în **spaniolă**. *Gimnastica* 25 titluri/28 volume în **română**, 7 titluri/volume în **franceză**, 3 titluri/volume în **germană**, 1 titlu/volum în **spaniolă**. *Gramatici, retorici, stilistici* 377 titluri/790 volume în **română**, 108 titluri/163 volume în **franceză**, 96 titluri/125 volume în **germană**, 9 titluri/volume în **italiană**, 2 titluri/volume în **engleză**, 9 titluri/13 volume în **latină**, 28 titluri/34 volume în **greacă**, 4 titluri/5 volume în **spaniolă**, 4 titluri/volume în **rusă**, 1 titlu/volum în **ungară**, 1 titlu/volum în **armeană**, 2 titluri/3 volume în **polonă**. *Higiena* 84 titluri/98 volume în **română**, 25 titluri/27 volume în **franceză**. *Incunabule* 5 titluri/10(sic!) volume în **latină**. *Istoria, cronologia* 904 titluri/1426 volume în **română**, 1008 titluri/1679 volume în **franceză**, 229 titluri/517 volume în **germană**, 103 titluri/ 238 volume în **italiană**, 6 titluri/11 volume în **engleză**, 125 titluri/206 volume în **latină**, 25 titluri/31 volume în **greacă**,

Structura colecțiilor pe categorii de imprimate și alți purtători materiali de mesaje – de la manuscrisul bruion la documentul istoric, fotografie, pecete sau medalie la carte – este un alt argument

13 titluri/16 volume în **spaniolă**, 10 titluri/11 volume în **rusă**, 8 titluri/volume în **daneză**, 3 titluri/6 volume în **ungară**, 5 titluri/volume în **polonă**, 1 titlu/4 volume în **norvegiană**, 1 titlu/volum în **macedoneană**. *Istoria literaturii* 208 titluri/252 volume în **română**, 180 titluri/247 volume în **franceză**, 65 titluri/110 volume în **germană**, 15 titluri/18 volume în **italiană**, 1 titlu/volum în **engleză**, 8 titluri/9 volume în **latină**, 4 titluri/6 volume în **greacă**, 3 titluri/volume în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **daneză**, 3 titluri/4 volume în **ungară**, 2 titluri/volume în **polonă**, 1 titlu/volum în **macedoneană**. *Jurisprudența* 2161 titluri/2405 volume în **română**, 297 titluri/485 volume în **franceză**, 18 titluri/22 volume în **germană**, 11 titluri/34 volume în **italiană**, 13 titluri/16 volume în **latină**, 1 titlu/volum în **greacă**. *Legi, regulamente* 487 titluri/ 684 volume în **română**, 19 titluri/20 volume în **franceză**, 6 titluri/volume în **germană**, 1 titlu/volum în **italiană**, 3 titluri/volume în **latină**, 1 titlu/volum în **greacă**, 1 titlu/volum în **spaniolă**, 4 titluri/volum în **rusă**. *Literatură clasică* 143 titluri/279 volume în **română**, 73 titluri/500 volume în **franceză**, 92 titluri/252 volume în **germană**, 4 titluri/10 volume în **italiană**, 4 titluri/6 volume în **engleză**, 1 titlu/volum în **latină**, 1 titlu/volum în **greacă**, 3 titluri/16 volume în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **ungară**. *Literatură populară* 106 titluri/215 volume în **română**, 9 titluri/13 volume în **franceză**, 3 titluri/8 volume în **germană**, 1 titlu/volum în **italiană**, 2 titluri/3 volume în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **macedoneană**. *Literatura scrisă, nuvele, romane* 1047 titluri/1485 volume în **română**, 470 titluri/654 volume în **franceză**, 67 titluri/129 volume în **germană**, 21 titluri/23 volume în **italiană**, 15 titluri/16 volume în **engleză**, 5 titluri/volume în **greacă**, 8 titluri/volume în **spaniolă**, 9 titluri/12 volume în **rusă**, 2 titluri/6 volume în **daneză**. *Matematică, inginerie, politehnică* 227 titluri/418 volume în **română**, 79 titluri/101 volume în **franceză**, 21 titluri/27 volume în **germană**, 2 titluri/volume în **italiană**, 3 titluri/volume în **greacă**. *Medicină* 1250 titluri/1454 volume în **română**, 146 titluri/170 volume în **franceză**, 206 titluri/298 volume în **germană**, 5 titluri/6 volume în **italiană**, 10 titluri/12 volume în **greacă**. *Memorii* 155 titluri/177 volume în **română**, 20 titluri/26 volume în **franceză**, 1 titlu/volum în **italiană**, 1 titlu/volum în **greacă**. *Miscele* 748 titluri/1041 volume în **română**, 85 titluri/88 volume în **franceză**, 21 titluri/27 volume în **germană**, 10 titluri/volume în **italiană**, 2 titluri/volume în **engleză**, 7 titluri/8 volume în **latină**, 6 titluri/volume în **greacă**, 4 titluri/volume în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **rusă**, 1 titlu/volum în **suedeză**. *Muzica* 408 titluri/429 volume în **română**, 19 titluri/45 volume în **franceză**, 18 titluri/20 volume în **germană**, 2 titluri/3 volume în **italiană**, 1 titlu/volum în **greacă**, 1 titlu/volum în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **rusă**, 1 titlu/volum în **norvegiană**. *Neclasificate* 47 titluri/61 volume în **română**, 37 titluri/44 volume în **franceză**, 3 titluri/volume în **germană**, 3 titluri/volume în **italiană**, 1 titlu/volum în **engleză**, 4 titluri/volume în **latină**, 16 titluri/18 volume în **greacă**, 2 titluri/volume în **spaniolă**, 18 titluri/23 volume în **rusă**, 2 titluri/volume în **ungară**, 1 titlu/volum în **albaneză**. *Oficiale, finanțe* 376 titluri/534 volume în **română**, 14 titluri/15 volume în **franceză**, 1 titlu/volum în **engleză**, 1 titlu/volum în **latină**. *Pedagogia* 220 titluri/290 volume în **română**, 109 titluri/157 volume în **franceză**, 113 titluri/157 volume în **germană**, 1 titlu/volum în **engleză**, 2 titluri/volume în **greacă**. *Poezii, fabule, ode* 570 titluri/707 volume în **română**, 163 titluri/223 volume în **franceză**, 46 titluri/83 volume în **germană**, 38 titluri/52 volume în **italiană**, 3 titluri/volume în **engleză**, 6 titluri/volume în **latină**, 25 titluri/volume în **greacă**, 18 titluri/volume în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **rusă**, 2 titluri/volume în **ungară**, 2 titluri/8 volume în **norvegiană**, 1 titlu/volum în **macedoneană**. *Politica* 692 titluri/826 volume în **română**, 229 titluri/267 volume în **franceză**, 26 titluri/44 volume în **germană**, 9 titluri/13 volume în **italiană**, 1 titlu/volum în **greacă**, 3 titluri/volume în **spaniolă**, 1 titlu/volum în **ungară**. *Reviste* 368 titluri/711 volume în **română**, 115 titluri/441 volume în **franceză**, 15 titluri/47 volume în **germană**, 22 titluri/30 volume în **italiană**, 4 titluri/volume în **engleză**, 8 titluri/17 volume în **spaniolă**, 2 titluri/4 volume **rusă**, 1 titlu/8 volume în **portugheză**, 1 titlu/volum în **suedeză**, 1 titlu/3 volume în **albaneză**. *Societăți, statute, congrese* 2130 titluri/2568 volume în **română**, 70 titluri/98 volume în **franceză**, 14 titluri/18 volume în **germană**, 4 titluri/volume în **italiană**, 2 titluri/volume în **engleză**, 5 titluri/6 volume în **spaniolă**, 5 titluri/volume în **ungară**, 1 titlu/volum în **norvegiană**. *Sociologie* 258 titluri/286 volume în **română**, 87 titluri/ 99 volume în **franceză**, 9 titluri/volume în **germană**, 4 titluri/volume în **italiană**, 1 titlu/volum în **engleză**, 1 titlu/volum în **spaniolă**. *Statistica* 103 titluri/314 volume în **română**, 12 titluri/13 volume în **franceză**, 6 titluri/7 volume în **germană**, 1 titlu/volum în **italiană**, 1 titlu/2 volume în **rusă**, 1 titlu/volum în **ungară**. *Studii economice* 293 titluri/326 volume în **română**, 42 titluri/48 volume în **franceză**, 2 titluri/volume în **germană**, 1 titlu/volum în **italiană**, 1 titlu/volum în **portugheză**. *Școli, didactica* 345 titluri/555 volume în **română**, 41 titluri/42 volume în **franceză**, 29 titluri/32 volume în **germană**, 2 titluri/volume în **italiană**, 4 titluri/volume în **engleză**, 2 titluri/volume în **greacă**, 3 titluri/4 volume în **spaniolă**, 2 titluri/volume în **bulgară**, 1 titlu/volum în **polonă**, 1 titlu/volum în **norvegiană**. *Științe naturale* 170 titluri/342 volume în **română**, 173 titluri/422 volume în **franceză**, 44 titluri/80 volume în **germană**, 1 titlu/volum în **italiană**, 1 titlu/volum în **engleză**, 5 titluri/6 volume în **latină**, 2 titluri/3 volume în **greacă**, 1 titlu/volum în **rusă**, 1 titlu/volum în **daneză**, 1 titlu/volum în **polonă**. *Teatru* 456 titluri/548 volume în **română**, 172 titluri/356 volume în **franceză**, 36 titluri/75 volume în **germană**, 118 titluri/127 volume în **italiană**, 4 titluri/volume în **engleză**, 12 titluri/volume în **greacă**, 13 titluri/16 volume în **spaniolă**, 3 titluri/10 volume în **norvegiană**. *Teologia* 960 titluri/1258 volume în **română**, 93 titluri/120 volume în **franceză**, 42 titluri/90 volume în **germană**, 7 titluri/8 volume în **italiană**, 2 titluri/volume în **engleză**, 30 titluri/35 volume în **latină**, 43 titluri/53 volume în **greacă**, 9 titluri/volume în **rusă**, 1 titlu/volum în **armeană**, 1 titlu/volum în **arabă**, 1 titlu/volum în **ebraică**. *Veterinara* 220 titluri/226 volume în **română**, 15 titluri/16 volume în **franceză**, 8 titluri/10 volume în **germană**. *Ziare* 173 titluri/267 volume în **română**, 21 titluri/38 volume în **franceză**.

privind modernitatea gândirii lui V.A. Urechia despre rostul bibliotecii publice: stocarea și conservarea memoriei omenirii, asigurarea documentării și informării în cele mai diverse cerințe intelectuale ale oamenilor.

Din acest punct de vedere este relevantă structura colecțiilor Bibliotecii Publice din Galați de la întretăierea secolelor XIX și XX.

În anul 1897 este publicată pentru prima dată structura după tipul de documente, fără a fi toate clasificate, însumând 26.133 volume convenționale de bibliotecă, unele date fiind approximate:

„*suma tuturor cărților bibliotecii să se ridice la 18.227 opuri în 23.434 volume, 22 foi volante, 199 manuscrise, 92 hărți și 2.386 stampe*“.⁸²⁾

În formularul din anul 1908 pentru anuarul statistic al Direcției Statisticii Generale de pe lângă Ministerul Finanțelor structura colecțiilor pe tipuri de componente pe anii 1905–1908 este mai aproape de existent:

– anul 1905: cărți 36.898, ziare și reviste 701, atlase și hărți 46, foi volante 3.824, note muzicale 301, manuscrise 203, documente 328, stampe și portrete 4.832, fotografii 525, albume 29, medalii 176, peceti 13, desene 4, total 47.880;

– anul 1906: cărți 37.642, ziare și reviste 720, atlase și hărți 51, foi volante 3.840, note muzicale 303, manuscrise 204, documente 350, stampe și portrete 4.850, fotografii 528, albume 31, monede 180, peceti 13, desene 4, total 48.716;

– anul 1907: cărți 38.859, ziare și reviste 728, atlase și hărți 58, foi volante 3.852, note muzicale 304, manuscrise 206, documente 352, stampe și portrete 4.861, fotografii 529, albume 33, monede 181, peceti 13, desene 4, total 49.980;

– anul 1908: cărți 39.678, ziare și reviste 734, atlase și hărți 61, foi volante 3.861, partituri muzicale 304, manuscrise 206, documente istorice 352, stampe și portrete 4.867, fotografii 529, albume 33, monede 181, peceti 13, desene 4, totalizând 50.823 unități de evidență, fără a fi tot existentul, obiectele muzeale în special.

Deși există diferențe, atât în ce privește repartizarea pe tipuri de colecții, cât și numărul unităților de evidență, față de cele publicate în *Istoricul Bibliotecii*, și aici cu lipsuri și inexactități, pentru a avea o imagine cât mai aproape de realitatea evoluției patrimoniului cultural al bibliotecii reținem și datele raportate într-un tabel pentru perioada 1904–1914 și cele pe anul 1914–1915. Au intrat în bibliotecă în acești ani 6.772 cărți, 560 ziare și reviste, 326 stampe, 28 documente și 167 obiecte de muzeu, totalizând 7.853 unități evidență, achiziționate fiind cca 3.700 volume. Adăugând aceste date la cele din statistica anului 1908, în pragul primei conflagrații mondiale patrimoniul cultural al bibliotecii însuma 46.450 cărți, 1.294 ziare și reviste, 3.861 foi volante, 304 note muzicale, 206 manuscrise, 380 documente, 5.193 stampe și portrete, 529 fotografii, 33 albume, 58 de atlase și hărți, 186 monede și medalii, 13 peceti, 4 desene, 58 obiecte de muzeu, totalizând 58.984 unități de evidență.

Pentru perioada interbelică nu s-au conservat informații statistice. Din datele disparate reținute de arhivă reiese că între 1920 și 1940 au intrat 1.729 publicații și câteva colecții muzeistice, iar după 1940 au intrat 3130 publicații, fără a fi luate în evidență.

În memoriile și rapoartele către minister datele au fost approximate sau luate la întâmplare din vechile evidențe: „*în decurs de 31 de ani, Biblioteca „V.A. Urechia“ a ajuns să aibă azi 43.000 volume și o bogată colecțiune de manuscrise vechi, stampe, monede, medalii și diferite obiecte de muzeu*“,

⁸²⁾ V. Surdu. BIBLIOTECA „URECHIA“. Galații, ianuarie 1897; Ms. II/186, f. 32–33

informa Const. Calmuschi în 1922, pentru ca în 1924 să comunice oficial Ministerului Instrucțiunii că biblioteca are „cărți 45.000 (volume, documente), manuscrise 203, hărți 46, stampe 4.732, diferite colecțiuni de muzeu“.

Dintre datele publicate pot fi luate în calcul ca informații intermediare pentru structura colecțiilor cele din monografia *Galații* a lui Gh.N. Munteanu–Bârlad: „În curs de 35 de ani [1925] donația fondatorului a sporit cu altele făcute de generoși donatori și astăzi numărul volumelor trece de 45.000; hărți și stampe peste 5.300; documente 210, manuscrise 250; numeroase obiecte de artă, monede, costume istorice, busturi ș.a.“⁸³⁾

Media creșterii anuale a colecțiilor evidențiază perioada Urechia din istoria bibliotecii; în primii 12 ani, 1890–1901, ritmul de creștere a fost de 3.812 volume, după care va cunoaște o curbă descendentă, media anuală fiind pe primii 25 de ani, în 1915, de 2.239 volume.

La inventarierea de către Institutul Central de Statistică a instituțiilor de cultură și artă din 14 decembrie 1949, formularul a fost completat cu aproximații, chiar inexactități, cantitative și o structură tematică ad hoc:

„Numărul total al cărților (titlurilor) 29.208. Numărul total al volumelor (exemplarelor) 40.162. Repartizarea volumelor cărți și broșuri din col.2.

După materie: ideologice 150, Tehnice și științifice 29.338, Literare și artistice 10.674.

După limbă: Română 25.542, Rusă 76, Maghiară 27, Germană 2.874, Franceză 8.734, Altele 2.909. Reviste și ziare pe care le primește biblioteca: 30. Colecții de reviste și ziare. Numărul total al colecțiilor 34, Reviste Românești 24, Străine 5; Ziare Românești 5.“

În raportul către Ministerul Învățământului Public din același an, datele sunt pe categorii de documente, cu un plus cantitativ:⁸⁴⁾ „circa 50.000 (cincizeci mii) volume cărți și diferite publicații, din care circa 3.500 (trei mii cinci sute) necatalogate, provenite din diferite donații și cumpărate, urmând a fi înregistrate cu ocazia reinventarierii, circa 5.000 (cinci mii) stampe, fotografiile catalogate, incunabule, documente manuscrise și diferite colecții de muzeu“.

Odată cu trecerea Bibliotecii „V.A. Urechia” din patrimoniul Ministerului Învățământului Public în patrimoniul Comitetului pentru Așezămintele Culturale, la procesul verbal din 22 octombrie 1950 există atașat un „Inventar. Încheiat cu ocazia predării și luării în primire de principiu a Bibliotecii „V.A. Urechia” din Galați, astăzi 21 octombrie 1950“, prin care se „predă” de către Anton Panaitescu lui Anton Panaitescu, administrator în fapt din anul 1939.

Sunt înscrise datele din registrul inventar vol. IV, 43.669 unități de evidență și 5.395 unități înregistrate în continuarea catalogului stampelor.

Procesul verbal ulterior conține tot date rotunjite, situația patrimoniului fiind în curs de verificare gestionară: „Cărți diferite circa 50.000 (cincizecimii) volume care urmează a fi verificate și confruntate cu inventarele care au lipsuri provenite din cauza forței majore a războiului. Reviste diferite circa 5.000 (cincimii) bucăți. Hărți diferite 150 (una sută cincizeci) bucăți“.

Inventarierea a continuat până în anul 1952, ultimul număr fiind 58.040; deci în anul reorganizării instituției pe principiul teritorial–administrativ, colecțiile Bibliotecii Centrale Regionale „V.A. Urechia” însumau peste 63.000 volume, fără obiectele de artă și muzeu predate sau rămase în depozitul ei

În anul 1961 s-a început reinventarierea colecțiilor tradiționale; a durat până în 1968, unele

⁸³⁾ Arh. BVAU, Ds., XXXVIII, f. 18–19; XLIV, 1914, f. 46–51; XLV, 1915, f. 49–54; Gh.N. Munteanu–Bârlad. Loc. cit.

⁸⁴⁾ Arh. BVAU, Ds. XIX, 1949, f. 189/190; Ds. CXV(A), 1949, f. 108

categorii fiind luate în evidență patrimonială pe măsura identificării după 1972. Fiecare exemplar a primit număr de inventar, de la foaie volantă, scrisoare ori fotografie, la coligatul editorial sau de posesor, renunțându-se la inventarul pe titluri. S-au luat în evidență pentru prima dată documentele și arhiva, afișele, pliantele, inclusiv cele de la Societatea Culturală „V.A. Urechia”; s-au inventariat ziarele în colecții anuale sau trimestriale și revistele pe număr/volum. Au fost incluse, câte s-au mai găsit, și cărțile retrase din alte biblioteci și predate Bibliotecii „V.A. Urechia” în anul 1949. S-a stabilit numărul și structura pe categorii de imprimate a patrimoniului cultural moștenit, înscris în Registrul de mișcare a fondului: 94.715 unități de evidență, între care 74.960 cărți, 13.056 periodice, 2.331 stampe, 624 manuscrise și scrisori, 1.346 documente și arhivă, 774 atlase și hărți, 948 fotografii, 340 partituri muzicale, 75 desene, 147 foi volante, afișe, pliante, 114 facsimile.

V.A. Urechia a lăsat o mare Bibliotecă Publică prin numărul volumelor, prin colecțiile constituite în vremea lui, o mare bibliotecă științifică, o colecție bibliofilă prin conținut în primul rând, cu un loc bine ancorat în istoria culturii românești, prin instrumentele de informare bibliografică, respectiv cataloagele pe fișe mobile și cele tipărite.

P. Păltănea a sintetizat în anul 1990 cele afirmate până la el despre valoarea indiscutabilă a contribuției lui V.A. Urechia la progresul culturii românești și prin această realizare de excepție, constituirea unei biblioteci științifice dăruită cu generozitate pentru folos public, combătând aprecierile false la adresa lui:⁸⁵⁾

„Nu era nevoie ca Urechia să afirme o falsă erudiție, pentru că a fost într-adevăr un erudit și dacă opera lui nu l-a convins pe Lovinescu sau Nicolae Iorga, care a susținut că nu este un «istoric de profesie», conținutul bibliotecii lui, creată prin propria-i sânguință, relevă, cu prisosință, vasta lui cultură.”

Și Biblioteca constituită de V.A. Urechia până în anul 1901 a crescut numeric și mai puțin valoric. Nu s-au putut achiziționa cărți, hărți, gravuri, manuscrise și altele asemenea la nivelul valoric gândit de el.

După 1950 completarea colecțiilor s-a făcut aproape exclusiv cu produse curente ale tiparului. Alocațiile bugetare pentru achiziții de cărți au fost substanțiale.

Primele achiziții de cărți editate de după război s-au făcut la Galați abia în anul 1949, când Ministerul Învățământului Public a alocat suma de 60.000 lei pentru cumpărarea „*primului stoc de cărți noi, de care biblioteca era complect lipsită*“, luate în evidență în registru separat. În anii 1965–1984 s-au achiziționat de la anticariate și persoane fizice cărți vechi românești și străine, manuscrise, hărți și în special apariții editoriale din perioada interbelică și din anii 1941–1949, care lipseau din biblioteca, fără a exista însă continuitate.

Au fost achiziționate și cărți „interzise“, existând chiar o recomandare a Ministerului Culturii pentru recuperarea acestei categorii de tipărituri.

După 1975 achizițiile de acest gen au fost întâplătoare, determinate de restrângerea alocațiile bugetare.

S-au făcut totuși și achiziții de salvare, s-ar putea spune, cum a fost cazul manuscriselor Dimitrie Cuclin, inedite, mai ales cele filozofice, cumpărate cu efort financiar pentru acea vreme, '980.

Evoluția creșterii colecțiilor după 1951 se poate lesne urmări prin lectura mișcării fondului înscrisă în registrul respectiv.

⁸⁵⁾ P. Păltănea Biblioteca lui V.A. Urechia. O contribuție la perenitatea... p. 328–342

De la 1 septembrie 1951 la 31 decembrie 2001 au intrat în bibliotecă 893.277 unități de evidență patrimonială , inclusiv colecțiile constituite până în anul 1940, și au fost scoase din uz 261.447, ritmul de creștere a colecțiilor înregistrând media anuală de 12.460 volume; recalculat, în RMF existau 626.487 unități, ultimul număr de inventar, 31 decembrie 2001, fiind 967.136:

Anul	Volume		Mențiuni
	Existent	Intrate	
1951	8,603	3,832	existent la 1 septembrie
1952	12,377	6,802	în continuare, existent la 1 ianuarie
1953	18,652	7,752	
1954	26,401	8,194	
1955	43,739	8,119	
1956	74,524	12,342	
1957	86,166	8,486	
1958	94,774	6,815	
1959	101,589	7,429	
1960	107,323	12,270	
1961	119,593	15,133	
1962	134,726	14,679	
1963	149,405	14,287	
1964	163,692	15,822	
1965	177,662	14,982	
1966	184,414	16,538	
1967	192,153	18,219	
1968	210,372	130,28 7	înscrise și 94.715 unități de evidență din anii 1890/1949; au fost scoase din uz 66.454 de volume, prima mare curățenie de maculatura strânsă de după 1951
1969	274,205	25,392	
1970	298,100	15,571	
1971	313,671	15,237	
1972	320,790	19,377	
1973	340,167	17,029	
1974	351,937	23,148	
1975	366,854	23,036	

1976	375,734	23,181	
1977	396,245	29,369	
1978	420,398	30,510	
1979	437,955	28,167	
1980	459,554	20,733	
1981	458,589	22,984	
1982	469,958	25,484	
1983	492,654	20,232	
1984	503,172	21,152	
1985	517,184	17,114	
1986	528,398	14,202	
1987	539,700	13,141	
1988	546,376	10,073	
1989	553,236	10,332	
1990	556,459	11,711	au fost scoase din uz 14.508, a doua curățenie de maculatură
1991	553,662	11,624	
1992	556,839	11,826	
1993	561,517	20,856	
1994	569,634	14,294	
1995	581,187	12,854	
1996	587,376	12,495	
1997	597,794	14,240	
1998	599,798	14,170	
1999	608,794	12,366	
2000	619,603	11,166	
2001	621,830	12,246	

În cei 112 ani „consumați“ din istoria ei, Biblioteca Publică așezată de profesorul Vasile Alexandrescu Urechia pe țărmlul veșnic și permanent în mișcare din zona de jos a fluviului european Dunărea a înregistrat un ritm alert în creșterea colecțiilor, media anuală fiind de 6.464 de volume, aproape dublul mediei din timpul lui V.A. Urechia, datorită resurselor financiare asigurate prin bugetul de stat.

Cei ce i-au urmat au continuat opera începută de el, au făcut ca Biblioteca să se dezvolte pe cât le-au permis posibilitățile și vremurile: au găsit o casă aproape pe măsură, au completat și au pus în circulație colecțiile, au deschis permanent și larg ușile, au modernizat serviciile exercitând forța de atracție publică așa cum fondatorul ei a dorit. Biblioteca „V.A. Urechia“ este și va fi o prezență vie în

viața comunității în primul rând datorită colecțiilor ei, permanent completate și actualizate, puse în circulație pentru lectură și studiu în saloanele ei și prin împrumut la domiciliu, introduse în circuitul informațional local, național și internațional prin cataloage pe fișe mobile, publicate și, din 1994, în sistem formatizat, prin produse bibliografice și activități publice. Reproducerea în format electronic a celor mai importante texte manuscrise și imprimate, a hărților și stampelor va întregi acțiunea de informare–documentare a acestei importante instituții culturale